

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

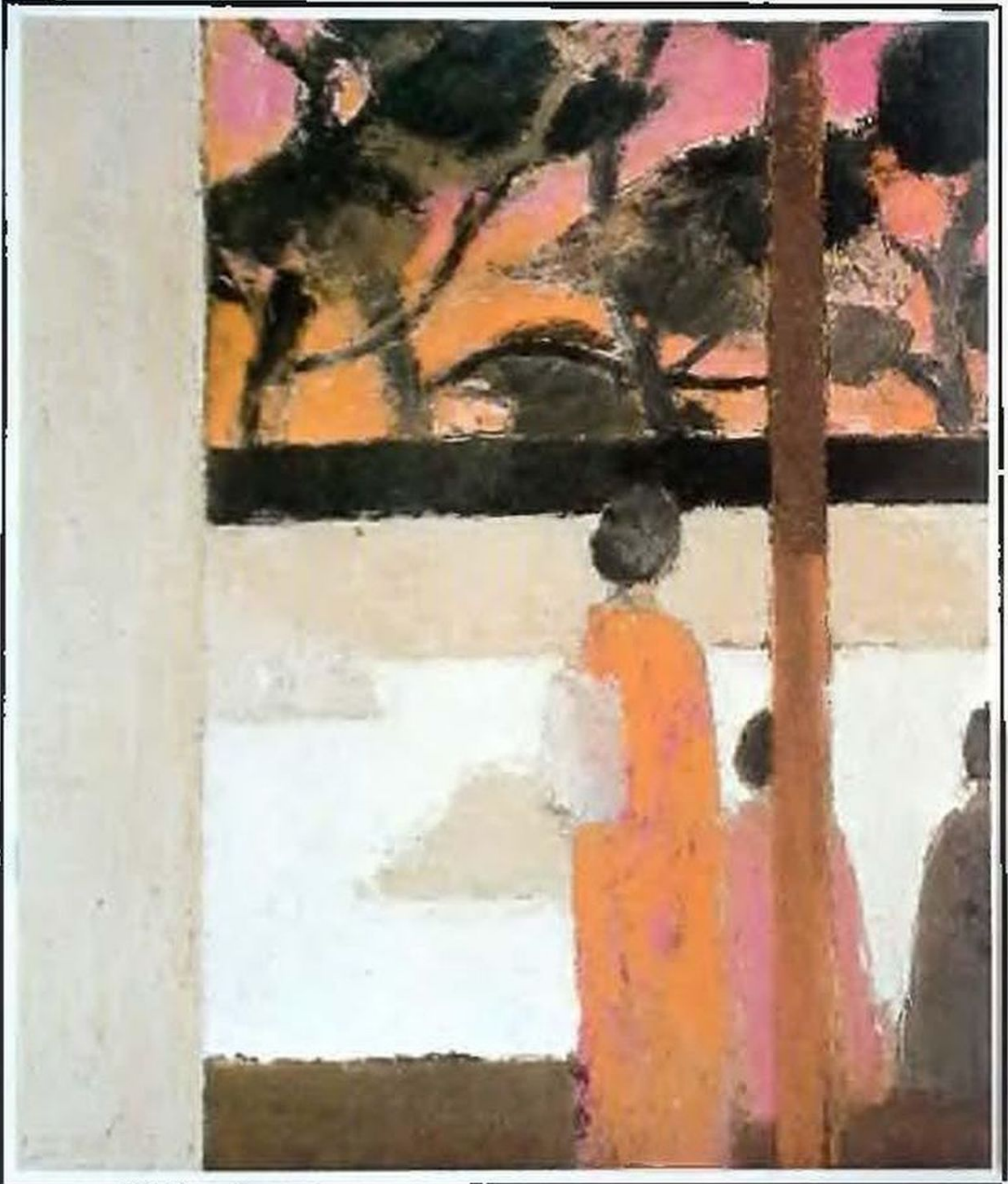
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Çagdaş Drama Dizisi

Yukio Mişima
ALTI ÇAĞDAŞ
NÔ OYUNU

Türkçe
ZEYYAT SELİMOĞLU

Yukio Mişima ALTI ÇAĞDAŞ NÔ OYUNU

ÇAĞDAŞ DRAMA DİZİSİ

Bu dizi Aziz Çalışlar'ın yönetiminde
hazırlanmaktadır.

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Özal Basımevi'nde basıldı. (1991)

Yukio Mişima
ALTI ÇAĞDAŞ
NÔ OYUNU

OYUN

Türkçesi
ZEYYAT SELİMOĞLU

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ

Bâbiâli Cad. Sıhhiye Apt. No. 19, Kat 2, Cağaloğlu/İstanbul

Telefon: 528 61 13 – 513 51 88

ISBN 975.510.248-5

© Bu çevirinin yayın hakları Can Yayınları'ndadır. (1991)

İÇİNDEKİLER

Yüzüncü Gece	13
Bez Davul	33
Düş Yastığı	59
Bayan Aoi	91
Değişen Yelpazeler	109
Aynadaki Surat	125

NÔ OYUNLARI ÜZERİNE

Japon olmayıp da bir Nô Oyunu izleyebilen ilk seyircilerden biri Amerikan generali Ulysses S. Grant'tir. 1879 yılında, bir dünya gezisi sırasında Tokyo'ya da uğrayan generale, yabancı bir ülkeden gelmiş bu ünlü konuğa, nasıl bir eğlence sunulabileceği konusunda bir hayli bocalayan Japonlar, büyük Nô oyuncusu Hôshô Kurô'dan, bir gösteri sunmasını dilemişlerdi. Saçlarına kır düşmüş eski savaşçı Grant'in, bu sembolik gösterinin rahiplere özgü görkemli davranış ve hareketleri sırasında uyuklaması hiç de şaşırtıcı olmazdı, ama verilen bilgiye göre, oyun sona erdiğinde general büyük bir hayranlıkla: "Bu oyunları korumaya almalı, geliştirmelisiniz!" demekten kendini alamamıştı.

Anlaşılan Grant'in, tam da o sıralarda Nô Oyunlarının gerçekten korunmaya alınması sorununun gündemde olduğundan haberi yoktu. 14. yüzyılda Şogun egemenliği sırasında ve bu rejime bağlı olarak ortaya çıkmış olan Nô Oyunları, Şogun yönetimleri 1868'de çökünce, eski rejimin düşmanlarınca yok sayılmıştı. O günlerde Japonlar bir Batı hayranlığı içinde Batı'dan ne gelirse kendi ülkelerine kabul ediyorlardı. Böylece, 1879'dan beri arkaik bir dönemin kalıntısı sayılan bu drama sanatı da, çağdaşlaşma hareketinin kurbanları arasına katılmış durumdaydı. Çağdaş seyirci kitlesi, Nô Oyunları için en ufak bir ilgiyi bile esirgiyor, vals nağmeleriyle dans etmek ve yemekte çatal bıçağı nasıl ustalıkla kullanabildiğini kanıtlayabilmek için ünlü Rokumei salonlarına akın ediyordu. Eski sanatın tehdit altında olduğu gözle görülüyordu. Ne var ki Grant bu sanatın korumasını salık vermişti ve böylesine ünlü bir konuğun verdiği hüküm kulak ardı edilemezdi, özellikle de dışardan gelen her şeyin hiç eleştirilmeden başta edildiği bir dönemde. Nô Oyunlarının yaşatılmasını isteyen Japonlar da vardı, onlar Batı gezileri sırasında opera temsillerini gör-

müşler, Nô Oyunlarının Batıdaki operayla benzerliklere sahip olduğu kararına varmışlardı. Uzun yıllar savsaklanmış bu sanata bağlı kalmış olan az sayıdaki Nô oyuncularını yeniden yavaş yavaş ortaya çıkarmaya başlamış, soyluların ilgisiyle de bu kendine özgü dramatik sanat kolu kendini kabul ettirmenin yolunu bulmuştu.

Nô Oyunları gerçi korunmuş oluyordu ama, zaman zaman adeta bir acıma duygusuyla sahneye konulan Monteverdi'nin operaları gibi müzelik olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Nô Oyunları geniş seyirci kitlesine ulaşabilmiş bir sanat kolu olmaktan uzaktı. Japonya'nın askeri egemenleri Şogunlar katından destek görmüş olan bu oyunlar, zamanla olağan seyirci kitlesinden uzaklaşmıştı. 16. yüzyılda kukla tiyatrosu ile Kabuki oyunları gündeme gelip de büyük ilgi gördüğünde ise Nô Oyunları hemen hemen salt ender çevrelerde oynanır olmuştu. Sosyete seyircileri, oyuncuların olağan hareketlerden ve ses tonlarından en önemsenmeyecek derecede ayrılmalarını bile gözden kaçırmayacak kadar uzmanlaşmışlardı. Gelenekler öylesine katıydı ki Nô Oyunları nerdeyse bir ibadete dönüşmüştü ve seyirciler metinleri öylesine harfi harfine ezberinde tutabiliyordu ki, olayın dramatik inandırıcı bir biçimde temsili bile gereksizdi ve nerdeyse istenmiyordu. Diyalog bilerek kısılmış bir sesle konuşuluyor, hareketler stilize ediliyordu. Elin yavaş yavaş surata doğru kaldırılması ağlama anlamındaydı, bir ayağın yere vurulması hayaletin kaybolduğu anlamını taşıyordu. General Grant'ın bu çok yabancı ve girift sanattan etkilenmiş olması gerçekten şaşırtıcıdır.

İlk örnekleriyle Nô Oyunları aslında daha bir basittiler. Belirli oyunlardan geliştirilmiş olan bu yapıtlar, hasat bayramlarında ve diğer tören günlerinde ya da bir semt sakinlerinin bir araya gelmeleri zamanlarında tapınaklarda, kutsal yerlerde sergilenirdi. Bu kırsal kesim eğlenceleri 14. yüzyılda iki adamın dehalarından kaynaklanarak dünyanın en önemli dramatik türü olarak geliştirildi. Bu iki adam, Kan'ami Kiyotsugu (1333-1384) ile oğlu Seami Motokiyo idiler. Bu ikisinin geliştirdiği Nô Oyunlarında dört ya da beş oyuncu sahneye çıkardı: Bir başpiker ve dansör ile dansetmeyen bir figür (genellikle bir rahip) ve refakatçi figürler. Her oyunun doruk noktası, temsilin sonuna doğru kutlanan ve daha başından beri metni hedeflemiş olan uzatılmış bir dansı. Oyunların kendisi bir perdelik bir oyun uzunluğundaydı ama, danstan ve yavaştan alınan

konuşmadan ötürü bir Nô Oyununun temsili yaklaşık bir saat sürerdi. Bir koro ile flüt ve çeşitli davullardan oluşan enstrümantal müzik oyunun doruk noktalarının altını çizerdi.

Bir açıdan bu Nô Oyunları antik Yunan tiyatrosunu andırmaktadır: Yunan tiyatrosunda da sahneye az oyuncu çıkar, orada da bir koro, dans ve maskeler vardır (bu maskeler çoğu zaman başdöndürlerce kullanılır), orada da çoğunlukla geleneksel ya da söylemlerle temaları ele alınır. Ama Yunan tiyatrosu zamanla hep daha bir gerçekçiliğe doğru kayarken, Nô Oyunları tam bir simgesel sanat biçimine doğru yol almıştır. (...)

Genelde Nô Oyunları iki bölümlük oyunlardır. Birinci bölümde çoğunlukla oyunculardan biri yaşlı kadın, balıkçı, köylü ya da benzeri bir rolde sahneye çıkar, ikinci bölümde ise gerçek görünümüyle, nitekim büyük bir savaş kahramanı ya da güzel bir kadın olarak geri döner. Sık sık bir cadı ya da acı çeken bir hayaletle karşılaşırız. Bu ikincisi ötekilerden kendisi için dua etmelerini diler, ya da korkunç öfkesinin yatıştırılması gerekir. Ölüm dünyası belki de Nô Oyunlarının değişik ve simgesel karakterine özellikle uygun düşmektedir; ölüm ile yaşam, ölümler ile yaşayanlar arasındaki sınır Nô Oyunlarında çok büyük bir etkidir.

Nô Oyunlarındaki biçim bir kere gelişip de doruğa ulaştıktan sonra, daha sonraki zamanlarda artık önemli değişikliğe uğramamıştır. İşte böylece, 17. yüzyılda gündeme gelen bir Nô Oyunu 14. yüzyılda yazılmış olan oyundan pek farklı olmamıştır; bunda da kutsal bir yeri ziyaret için yola koyulmuş bir rahiple karşılaşırız. Bu rahip yolda, garip şürsel konuşması dış görünümüyle hiç de bağdaşmayan bir adama rastlar. Rahibin sorguya çektiği meçhul köylü, eski parlak yaşamını dile getirir, bu dünyayla ilgili herhangi bir doyuma ulaşamamış isteğinin, ruhunu yeryüzünde dolaştırdığını anlatır. Oyunun sonunda adam bu gerçekleşmemiş isteğinden kurtarılacak özgürlüğüne kavuşur ve hayalet ortadan kaybolur. Oldukça dar bir çerçeve içinde şürsel ve enikonu girift bir olayı dile getirmek Nô Oyunu yazarı için hep uygun bir zemin sayılmıştır.

Nô Oyunu biçim açısından zaman zaman Japon yazarlarını çok meşgul etmiştir. Eski temalar çağdaş çalışmalara kaynak olmuş, eski formlar kimi yazarlarca çağdaş kavramlarla beslenmiştir. Hatta, savaş propagandasının yarattığı isteri, bir denizaltıda geçen yaşamla il-

gili bir Nô Oyunu bile doğurmuştur. Bu çağdaş çalışmalardan bazıları bir süreliğine hayli popüler olduysa da, genelde eski oyunlardaki dil güzelliğini ve uyumu sağlayamadığı gibi, çağdaş yapıtların karakter betimlemesindeki psikolojik incelikten de yoksun kalmıştır.

İlk gerçekten başarılı çağdaş Nô Oyunlarının yazarı Yukio Mişima'dır. Evet, bu sanat dalı gerçekten yeniden hayat bulduysa, bunu Yukio Mişima'ya borçludur. Genç yaşına karşın -1925 yılında doğdu- Mişima olağanüstü zengin bilgiye sahip bir yazardı, roman ve oyunlarını hem Japon hem de Batı kaynaklarından yararlanarak yarattı. Örneğin, başarılı romanı "Dalgaların Sesi" eski Yunan yapıtı "Daphnis ve Chloe"deki aşk temasına dayanır, bir başka romanı da Maupassant'ın uzun öyküsü "La Maison Tellier"den bir sahneyle sona erer. Mişima'nın birkaç oyunu tamamiyle çağdaş temaları işler, diğer bazıları da hem stil hem de dil açısından 17. yüzyılda yazılmış Kabuki Oyunlarından esinlenir; konusu Racine'in "Phedre" adlı oyunundan kaynaklanan ve geleneksel dilde kaleme alınmış bir kukla oyunu da vardır.

Görünüşe bakılırsa, Mişima, Nô Oyunlarını gerek yapıları gerekse temaları açısından çok çekici bulmuştur. Kuşku yok ki Nô Oyunlarını yazarken tamamiyle özgür bir çalışmaya yönelmiştir, çünkü amacı bu oyunları anlaşılabilir ve çağdaş bir yapıyla yeniden yaratmaktır. Bu çağdaş Nô Oyunlarının dış ülkelerdeki temsillerinde yeniden işlenmelerini de benimsemişti. Örneğin, Komaçi'yi sigara izmaritlerini toplarken gördüğümüz park pekâlâ New York'taki Central-Park olabilir, Rokumei Salonları yerine Delmonico'yu ya da bir başka ünlü New York otelini koymak mümkündür. Böyle esaslı değişikliklerin bile başarıya ulaşmaması için hiçbir neden yoktur; önemli olan, bu oyunların, Japon drama sanatına yabancı bir seyirci topluluğunu bile kuvvetle etkilemesidir.

Kitabımızdaki altı oyun 1950-1955 yıllarında ortaya çıkmıştır. Çağdaş oyunlar olarak Tokyo Tiyatrosunda sahneye konulan bu oyunlardan "Bez Davul" 1955 yılında geleneksel Nô stilinde, "Bayan Aoi" ise 1956'da bir Batı operası biçiminde sunulmuştur.

Mişima'nın eski Nô Oyunlarını kullanma yöntemi oyundan oyuna değişiklik gösterir. Kimi zaman bakarsınız ana temayı ele almış, başka bir uyarlamada da bakarsınız özgün oyunu en küçük ayrıntılarına kadar korumuş. Böylece, eski "Bez Davul"daki, saray

bahçesini düzenleyen yaşlı adam, oyunun yeni uyarlamasında Tokyo'daki bir avukat bürosunun hademesidir ve bu yaşlı adam bir prensese sevdalanmak yerine büronun karşısındaki moda atölyesinin bir müşterisine sevdalanmıştır. Her iki uyarlamada da yaşlı adama söylendiğine göre, sevdah olduğu bayanın ilgisini çekebilmek için, bez davula öylesine bir kuvvetle vurmali ki, bayan, davulun sesini duymalıdır. Her iki uyarlamada da davula bir deri değil bir bez gerilidir ve beze vurulsa da ses vermeyecektir. Büro hademesi gibi eski oyundaki bahçıvan da intihar eder. Eski Nô Oyununda ölünün hayaleti, kalpsiz prensesi aralıksız davul sesleriyle cezalandırmak üzere geri döner. Çağdaş oyunda ise sevgiden yoksunluğu kadını davul sesine karşı sağırlaştırır ve büro hademesinin hayaleti ikinci bir defa daha umutsuzluğa sürüklenir.

"Düş Yastığı"nda Mişima, eski Nô Oyununun konusunu hiç değiştirmeden izler. Sihirli bir yastığa başını dayayarak uyuyan bir yolcu, hanın kadın sahibi bir kâse yulaf çorbası pişirirken, rüyasında kendini görkemli Çin İmparatoru olarak görür. Uyandığında o görkemli yaşamın bir rüyadan başka bir şey olmadığını anlar. Mişima'nın oyununda yolcu yerine, günümüzün şımartılmış, genç, ama yaşamaktan bıkmış bir erkeğini görürüz; yaşlı süt ninesi kahvaltısını hazırlarken genç adam, sihirli yastık başının altında rüya görmektedir. Ama rüyasında eski Çin'de bir imparator değil, zengin ve kudretli bir işadamı ve diktatördür.

"Yüzüncü Gece"de Mişima, yaşlı kadın Komaçi ile tartışan rahiplerin yerine genç bir şairi ele almıştır. Rahipler, Komaçi kutsal bir resmin üzerinde oturduğu için öfkeli dirler. Mişima'nın oyununda ise, genç şair, geceleri sevdalı çiftlerin sıralar üzerinde başbaşa oturdukları bir parkta bir sıraya yan gelip oturmuş olan Komaçi'ye kızgındır. Oyunun ana teması, güzel ama kalpsiz Komaçi'nin, âşığına ancak yüz gece ardardına ziyaretine gelirse aşkına karşılık bulacağını bildirmesi, Mişima'nın oyununda korunmuştur. Burada genç şair, yaşlı kadına seksen yıl önceki yaşamını sorar ve bu arada yavaş yavaş yüzüncü gecede ki eski âşığın rolünü üstlenir. Oyunun sonunda eski Komaçi'ye mutluluk umudu tanınır, buna karşılık çağdaş Komaçi oyunun başında ne idiyse oyunun sonunda da odur: bir gecenin haracı sigara izmaritlerini sayan pasaklı, yaşlı bir cada loz!

"Bayan Aoi"de, eski oyundaki, Rokuyo'nun yaşayan hayaletini çağıran rahibin yerinde, iblisleri değil, cinsel sorunları dile getiren bir hastabakıcı buluruz. Eski oyunda Aoi'nin kocası olarak sahneye çıkan Prens Genyi, Mişima'nın oyununda Hikaru adıyla yer alır. Hikaru 'Işıldayan', çevresine ışıklar saçan Prens Genyi için kullanılan bir takma addır. Rokuyo ile Aoi'nin, içinde Koma Bayramına katıldıkları arabanın yerini çağdaş oyunda bir yelkenli tekne almıştır.

Bir perdelik "Değişen Yelpazeler", Mişima'nın çalışmasında eski Nô Oyunundan en fazla uzaklaşmış olandır. Mutlu son'la biten hemen biricik Nô dramasıdır bu oyun aslında. Eski oyunda akıl hastası kız Hanako, kendisini terk etmiş olan erkek yeniden ortaya çıkınca iyileşir. Mişima'nın oyununda ise, Hanako, dönüp gelen eski âşığını tanıyamaz, ondan yüz çevirir.

Psikiyatri kliniği olsun, avukat bürosu ya da park olsun, Nô Oyunlarının düş dünyasından hayli uzak kalmış görünür, ne var ki bu mekânları serbestçe kullanmış olan Mişima'da dramatik durumlar hep aynı kalır. Bütün bu durumları çağdaş seyirciler için de anlaşılabilir hale getirmiş ve 15. yüzyıl metinlerinde pek üzerinde durulmamış olanakları denemiş olması Mişima'nın kazancıdır. "Bez Davul"da yaşlı adamdan davula vurup ses çıkarmasım isteyen kötü kalpli dans öğretmeni, bu kötü şakayı destekleyen kendini beğenmiş bir diplomat, budala bir delikanlı, bir moda salonunun yüzysel kadın sahibi, keskin çizgilerle canlandırılmış karakterlerdir. Özgün oyunda bütün bu plan kısaca değinilmiş bir andır.

Mişima'nın eski dramatik temaları kullanması Avrupah, Amerikalı drama yazarlarının denemeleriyle karşılaştırılabilir, örneğin, Cocteau'nun Ödipus söylencesinden esinlendiği "Cehennem Makinesi", O'Neill'in Orest çalışması "Elektra Yas Tutmalı" hatta Brecht'in, "Gays Beggar's Opera"nın çağdaşı sayılabilecek "Beş Kuruşluk Opera"sı. Bu anılan oyunları övmek için orijinallerine asla gerekseme yoktur. Prensesin yaşlı adamı bez davula vurmaya teşvik etmesinin nedenini soracak olsak, buna eski Nô Oyunu da bir karşılık veremez. Öykünün, Mişima'nın bize anlattığı biçimde daha bir anlamlı ve doğru olduğu konusunda şaşmaz bir kaniya sahip oluruz. Aynı zamanda, Mişima'nın eski temayı işleme yöntemi saygılı ve yüreklidir.

Seami'nin "Hanjo-Değişen Yelpazeler" adlı oyununda, aynı

düşmüş sevdalıların karşılıklı evlilik sözü vermeleri yelpazelerin değiştirilmesiyle simgelenir. Böyle bir sonuç günümüz seyircisine yersiz gelebilir. Hanako'nun sağlığına kavuşması, dans sahnesinin bir hayli yardımcı olup durumu açıklaması söz konusu olmakla birlikte, yelpazelerin değiştirilmesine şöyle bir değinildiği için biz seyirci olarak hiç de hazırlanmış değilizdir. Yoshio'nun kaçmasıyla akıl hastası durumuna giren Hanako'yu Mişima'nın oyununda yelpazelerin değişmesi bile akıl hastalığından kurtaramaz. Hanako'nun her gün tren istasyonuna gidip, gerçekten kovduğu sevgilisini bekleyeceğini tahmin edebiliriz.

"Dojoji" (Aynadaki Surat) Japon repertuarının en ünlü Nô Oyunudur. Bugünkü yorumuyla, Mişima'yı yeni dramatik yapıtlar konusunda etkilemiş olan bütün diğer Nô Oyunlarına göre tam bir sanatsal yapıya sahip değildir. "Aynadaki Surat" özellikle gerilimli konusuyla popüler olmuştur, bir bakıma da etkin dans sahnesinden kaynaklanan ipnotizma gücüyle. (Mişima'da Kiyoko'nun antikacı tacirle pazarlık ettiği eşsiz sahne.) Klasik Nô Oyunu, Dōjoji Tapınağında yeni bir çanın kutsanmasıyla başlar. Rahipler, tapınaktan içeri kadınların girmesini kesinlikle yasaklamışlardır. Çok geçmeden nedenini anlarız: Bir kadın son çanı tahrip etmiştir. Kiyo-hime adındaki bu kadın bir rahibe sevdalanıp bir gece aşkını açıklamıştır. İffetini korumak isteyen rahip kadından kaçmış, nehrin öbür yakasındaki Dojoji Tapınağına sığınmıştır. Kiyo-hime, rahibi nehrin kıyısına kadar izler. Ama karşı kıyıya geçebileceği bir kayık bulamayınca uğradığı öfke içinde bir yılan dönüşür. Bir yılan olarak karşı kıyıya yüzer. Yılanın yaklaştığını hisseden rahip büyük tapmak çanının içine saklanır. Ne var ki yılan yukarıya doğru süzülüp çanın etrafına dolanır, öfkesinin kızgınlığıyla rahibi canlı canlı yakar kavurur.

Oyunun başında başrahip törene hiçbir kadının alınmamasını buyurmuştur: Başrahip, Kiyo-hime'nin dönüp geleceği korkusu içindedir. Aniden ortaya çıkan bir dansöz, yapacağı dansların törenin bir parçası olduğunu ileri sürerek başrahibi, içeri bırakılması için razı eder. Rahipler için dans eden dansöz, hepsini ipnotize eder. Sonra çana yaklaşıp içine süzülür. Yeniden çıkıp geldiğinde korkunç bir iblise dönüşmüş olan dansöz, çanın kendi malı olduğunu açıklar.

Mişima'nın uyarlamasında çarın yerini kocaman bir giysi dolabı almıştır. Kiyoko'nun âşığı bu dolabın içinde öldürülmüştür. Kadının kıskançlığından ötürü değil, ikinci metresinin kocası tarafından... Açık arttırmayı bekleyen Kiyoko, antika tacirinin onu açık arttırmadan men etmesine karşın, giysi dolabı için para arttırmayı dener ve sonunda dolaptan içeri girer. Tacir, kadının kendi yüzünü kezzapla çirkinleştirmek istediğini anlar. Ama dolaptan çıkan Kiyoko, (Kiyohime'nin aksine) çirkin bir cadı olmayı kabullenemeyeceğini, giysi dolabını daha fazla sahiplenemeyeceğini açıklar.

Bizler seyirci olarak elbette geleneksel oyunlara göre bu çağdaş Nô Oyunu uyarlamalarını çok değişik algılarız. Bu çağdaş oyunlar bizleri çok daha bağlar kendine. Üstün yetenekli bir drama yazarından bekleyebileceğimiz yaratma gücünü bu çağdaş oyunlarda buluruz. Bir genel park ya da avukat bürosu gibi çağdaş bir mekânda bile özgün oyunlardaki garip simgesel havayı Mişima şaşılacak bir başarıyla gerçekleştirir. Bütün bu oyunlarda, en ilgisiz seyirciyi bile heyecana sürükleyecek dalgalanmalar söz konusu olur. Beklemek ve beklememek nasıl bir sonuç getirebilir ikilemi içindeki Hanako ve Jitsuko, Aoi'nin hasta yatağı yanındaki telefonun zil sesindeki gizem, sihirli yastık üzerinde uyuyan Jiro'nun kaleydoskop havasındaki düşleri, gerçekte ses veren davulun sesini sevdiği kadına duyuramayan mutsuz hayalet, korkunç yalnızlığı içindeki yaşlı kadın, bütün bunlar bizlerde, şu eski oyunları izlemiş olan seyircilerde uyanan duyguları uyandırır; çok sayıda çok çağdaş oyunlar yazdıktan sonra, Mişima'nın bu temalara neden yöneldiğini anlamış oluruz böylece.

Batıdan ithal edilen kültür etkinliklerinin yerel gelenekleri yok etmekle tehdit ettiği bir sırada, Nô Oyunlarını böyle bir tehlikeden kurtarmış olan Japonlar, bundan ne kadar sevinç duysalar azdır. Günümüzde, her zamankinden çok daha fazla seyirci Nô Oyunlarını görmeye gitmektedir; Tokyo'da, Kiyoto'da ve öteki kentlerde bu sanat dalı için yeni tiyatrolar açılmaktadır. Bu arada, belki de en yüreklendirici olay, genç ve olağanüstü yetenekli bir yazarın bu eski drama sanatına yönelmiş ve olağanüstü güzellikte yapıtlar ortaya koymuş olmasıdır.

DONALD KEENE

YÜZÜNCÜ GECE

Özgün adı
Soloba Komaçi

OYUN KİŞİLERİ

YAŞLI KADIN

ŞAİR

BAY A

BAY B

BAY C

BAYAN A

BAYAN B

BAYAN C

POLİS

DANSÇI

SEVDALI ÇİFTLER

DİLENCİ

GARSON

(Sahne, sıradan bir operet dekorasyonu havasında, olağan bir çeşnidedir.)

(Bir parktan köşe. Tiyatro salonuna karşı yarım daire biçiminde gruplanmış beş sıra. Şurada burada bir fener ya da ağaç. Siyah bir arka plan.)

(Gecedir. Her sırada bir sevdalı çift, birbirine sarılmış oturmaktadır.)

(İtici görünümde bir YAŞLI KADIN, ötede beride dolaşarak sigara izmariti toplamaktadır. Sıraların yanından geçmesi belli ki sıralarda oturan çiftlerin hiç hoşuna gitmemektedir. Neden sonra ortadaki sıraya doğru yönelip oturur. Yoksul giyimli genç ŞAİR sahneye girer. Biraz içkili olduğu bellidir. Bir fenere yaslanıp YAŞLI KADIN'ı gözden geçirir.)

(Orta sıradaki çift öfkeyle kalkıp kol kola çekilip giderler. Artık sıraya tek başına sahip olan YAŞLI KADIN, sıranın üzerine bir gazete yayıp, toplamış olduğu izmaritleri saymaya başlar.)

YAŞLI KADIN: Bir bir daha iki, iki iki daha dört... *(İzmaritlerden birini ışığa doğru tutup da uzunca olduğunu görünce, solundaki sırada oturan çifte yaklaşıp ateş ister. Gene yerine geçip oturur, sigarasını tütürür. Kısa bir süre sonra sigarasını söndürüp gazete kâğıdının içindeki öbür izmaritlerin içine atar. Sonra, yeniden saymaya başlar.)*

YAŞLI KADIN: Bir bir daha iki, iki iki daha dört...

(ŞAİR, YAŞLI KADIN'ın arkasına geçip bakmaya koyulur.)

YAŞLI KADIN (Gazeteye bakarak) : Sigara ister misin? Bir tane verebilirim sana. *(Uzunca bir izmarit arayıp bulur. ŞAİR'e uzatır.)*

ŞAİR: Sağ ol. (*Cebinden kibrit çıkarıp sigarayı yakar, içmeye başlar.*)

YAŞLI KADIN: Başka? Bana söyleyeceğin bir şey daha mı var?

ŞAİR: Yoo, önemli bir şey yok.

YAŞLI KADIN: Senin kim olduğunu biliyorum. Şairsin sen. İşin bu senin değil mi?

ŞAİR: Tam üstüne bastın. Evet, şiir yazarım zaman zaman. Şair olduğum doğru. Ama iş denmez ki buna.

YAŞLI KADIN: Demek öyle? Yani şiirlerini satamadıkça iş sayılmaz demek istiyorsun öyle mi? (*İlk kez adamın yüzüne bakar.*) Henüz gençsin, değil mi? Ama çok yaşamazsın, yüzünde ölüm işareti var.

ŞAİR (*Şaşkınlık göstermez*) : Bütün ömrünce ne iş yaptın sen? Yoksa insanların yazgısını mı okudun yüzlerinden?

YAŞLI KADIN: Belki de. O kadar çok insan yüzü gördüm ki sonunda içime fenalık geldi... Otursana... Görünüşe bakılırsa bacaklarının üzerinde sağlam duramıyorsun.

ŞAİR (*Oturur, öksürür*) : İçkiliyim de ondan.

YAŞLI KADIN: Ama ne saçma... Yaşadığın sürece iki bacağının üzerinde sağlam durmalısın.

ŞAİR: Biliyor musun? Bana acı veren bir şeye dayanamıyorum artık. Sen ne demeye her gece aynı saatte buraya geliyor da şu sıralarda oturanları kaçırıyorsun buradan?

YAŞLI KADIN: Sen bu sıra için mi lâf ediyorsun yoksa? Serseri değilsin herhalde. Zorun ne peki? Dilencilik mi edeceksin, el mi açacaksın buradakilere?

ŞAİR: Hayır. Ama şu sıra kendisi konuşamaz ki kendisi için, onu yerine ben konuşuyorum işte.

YAŞLI KADIN (*Dikkat kesilir*) : Ben kimseyi kovmuyorum ki... Ben oturunca kalkıp gidiyorlar. Bu sıra dört kişilik oysa.

ŞAİR: Geceleri bu sıralar sevdalıların oturması içindir. Akşamları parktan geçip buraya gelirim. Her sırada bir çiftin oturduğunu görünce nasıl rahatlarım bir bilsen, huzur duyarım bundan. Parmaklarımın ucuna basarak geçer giderim. Yorgun bile olsam, esinlenmiş olsam da, kafamı toparlayabilmek için oturmam gerekse bile saygımdan ötürü rahatsız etmem onları... Ama sen oturup kalıyorsun burada. Ne zamandan beri yapıyorsun bunu?

YAŞLI KADIN: Ha, şimdi anladım. Burası senin iş yerin, değil mi, senin özel mekânın.

ŞAİR: İş yerim mi? O da ne demek?

YAŞLI KADIN: Eh işte, sonradan şiirlerinde işlediğin izlenimleri topluyorsun buradan.

ŞAİR: Saçmalayıp durma hadi! Park, sevdalılar, fenerler... şiirlerimde böyle bayağı temalar mı kullanırım sanıyorsun?

YAŞLI KADIN: Zamanla bayağı olmaktan kurtulur onlar. Zamanında bayağı olmayan hiçbir şey yoktur. Ama gün gelir değişir bu.

ŞAİR: Ne de olağanüstü fikirlerin var ya... Ama şimdi bırak da sıraların yararma tarafsız yakınmamı dile getireyim.

YAŞLI KADIN: Sıkıcı olmaya başladım sen de... Ne söyleyeceksin yani? Burada oturmakla ötekinin berikinin sinirine dokunuyorum mu diyeceksin?

ŞAİR: Yok canım, öyle bir niyetim yok.

YAŞLI KADIN: Şimdiki gençler de hep büyük lâflar peşinde.

ŞAİR: Bak ne diyeceğim. Tıpatıp göründüğüm gibiyim ben, bir kadının şefkatinden bile yoksun beş paralık bir şair... Ama karşısında saygı duyduğum bir şey var, birbirini seven genç insanların gözlerine yansıyan ve gerçekte gördüklerinden yüz defa daha güzel olduğunu sandıkları dünyanın algılanma biçimi... Evet, işte bu-

na saygı duyuyorum. Baksana, onları konuştuğumuz farkmda bile değiller. Şimdi onlar yıldızlar katına yükselmiş gibidirler. Yıldızlarm ışığı yanaklarmda nasıl ışıyor görebilirsin! Şu sıra... şu sıra göğ'e tırmanan bir merdiven gibidir onlar için, dünyanın en yüksek görüntü kulesi, olağanüstü bir gözlem noktası. Burada sevgilisiyle oturan her genç, yeryüzündeki bütün şehirlerin ışıklarını görebilir. Ama ben burada durdum mu (*Sıranın üzerine çıkar*) hiçbir şey göremem... Yo yo, gördüğüm şeyler var pekâlâ... bir sürü sıra, fenerli bir adam... belki de bir polis. Büyük bir ateşin etrafına çömelmiş dilenciler. İki arabanın farlarmdan çıkan ışık. Şu anda arabalardan biri ötekini geçti, oldukça uzaktaki tenis kortlarına gidiyorlar herhalde. Şu da ne-si? Çiçeklerle dolu bir araba. Konserden dönen sanatçılar mı? Yoksa bir cenaze töreni mi? (*Sıradan inip oturur.*) İşte bütün gördüğüm bu.

YAŞLI KADIN: Saçma... Böyle bir şey karşısında nasıl saygı duyulur? Bu eğilimde oldun mu elbette pek duygusal şiirler yazar, hiç kimseye de satamazsın o şiirleri.

ŞAİR: Hayır, hayır, işte özellikle bu yüzden asla oturmuyorum bu sıraya. Sen ve ben oturduk mu bu sıraya, kuru tahtanın üzerinde oturmuş oluruz, o kadar; ama onlar oturdu mu, bir anıya dönüşür bu sıra. Minderli bir koltuktan bile daha yumuşak olur, bu genç ve canlı insanların vücutlarını çevirmiş kıvılcımlardan bile daha sıcak olur... Sen oturdun mu, bir mezar gibi buz kesilir bu sıra. Ben buna dayanamam işte!

YAŞLI KADIN: Öylesine genç öylesine de toysun ki, eşyayı gerçekçi gözlerle göremiyorsun. Şu serserilerin orospularıyla oturdukları bu sıraların canlı olduğunu sanıyorsun. Aptallık etme! Onlar kendi mezarlarının üzerinde kucaklaşıyorlar. Sokaktan yeşil yapraklar arasından süzülerek yansıyan yeşilimsi ışık altında suratları nasıl da ölü suratları gibi baksana! Gözleri kapalı. Ce-

setleri andırmıyorlar mı? Birbiriyle sevişirken ölüyorlar. (*Koku alıyormuş gibi yapar.*) Evet, evet, çiçek koku alıyorum. Geceleri parktaki çiçekler, bir tabuta kapatılmışçasına kuvvetli koçar. Bütün bu âşıklar çiçek kokuları içinde mezara girerler. Sen ve ben, buranın biricik canlılarıyız.

ŞAİR (*Güler*) : Şaka mı ediyorsun? Şuradakilerden daha canlı mı olduğunu öne sürüyorsun?

YAŞLI KADIN: Elbette... Doksan dokuz yaşındayım ama, bak ne kadar sağlıklıyım.

ŞAİR: Doksan dokuz mu?

YAŞLI KADIN (*Yüzünü ışığa tutar*) : İyi bak yüzüme!

ŞAİR: Bu kırıksıklar... Korkunç!

(*Sağda en dıştaki sırada oturan adam yüksek sesle esner.*)

KADIN: Nen var? Ne oldun birdenbire?

ADAM: Hadi gidelim artık, yoksa üşüteceğiz.

KADIN: Çok sıkılmış gibisin.

ADAM: Tam tersine, demin güzel bir şey düşündüm.

KADIN: Ne düşündün?

ADAM: Benim tavuk yarın sabah yumurtlar mı diye düşündüm.

KADIN: Bu da ne demek oluyor?

ADAM: Ne demek mi? Hiç.

KADIN: Aramızda her şey bitti. Anlamı bu işte.

ADAM: Oo, son tramvay da kalkmak üzere. Çabuk olalım.

KADIN (*Ayağa kalkar, adama öfkeyle bakar*) : Sen de ne rüküş boyunbağları kullanırsın!

(*ADAM karşılık vermez. KADIN'ı kolundan tutar, birlikte çıkarlar.*)

YAŞLI KADIN: Çok şükür... şimdi canlanırlar artık!

ŞAİR: Gökteki yıldızları sönüyor onların. Sen de tutup, canlanırlar artık diyorsun. Nasıl söylersin bunu?

YAŞLI KADIN: Hayata geri dönen bir insanın yüzü nasıldır bilirim... çok gördüm. Müthiş bir cansıkıntısının açık-

lanması... işte benim hoşuma giden bir anlatım... Uzun zaman önce, benim çok genç olduğum günlerde, başım dönüp durdu mu kendimi canlı hissedirdim, ancak o zaman. Kendimi tamamiyle unuttuğum zaman nasıl da canlı hissedirdim kendimi. Hanidir hatamı anlamış durumdayım. Şu dünyada yaşamamanın ne harika bir şey olduğuna, en sıradan bir çiçeğin bile insana bir katedral gibi görüldüğüne, üzerimizden uçup giden güvercinlerin sanki insan sesiyle şarkı söylediğine, yeryüzündeki her insanın bir ötedekine "iyi günler" dilediğine, on yıldır aradığın bir eşyanın aniden mutfak dolabının bir kenarında ortaya çıktığına, her genç kızın bir kraliçeye benzediğine, kurumuş dallarda yeniden güller açacağına inanmak... İşte her on günde bir böyle çılgınca şeyler yaşadım gençken. Sonra da... Ama hayır, bütün bunları bugün düşününce, o sırada aslında ölmüş olduğumu biliyorum... İçki ne kadar kötüyse o kadar çabuk sarhoş olursun. Sarhoşluğum içinde, içli duygularım ile gözyaşlarım arasında... öldüm. O günden sonra ağzıma içkinin damlasını koymamayı kendime yasa belledim. Uzun yaşamamın sırrı işte budur.

ŞAİR: Demek böyle... Şimdi neden yaşıyorsun peki?

YAŞLI KADIN: Neden mi? Garip bir soru!.. Varolmam bunun yeterli nedeni değil mi? Bir havuç peşinde koştu-ran bir at değilim. Atlar koşmak içindir, ama insanoğlu?

ŞAİR: "Küçücük atçık koşsana, tam önüne baksana..."

YAŞLI KADIN: "Gölgenin izinden ayrılmasın gözlerin!"

ŞAİR: Güneş batarken gölgeler uzar.

YAŞLI KADIN: Gölgeler kırılıp bükülür, akşam karanlığında yokolur giderler.

(İkisi konuşurken çevre sıralarında oturan SEVDALI ÇİFTLER yerlerinden kalkıp giderler.)

ŞAİR: İhtiyar, sana bir şey sormak istiyorum. Kimsin sen?

YAŞLI KADIN: Eskiden Komaçi derlerdi bana.

ŞAİR: Kim derdi bunu?

YAŞLI KADIN: Bana güzel olduğumu söyleyen bütün erkekler öldü. Şimdi de, bana güzel olduğumu söyleyecek herkesin öleceğine inanıyorum.

ŞAİR (Güler) : Eh, şanslıymışım doğrusu. Seninle doksan dokuz yaşmda olduğun bir sırada karşılaştım.

YAŞLI KADIN: Evet, şanslıymışsın... Ama yaşlanan bir kadının çirkinleşeceğini ancak senin gibi bir soytarı öne sürebilir. İşte kocaman bir yanlış! Güzel bir kadın da-ima güzel bir kadındır. Şimdi çirkin görünüyorsam, çirkin bir güzelliğe sahibimdir de ondan. Büyüleyen bir güzelliğe sahip olduğumu sağımdan solumdan az işitmedim, şu son yetmişinci ya da sekseninci yıllarda başka türlüünü düşünmek istediğini duymadım. Kendimi hâlâ dayanılmaz güzellikte bir kadın olarak düşünüyorum.

ŞAİR (Kendi kendine) : Geçmişte güzel olmak ne ağır bir yük... (YAŞLI KADIN'a) Duygularım anlıyorum. Bir kez savaşa katılmış olan bir adam da bütün hayatı boyunca savaşı düşünür. Eskiden güzeldin elbette...

YAŞLI KADIN (Ayağını yere vurur) : Ne dedin? Güzel miyim ben?

ŞAİR: Evet, evet, anlıyorum. Bana gençlik günlerinden birşeyler anlatsana... Seksen yıl önceki günleri... yoksa doksan yıl mı oldu? (Parmaklarıyla sayar) Seksen yıl önce neler olduğunu anlat bana.

YAŞLI KADIN: Seksen yıl önce... on dokuz yaşındaydım. Genelkurmaydan yüzbaşı Fakakuza bana kur yapıyordu.

ŞAİR: Kendimi o yüzbaşının yerine koyayım mı? Neydi adı?

YAŞLI KADIN: Kendini hayale kaptırma... O senden yüz kere daha güzel ve erkekti... Evet, ona dedim ki, beni yüz kere ziyaret edersen arzunu yerine getiririm. Yüzüncü geceydi. Rokumei salonlarındaki baloya dünya

âlem katılmıştı. Ben içerde sıcaktan bunalmıştım biraz, hava almak için çıkıp bahçedeki sıralardan birine oturmuştum.

(Bir vals melodisi; önce hafiften, daha sonra gittikçe yükselerek duyulur. Arka plandaki köyü renkli perde kenara çekilir, bir binanın penceresinden Victoria stilinde bir balo salonu görülür. Önde bir bahçe; arka planda, eskiden fotoğrafçıların atölyelerinde kullandıkları kar görünümüleri gibi boyanmış bir perde vardır.)

YAŞLI KADIN *(Arka tarafa bakar)* : Şuraya bak... Bugün de en sıkıcı insanlar bir araya gelmiş burada.

ŞAİR: Şu seçkin bayanlarla bayları mı kastediyorsun?

YAŞLI KADIN: Elbette. Şu valsi beraber yapalım da ötekiler de kalksın dansa.

ŞAİR: Seninle mi dans edeceğim?

YAŞLI KADIN: Unutma! Yüzbaşı Fakakuza'sın.

(1880 modasına göre giyinmiş üç çift vals yaparak içeri girerler. YAŞLI KADIN ile ŞAİR de dans ederler. Müzik durunca, ötekiler YAŞLI KADIN'ın çevresine doluşurlar.)

BAYAN A: Komaçi... harikasın bu akşam.

BAYAN B: Kıskanıyorum seni... Üzerindeki bu giysi nereden? *(YAŞLI KADIN'ın paçavralarını eller.)*

YAŞLI KADIN: Ölçülerimi Paris'e gönderip yaptırdım.

BAYAN A ve B: Yok canım?

BAYAN C: Evet, başka çare yok. Japonya'da üretilen giysiler biraz sıradan oluyor hep.

BAY A: Başka ne yapılabilir zaten? Öteberiyi dışardan getirtmek şart.

BAY B: Tabii tabii, bizim için de öyle. Başbakanın bu gece giydiği frakı gördünüz mü? Londra'dan, erkek giyiminin doruğu...

(Kadınlar gülererek ve gevezelik ederek YAŞLI KADIN ile ŞAİR'i kuşatırlar. Üç erkek de bir sıraya oturup kendi aralarında konuşurlar.)

BAY C: Komaçi herkesi büyülüyor gerçekten.

BAY A: Bu ayışığında yaşlı bir cadı bile güzel görünürdü.

BAY B: Öyle ama, Komaçi günışığında bile başlı başma bir güzelliştir. Hele ayışığında, gök katından inmiş bir melekten farksız.

BAY A: Öyle her erkeği de kolay kolay yanına yaklaştırmaz. Onun içindir ki çok dedikodusu yapılıyor.

BAY B: Bir "pucelle", bir bakire olduğu da kesin. Bütünüyle tam bir "histoire scandaleuse!"

BAY C: Yüzbaşı Fakakuza sırlıslam âşık Komaçi'ye. Ne kadar zayıflamış, yüzünün nasıl sararıp solmuş olduğunu gördünüz mü? Sanki günlerdir ağzına tek lokma girmemiş.

BAY A: Bütün vaktini Komaçi için şiirler yazmakla tüketiyor, bu arada askeri görevini de savsaklıyor. Genelkurmayın öbür subayları nasıl oluyor da hâlâ görüşüyor kendisiyle şaşılacak şey, bir mucize.

BAY C: Aramızda Komaçi'yi elde edebileceğine inanan kimse var mı?

BAY B: Benimki sadece "un espoir", bir umut.

BAY A: Eh işte, benim bu konudaki umuduma gelince, bir sardalyenin besleyebileceği umuttan farklı değil.

BAY C: Benimki de öyle (*Kahkahayla gülerler.*) Ooof of! Şu kemer de bazan ne çekilmez oluyor, her yemekten sonra gevşetilmesi şart. (*Kemerini bir delik daha gevşetir, öbürleri de aynı şeyi yaparlar.*)

(*İki GARSON içeri girer. Birinin elinde kokteyl bardaklarıyla dolu bir gümüş tepsi, ötekinde de ordövr tepsisi vardır. Herkes tepsilere atılır. ŞAİR, YAŞLI KADIN'a bakakalır donmuşçasına. Üç kadın, ellerinde kadehleriyle, üç erkeğin oturduğu sıranın karşısındaki sıraya otururlar.*)

YAŞLI KADIN (*Sesi aniden gençleşir*) : Bir yerden su sesi geliyor kulağıma, ama görebildiğim bir kaynak falan yok. Ne garip... uzaklarda bir yerde yağmur yağıyor-

muş gibi.

BAY A: Sesindeki güzelliğe bakın, bir kaynaktan gelen pürüzsüz ses sanki.

BAYAN A: Kendi kendine konuşurken bile hitabet dersinde sanıyor insan kendini.

YAŞLI KADIN (*Geriye doğru yönelir*) : Dans ediyorlar! Göl-geler pencerelerin önünden geçiyor, gölgeler geçer-ken pencereler de sırayla bir aydınlık oluyor, bir kara- rıyor. Mum ışıklarının gölgeleri yansıtması harika bir sükûnet ve barış havası yaratıyor.

BAY B: Sesindeki şu cinselliğe ne demeli? İnsanın yüreğine işliyor.

BAYAN B: Ben kadınken bile, onun sesini duydum mu ür-periyorum.

YAŞLI KADIN: Oh, bir çan sesi duydum. Tekerlek sesleri-ni, at nallarının sesini alıyorum... Kimin arabası olabi-lir? Prenslerden hiçbiri görünmedi bu akşam, ama bu çan sesi prens ailesinin arabasından geldi sanki... Bah-çedeki ağaçlardan kuvvetli bir koku yayılıyor. İnsanın içine işleyen, baygın bir koku...

BAY C: Komaçi'nin yanmda bütün öteki kadınlar solar, sol-gunlaşır.

BAYAN C: Ama bu çok itici işte... Benim el çantamm rengi-ni olduğu gibi kopya etmiş.

(*Bir valsın ilk sesleri duyulur. Herkes elindeki kadehi GARSON'un tuttuğu tepsiye bırakıp, dansa başlar. YAŞLI KADIN ile ŞAİR daha önce de olduğu gibi ayaktadırlar.*)

ŞAİR (*Düşte gibi*) : Ne garip şey...

YAŞLI KADIN: Garip olan ne?

ŞAİR: Bilmem ki, ben...

YAŞLI KADIN: Hiç söyleme lütfen! Ne söyleyeceğini çok iyi biliyorum.

ŞAİR (*Tutkulu*) : Sen... Sen öyle...

YAŞLI KADIN: Güzelsin ki... Bunu söylemek istiyordun de-

ğil mi? Söyleme! Onu bir söyledin mi fazla yaşayamazsın artık. Seni uyarıyorum.

ŞAİR: Ama...

YAŞLI KADIN: Hayatma kastetmek istemiyorsan sus!

ŞAİR: Gerçekten de çok garip! Mucize denilen şey bu!

YAŞLI KADIN (*Güler*) : Ya, günümüzde buna mucize mi deniyor? Gerçekten mi? Aslında öyle sıradan, öylesine basit bir şey ki...

ŞAİR: Ama yüzündeki kırıışıklıklar...

YAŞLI KADIN: Ne dedin? Yüzümde kırıışıklık mı var?

ŞAİR: Ben de buna değinmek istiyorum işte! Kırıışıklık göremiyorum yüzünde.

YAŞLI KADIN: Elbette göremezsın. Bir erkeğın yüz gece boyunca yaşlı bir cadiya tapacağım düşünebilir misin?.. Ama şimdi bunu bırakalım da dans edelim, buyurun!

(*İkisi dans etmeye başlarlar. GARSONLAR çıkar. Dördüncü bir çift dans ederek sahneye girer. Daha sonra dört çift sıralara yerleşir, kendi aralarında fısıldamaya başlarlar.*)

YAŞLI KADIN (*Dans ederek*) : Yoruldun mu?

ŞAİR: Hayır.

YAŞLI KADIN: Bitkin bir halin var.

ŞAİR: Ben hep öyle görünürüm.

YAŞLI KADIN: Cevap mı bu şimdi?

ŞAİR: Bu gece yüzüncü gece.

YAŞLI KADIN: Orası öyle de...

ŞAİR: Evet?

YAŞLI KADIN: Nen var senin, kuzum? Yüzünden düşen bin parça olacak.

(*ŞAİR birdenbire dansı bırakır.*)

ŞAİR: Bir şeyim yok... biraz başım döndü de...

YAŞLI KADIN: İçeri girelim mi?

ŞAİR: Hayır, burada kalalım. İçerisi çok gürültülü.

(*El ele durup, çevrelerine bakınırlar.*)

YAŞLI KADIN: Müzik kesildi. Ara verdiler. Aniden sessizlik çöktü ortalığa.

ŞAİR: Evet, birden sessizleşti ortalık.

YAŞLI KADIN: Ne düşünüyorsun?

ŞAİR: Hiçbir şey düşündüğüm yok. Hayır hayır, aslında çok özel bir şey düşündüm demin. Acaba artık ayrılmak zorunda mıyız diye bir duyguya kapıldım. Yüz yıl sonra... hatta belki de yüzyıldan daha az bir zaman sonra yeniden buluşacak mıyız diye düşündüm.

YAŞLI KADIN: Nerede buluşacaktık? Mezarda mı dersin? Cennette mi? Cehennemde mi? Söz konusu yerler bunlar değil mi?

ŞAİR: Dur dur, kafamda bir şimşek çaktı birden. Bir dakika... (*Gözlerini kapatıp yeniden açar.*) Tıpkı burası gibi bir yerde. Seninle tıpkı burayı andıran bir yerde buluşacağım.

YAŞLI KADIN: Bir park, gaz fenerleri, sıralar, sevdalı çiftler...

ŞAİR: Evet, her şey buradakini andıracak. Yalnız... bilmek istediğim bir şey var: Biz ikimiz ne durumda olacağız o zaman.

YAŞLI KADIN: O güne kadar yaşlanmış olacağımı sanmıyorum.

ŞAİR: Belki ben de yaşlanmayacağım.

YAŞLI KADIN: Bundan seksen yıl sonra... dünya biraz daha gelişmiş olur, değil mi?

ŞAİR: Değişikliğe uğrayacak olan sadece insansı şeylerdir. Bir gül seksen yıl sonra da yine aynı güldür.

YAŞLI KADIN: Acaba Tokyo'da yine böyle sessiz bahçeler olacak mı, bilmek isterdim.

ŞAİR: Otlar, bitkiler bütün bahçeleri kaplamış olacak.

YAŞLI KADIN: Kuşlar sevinç duyacak bundan.

ŞAİR: Dünyanın bütün ayışığı bu bahçeleri aydınlatacak.

YAŞLI KADIN: Bir ağaca tırmanıp da dört bir yanma baktın mı, bütün şehrin ışıklarını göreceksin, dünyadaki

bütün şehirlerin ışıklarını görüyormuş gibi olacaksın.

ŞAİR: Yüz yıl sonra buluşursak ne diyeceğiz birbirimize?

YAŞLI KADIN: "Ne olurdu hep bir arada kalmış olsaydık," diyeceğiz belki de.

(İkisi ortadaki sıraya otururlar.)

ŞAİR: Verdiğin sözü tutacak mısın?

YAŞLI KADIN: Verdiğim söz mü?

ŞAİR: Evet, yüzüncü geceden ötürü.

YAŞLI KADIN: Bundan şüphe mi ediyorsun? Bütün söylediklerimden sonra?

ŞAİR: Bu gece bütün isteklerimin gerçekleşeceğine inanıyorum. Ama bu öylesine garip, öylesine cesaret kıran bir duygu ki... Sanki uzun, çok uzun zamandır özlemiş olduğun bir şeyi elinde tutuyormuşsun gibi.

YAŞLI KADIN: Evet, bir erkek için bütün duyguların en müthişi bu olsa gerek.

ŞAİR: Düşlerimin gerçekleşmesi... Günün birinde belki senden bile bıkmış olacağım. Ama senin gibi bir insandan bile bıkacaksam, ölümden sonraki hayatım ne çekilmez olur kimbilir! Ben ölünceye kadar, o sonsuz günler, aylar ne kasvetli olur, kimbilir! Sonsuza dek uzanan bir cansıkıntısı...

YAŞLI KADIN: Öyleyse kes konuşmayı artık. Sus!

ŞAİR: Elimde değil.

YAŞLI KADIN: Ama son bulmasını istemediğin bir şeyi kendini zorlayarak sona erdirmek için deli olmalısın.

ŞAİR: Bunu istemediğimi nasıl söylersin? Ben böyle mutluyum! Kendimi havalara fırlatabilirim gibi geliyor bana, aynı zamanda da bir baskı altında hissediyorum kendimi.

YAŞLI KADIN: Aynı anda çok şey birden istiyorsun.

ŞAİR: Senden bıktığım zaman uslu duracak mısın?

YAŞLI KADIN: Evet. Benim için hiç fark etmez. Bir başka erkek çıkıp yüz gece süresince peşimde dolaşacaktır. Canım sıkılmaz bundan.

ŞAİR: Hemen öleceğime hiç aldırdığım yok. Böyle bir fırsat insanın eline geçse geçse ancak tek bir kere geçer, benimki de işte bu gece.

YAŞLI KADIN: Gene saçmalamaya başlama!

ŞAİR: Evet, bu gece tamam artık. Vaktiyle başka kadınlarla yaşadığım gibi bu geceyi de sonsuz bir zevk içinde geçirseydim diye düşününce... dehşete kapılıyorum.

YAŞLI KADIN: İnsanoğlu ölmek için yaşamaz ki!

ŞAİR: Onu bilen yok. Belki de insanlar yaşamak için ölüyor.

YAŞLI KADIN: Lafazanlık bu; korkunç, sıradan bir lafazanlık.

ŞAİR: Yardım et bana! Ne yapmalıyım, söyle!

YAŞLI KADIN: Çek git! Yapabileceğin tek şey bu.

ŞAİR: Hayır, dinle beni! Birkaç saat sonra, belki de birkaç dakika sonra, şu yeryüzünde eşi görülemez bir an'a sıra gelecek. Geceyarısı güneş ışımaya başlayacak. Rüzgârın doldurduğu yelkenleriyle koca bir gemi sokaklardan geçecek. Bilmem neden, çocukken böyle düşler kurardım. Kocaman bir yelkenli gemi bahçeye girer, ağaçlarda deniz çağlamaya başlar, geminin serenlerine küçücük kuşlar konardı... Bu düşlerle kendimi öylesine mutlu hissederdim ki, kalbim duracak sanırdım.

YAŞLI KADIN: Aman Tanrım, sen zil zurna sarhoşsun.

ŞAİR: Bana inanmıyor musun? Bu gece, birkaç dakika sonra, olmaz sanılan şey gerçekleşecek.

YAŞLI KADIN: Mümkün olmayan şey gerçekleşemez.

ŞAİR (*Anılarını toparlamak istercesine kadının yüzüne bakar*) : Ne kadar da garip! Yüzün...

YAŞLI KADIN (*Kendi kendine*) : Bu cümleyi bitirir bitirmez ölmesi gerekecek. (*ŞAİR'in daha fazla konuşmasına engel olmak ister*) Garip olan ne? Yüzüm mü? Hele bir baksana yüzüme! Yüzüme bak ne çirkin, kırışıklara bak! Yaklaşsana, gözlerini iyi aç da bak!

ŞAİR: Kırışıklar mı? Hani, nerede kırışıklık?

YAŞLI KADIN (*Omzundaki atkayı kaldırır*) : Şuraya bak, pa-
çavra... (*Atkısını ŞAİR'in burnuna doğru uzatır*) Şu iğ-
renç kokuyu alıyor musun? Bu atkı bittten geçilmez.
Şu elime bak nasıl titriyor! Bak tırnaklarım nasıl uza-
mış, iğrenç!

ŞAİR: Enfes bir koku yayılıyor senden. Tırnakların begonya
rengi.

YAŞLI KADIN (*Bluzunun önünü açar*) : İşte göğüslerim: ka-
rarmış ve kupkuru! Bir kadının göğüsleri böyle mi
olur? (*Umutsuzluk içinde, ŞAİR'in elini yakalayıp göğ-
süne götürür*) Dokunsana, dokun işte! Dokun bak na-
sıl gevşek ve boşalmış!

ŞAİR (*Heyecanlı*) : Ah şu senin vücudun...

YAŞLI KADIN: Uyan artık, doksan dokuz yaşımdayım ben!
Gözlerini aç da bak! Beni olduğum gibi gör!

ŞAİR (*Bir süre hayranlıkla bakar*) : Neden sonra! Neden son-
ra anımsayabiliyorum.

YAŞLI KADIN (*Sevinir*) : Neyi? Neyi?

ŞAİR: Evet... öyle ya. Doksan dokuz yaşında ihtiyar bir ka-
dındın. Korkunç kırışıklar vardı yüzünde, gözlerin ya-
şanıyordu, giysilerin pis pis kokuyordu.

YAŞLI KADIN (*Ayağını yere vurur*) : İhtiyar bir kadın mıy-
dım? Hâlâ o ihtiyar kadın olduğumu görmüyor mu-
sun?

ŞAİR: Ne garip... Yirmi yaşında bir kızın pırıl pırıl gözlerine
sahipsin, giysilerinden insam hayran bırakan baygın
bir koku yayılıyor. Yeniden gençleştin.

YAŞLI KADIN: Sus, konuşma öyle! Güzel olduğumu söyler-
sen başına ne gelecek sana anlatmadım mı?

ŞAİR: Bir şeyi güzel buldum mu dile getirmeliyim onu, uğ-
runda can verecek de olsam.

YAŞLI KADIN: Delirmişsin sen! Ne olursun konuşma ar-
tık! Başka bir şey söyle: Demin anlattığın eşi görülme-
miş olay neydi?

ŞAİR: Evet, onu söyleyeceğim sana.

YAŞLI KADIN: Hayır, hayır, istemez, söyleme!

ŞAİR: Doksan dokuz gece, doksan dokuz yıl beklediğim o an gelip çattı.

YAŞLI KADIN: Gözlerin parlıyor. Bırak, kes artık, hiçbir şey söyleme n'olur.

ŞAİR: Onu sana açıklayacağım, Komaçi. (YAŞLI KADIN'ın elini yakalar, kadın dehşete kapılır.) Öyle güzelsin ki, dünyanın en güzel kadınısın. Senin güzelliğin asla solmayacak, on bin yıl da geçse...

YAŞLI KADIN: Söyleme öyle, pişman olacaksın!

ŞAİR: Ben mi pişman olacağım? Asla...

YAŞLI KADIN: Delirmişsin sen. Kaşların arasındaki ölüm işaretini görüyorum bile.

ŞAİR: Ölmek istemiyorum.

YAŞLI KADIN: Seni ondan korumak için elimden geleni yaptım.

ŞAİR: Ellerim, ayaklarım soğuyor... Çok iyi biliyorum: Yüz yıl sonra seninle burada tekrar karşılaşacağım.

YAŞLI KADIN: Yeniden bir yüz yıl beklemek!..

(ŞAİR yere yığılıp ölür. Arka plandaki kara perde yeniden kapanır. YAŞLI KADIN sıraya oturup önüne bakar. Sonra, sigara izmaritlerini yeniden istif etmeye başlar. Kadın bununla meşgulken bir POLİS sahneye girip dolaşır. ŞAİR'in cesedine rastlayınca eğilip bakar.)

POLİS: Zom olmuş herif! Şu pis serseriler yok mu... Kalk ulan, kalk hadi... Evde karın seni bekliyor. Evine yollan da karın yatağa uzatıversin seni... Yoksa ölmüş mü? Evet... İhtiyar, bunun nasıl düştüğünü gördün mü? Sen burada mıydım?

YAŞLI KADIN (Başını kaldırıp bakar) : Bir süre önce yuvarlandı.

POLİS: Vücudu henüz sıcak.

YAŞLI KADIN: Demek ki az önce öldü.

POLİS: Evet, onu ben de biliyorum. Ben sana buraya ne zaman geldiğini sordum.

YAŞLI KADIN: Yarım saat kadar oluyor. Sarhoştı, sonra da sarkıntılığa başladı.

POLİS: Sarkıntılığa mı başladı? Sana mı? Güleyim bari.

YAŞLI KADIN (*Alınan*) : Gülünecek ne var bunda? Çok doğal bir şey.

POLİS: Umarım kendini savunabilmişsindir.

YAŞLI KADIN: Aman, onu hiç takmadım bile, çekilmez hali vardı. Bir süre kendi kendine konuştu, derken aniden yığılıp olduğu yerde kaldı. Uykuya daldığını sandım.

POLİS (*Arkaya doğru seslenir*) : Hey, bana bakın! Parkta ateş yakmak yasak. Buraya gelin! Gelin de yardım edin bana! (*İki DİLENCİ içeri girer*) Bir el verin de karakola götürelim şunu.

(*Üç adam ŞAİR'i yerden kaldırıp dışarı taşırlar.*)

YAŞLI KADIN (*Sigara izmaritlerinin üzerine eğilip, özenle istife başlar*) : Bir... bir daha iki... iki... iki daha... dört... Bir bir daha iki, iki iki daha dört...

PERDE

BEZ DAVUL

Özgün adı
Aya No Isuzumi

Altı Çağdaş Nö Oyunu

33/3

OYUN KİŞİLERİ

İVAKİÇİ: Yaşlı bir büro hademesi.

KAYOKO: Büro görevlisi bir kız, yaklaşık 20 yaşlarında.

ŞUNNOSUKE FUJİMA: Bir dans öğretmeni.

TOYAMA: Genç bir erkek.

KANEKO: Dışişlerinden bir memur.

MADAM: Bir moda salonu sahibesi.

TEZGÂHTAR KIZ

HANAKO TSUKİOKA

(Sahnenin ortasında, her iki yanında sıra evler bulunan dar bir sokak görülür. Biz üçüncü katın hizasındayızdır. Sıra evlerin önyüzlerinde pencereler, tabelalar.)

(Sağda bir avukat bürosu, biraz modası geçmiş ve küflüdür ama iyilik saçan dürüst bir görünüşü vardır. Bir köşedeki büyük saksıda bir defne fidanı.)

(Solda, şık mobilyalarla döşenmiş olmasına karşın, biraz yüzeysel görünümde bir moda salonu. Büyük bir ayna.)

(İlkbahar. Akşam.)

(Olay önce büroda başlar.)

İVAKİÇİ *(Elindeki süpürgeyle büroyu temizler)* : Yolumdan çekil! Tozu kiri ayaklarının altında korumak istiyorsun gibi bir halin var.

KAYOKO *(Ucuz türden el çantası içinden bir ayna çıkarır. Işıktaki dudaklarını boyar)* : Bir dakika, şimdi bitiriyorum. *(İVAKİÇİ kızın yanına gelip elindeki süpürgeyle eteğini havalandırır)* Amaaan, rahat dur! Şu ihtiyarlar da amma şehvet düşkününü oluyor. *(Neden sonra kenara çekilir.)*

İVAKİÇİ *(Çalışmayı sürdürür)* : Ya geç kızlar? On dokuz yirmi yaşlarımda bir genç kızmın dudakları boyayla kirlenmemeli, o zaman daha hoş görünür. Bahse girerim ki erkek arkadaşların da benim gibi düşünüyordur.

KAYOKO *(Saatine bakar)* : Ben kendime pahalı giysiler alamıyorum. Bütün elimden gelen bir ruja sahip olmak. *(Yeniden saatine bakar)* Çileden çıkar insan yani. İş paydosumuz değişik saatlerde. Onu başka bir yerde bekleyemem ki, bana paraya patlar.

İVAKİÇİ : Şu gözde, şık barlardan hiçbirinde oturup bir şey

içmek nasip olmadı bana. Ama kıyıda köşede kalmış aşevlerinde herkes tanır beni. İyi fasulye çorbası nerede içilir bana sor sen. (*Yazı masasını işaret eder*) Bir keresinde patronu da davet etmiştim de birinci sınıf çorba demişti içince. Çorbayı benim evde övseydi böyle, daha fazla sevinmezdim doğrusu.

KAYOKO: Son günlerde patronun fazla müşterisi yok.

İVAKİÇİ: Yasa bolluğundan geçilmiyor bizde. Hep o yüzden işte; halka gerektiğinden daha fazla avukat var.

KAYOKO: Orası öyle, ama bizim büro herkese uygun doğrusu, güzel bir kesimde.

İVAKİÇİ: Patron gıllığışh dava almaz, öyle işlere tahammülü yoktur, sorun burada işte. (*Duvardaki bir resme bakar.*) Şu tablonun biraz eğri durmasından bile rahatsız olur. Bu tutumu hoşuma gidiyor, onun için hayatımın sonuna kadar bizim patronun yanmda çalışmak isterim.

KAYOKO (*Pencereyi açar*) : Akşam olunca rüzgâr kesildi.

İVAKİÇİ (*Pencerenin yanına yaklaşır*) : İlkbahar günleri hep eser bu rüzgâr, tozları kaldırmasma tahammül edemiyorum... Akşamın şu dinginliği ne güzel... Oo, bir yerden güzel bir koku geliyor!

KAYOKO: Zemin katındaki Çin lokantasmdan geliyor.

İVAKİÇİ: Orası da pahalı benim için.

KAYOKO: Bak güneş ne güzel batıyor. Bütün pencerelere yansımış.

İVAKİÇİ: Evet, gazete binasmm güvercinleri de yerlerini almışlar. İşte kanatlanarak ayrılıyorlar birbirinden. Şimdi yeniden bir daire oluşturuyorlar.

KAYOKO: Âşık olman beni çok sevindiriyor. Seni gençleştiriyor bu.

İVAKİÇİ: Boşuna... Benim aşkım tek taraflı bir aşk, seninki gibi değil.

KAYOKO: Sen adını bile bilmediğin büyük bir bayana âşık-sın.

İVAKİÇİ: Defne prensesidir o, ayışığı bahçesinde yetişen ağacın prensesi.

KAYOKO (*Saksıdaki ağacı gösterir*) : Senin söylediğin ağaç bu değil mi? Pek de harika bir hali yok.

İVAKİÇİ: Ah ah, kıymetli ağacımı sulamayı unuttum. (*Dışarı çıkar.*)

KAYOKO: Seni ihtiyar tilki seni... Utandığım bana göstermemek için nasıl da kaçıyor.

İVAKİÇİ (*Süzgeçli bir kovaıyla içeri girer*) : Sevgili defnem, seni sulamayı unuttuğum için nasıl üzgünüm bir bilsen. Ama birazcık daha çaba harcarsam, çok geçmez sü-
rüyle yeni, pırl pırl yaprağın olur. (*Fidanı sularken bir yandan da eliyle yapraklarını okşar*) Ne demiş şair? Kadın dediğinin saçları yapraklar gibi parıldamalı.

KAYOKO: Hâlâ cevap vermedin bana?

(*İVAKİÇİ anlaşılmasa birşeyler mırıldanır.*)

KAYOKO: Bence terbiyesizlik onun yaptığı. Çok kızıyorum. Sana bir cevap vermek nezâketini bile göstermedi. Benden başka hiçkimse senin posta tatarlığım yapmazdı böyle uzun zaman. Şimdiye dek kaç mektup oldu? Otuz, değil mi? Evet, bugün tam da otuzuncu gün.

İVAKİÇİ: Göndermediğim aşk mektuplarını da sayarsan yetmiş mektup daha eklemen gerekir. Yetmiş gün süreyle her gün yazdım ona, ama hep yaktım o mektupları ardından. Bana acıyıp da postacım olmayı önermene kadar hep böyle gitti. Dur bakayım, toplam ne ediyor... (*Düşünür.*)

KAYOKO: Canım, yüz mektup işte. Sayı saymayı bilmiyor musun?

İVAKİÇİ: Karşılıksız kalan aşk acı verir insana.

KAYOKO: Aklım başına toplayıp da vazgeçsen ya...

İVAKİÇİ: Zaman zaman, her şeyi unutayım artık dediğim oldu. Ama şimdi görüyorum ki, bir şeyi unutmayı denemek onu hiç yapamamaktan daha feci. Unutamak da gerçi insanı yaralıyor ama, gene de böylesi da-

ha iyi.

KAYOKO: Nasıl oldu da bu duruma girdin anlayamıyorum.
(*KAYOKO konuşurken odanın solunda bir aydınlık belirir.*)

İVAKİÇİ: İşte ışığı açtılar ötede... her Tanrının günü aynı saatte. Bu oda ölürken orada hayat uyanıyor. Sabahları da burada uyanırken hayat, ötede ölüyor... Üç ay önceydi. Büroyu süpürdükten sonra, özel bir şey düşünmeksizin pencereden dışarıya bakmıştım iş olsun diye... O sırada onu ilk defa gördüm işte. Yanındaki kızlardan biriyle girmişti atölyeye, Madame önden yürüyordu... Altın sarısı bir kürk vardı üzerinde, kürkünü çıkarınca altmdan kapkara bir giysi göründü. Şapkası da siyahtı. Tabii saçları da öyle, gece göğü gibi karaydı. Yüzünün güzelliğini sana nasıl anlatsam... Gökteki aydan farksızdı, çevresinde ne var ne yok onun ışığıyla parıldıyordu... Birkaç söz söyleyip gülümsedi. Bütün vücudumun titrediğini hissettim. Hâlâ gülümsüyordu... Şurada, pencerenin ardında durup, o prova odasına girinceye dek bakakaldım... İşte böyle başladı.

KAYOKO: Ama hiç de güzel sayılmaz ki. Giydiği giysiler güzel, o kadar.

İVAKİÇİ: Aşkın mucizeli yam da bu ya: Senin kendi çirkinliğinin aynasından sevdiğin insana ışıyan bir duygu.

KAYOKO: Eğer böyleyse benim için de henüz umut var demektir.

İVAKİÇİ: Onu hiç dert etme! Arkadaşının gözünde dünyanın en güzel kızı sensin.

KAYOKO: Her kadının yüzü, ışıyan ayın yerine geçebilir anlamma mı geliyor bu?

İVAKİÇİ: Şişman kadınlar olduğu gibi inceleri de vardır... Onun içindir ki dolunay da vardır yarımaya da...

(*Soldaki odaya üç erkek girer: FUJİMA, TOYAMA ve KANEKO.*)

İVAKİÇİ: Eh, epey vakit geçti. Mektubumu yazıp bitireyim

artık.

KAYOKO: Evet, çabuk ol biraz. Ben de bu arada kitap okuyayım.

(İVAKİÇİ masanın başına geçip, mektubunu bitirir.

KAYOKO bir kitap alıp okur.)

(Atölyede.)

FUJİMA (*Elinde kırmızı bir beze sarılı bir paket vardır*) : Benim adım Şunnosuke Fujima. Sizi gördüğüme memnun oldum.

TOYAMA: Bendeniz de! Adım Toyama. Bu bay da Dışişlerinden Bay Kaneko. (*İki erkek karşılıklı eğilirler.*) Bay Fujima.

KANEKO: Çok memnun oldum.

FUJİMA: Siz ve bay Kaneko herhalde eskiden beri tanışıyor-sunuz?

TOYAMA: Evet. Aynı okuldaydık, o benden birkaç sınıf yukarıdaydı.

FUJİMA: Yaa?.. Öğrencilerimle birlikte bir dans gösterisi sunmak niyetindeyim. (*Öbür ikisinin ellerine program tutuşturur.*) Alınız, lütfen! Bayan Tsukioka yüz bilet satın alacağını söyledi.

TOYAMA (*İşkilli*) : Bir çıkarı yoksa, Bayan Tsukioka asla yanaşmaz buna!

KANEKO: Hayır, doğru değil, o size benzemez. Bayan Tsukioka para harcamaktan hoşlanan insanlardandır.

FUJİMA: Evet, bence de öyle.

KANEKO (*Biraz saldırgan*) : Onun nasıl bir insan olduğunu iyi bilirim.

FUJİMA (*Çabucak değiştirir konuyu*) : Dans gösterisi fikrimizin çok yerinde olduğunu söylemeliyim.

TOYAMA (*Saatine bakar*) : Gecikecek sanırım. Bizi de özellikle buraya çağırdı üstelik... Bir erkeği moda atölyesinde böyle bekletmeyi pek yakıştıramıyorum doğrusu.

KANEKO: XIV. Louis zamanında bayanlar bayları küçük

özel odalarında kabul ederlermiş. Ve bir bay tutup da bir bayana iltifat etmek isterse, "gözlerinizin altındaki gölgeler kimin büyüü?" diye sorarmış.

FUJİMA: Bir kadının gözlerinin altındaki gölge güzel şeydir değil mi? Ayın altından geçen bulutlar gibi, denebilir.

KANEKO (*Sadece kendi söyleyeceği şeyle ilgili*) : İşte diplomasının başlıca sırrı. O gölgenin kadın tarafından yapıldığı bilinse bile "o büyüü kim yaptı," diye soruluyor.

TOYAMA: Bay Kaneko bir orta elçilik için umut besliyor.

FUJİMA (*Eğilir*) : İyi şanslar dilerim.

(*Büroda.*)

İVAKİÇİ: Çok şükür mektubu bitirdim. Bu seferki gerçekten çok güzel.

KAYOKO: Her seferinde yeni bir şey düşünmek müthiş zor olsa gerek.

İVAKİÇİ: Aşkın bize sunduğu tatlı cefalardan biri.

KAYOKO: Mektubu eve dönerken uğrar veririm.

İVAKİÇİ: Seni ikide birde zahmete soktuğum için üzgünüm, Kayoko. Lütfen kaybetme mektubu.

KAYOKO: Senin bu konuştuğunu duyan da mektubu çok uzak bir yere götürüyorum sanır... İyi akşamlar.

İVAKİÇİ: İyi akşamlar, Kayoko.

KAYOKO (*Kapıda durup elinde mektubu sallar*) : Belki de unuturum mektubu vermeyi. Çok acelem var bugün.

İVAKİÇİ: Kayoko, benim gibi bir ihtiyara eziyet etmemelisin.

(*Moda atölyesinde.*)

KANEKO: Gerçekten de çok gecikti.

TOYAMA (*Aynanın önünde boyunbağını düzeltir*) : Bayan Tsukioka'mın boyunbağı zevki hep böyledir. Çarpıcı renklerden nefret ederim.

FUJİMA: Bir dans grubunun yönetmeni olduğum zaman şu

mühür mahfazasını bana bayan Tsukioka hediye etmişti. 'Netsuke'mahfazanın kendisinden daha değerli. Bir bakın hele! (*Işığa doğru tutar.*) Tahtadan olduğu akla bile gelmez. Fildişinden farkı yok, değil mi?

KANEKO: Rüşvet alıyoruz sanılmasın diye biz memurlar bütün hediyeleri geri çevirmek zorundayız. Siz sanatçıları ne kadar kıskansak yeridir.

FUJİMA: Bunu herkes söylüyor.

KAYOKO (*Nefes nefese gelir*) : Ah, özür dilerim! Madam yok mu?

TOYAMA: Birkaç dakika önce mağazaya gitti. Bitireceği bir iş varmış.

KAYOKO: Eyvahlar olsun, ne yapacağım şimdi?

TOYAMA: Acele bir şey mi vardı?

KAYOKO: Evet, bir mektup... Madam'a her gün bir mektup getiriyorum, çünkü...

KANEKO (*Sözünü keser*) : Bana verin mektubu, kendisine veririm.

KAYOKO (*Çekimser*) : Çok naziksiniz, sağ olun...

KANEKO: Tamam tamam, veririm kendisine.

KAYOKO: Çok teşekkür ederim! (*Çıkar.*)

TOYAMA: Kızın çok sıkılgan bir hali vardı.

KANEKO: Anlaşılır gibi değil. (*Zarfın üzerindeki adresi okur.*) Şunu bir dinleyin hele: "Gökteki ayın defne prensesine."

FUJİMA: Çok da romantik doğrusu.

KANEKO: Yoksa mektubu siz mi yazdınız?

FUJİMA: Şaka mı ediyorsunuz? Buna vakti olan bir dans öğretmeni aşk mektuplarıyla vakit geçirmezdi herhalde.

KANEKO: Mektubu gönderen, İvakiçi adında biri.

FUJİMA: El yazısının düzgünlüğüne diyecek yok.

TOYAMA: Madam için "gökteki ayın defne prensesi" demek de nerden akla gelir? Sanırım ben hiç defne ağacı görmedim. Çok büyük müdür defne ağacı?

FUJİMA: Orta büyüklükte bir ağaç.

KANEKO: Zevkler tartışılmaz.

MADAM (*İçeri girer. Olağaniüstü uzun boyludur*) : Hepinizin burada olması ne güzel.

TOYAMA: Sizin için bir aşk mektubu getirildi.

MADAM: Yok canım, kimdenmiş acaba? Bu konuda sözü edilebilir beş, altı bay var.

KANEKO: Bu gibi şeyleri pek umursamıyorsunuz gibi?

MADAM: Öyle ama, hep tetikteyimdir.

TOYAMA: Zamanla epey materyal toplamışsınızdır herhalde.

MADAM: Çok ilginç, dostum! Ne komik şeyler söylüyorsunuz böyle!

FUJİMA (*Dramatik*) : "Gökteki ayın defne prensesi" için ne buyrulur?

MADAM: Haa, o aşka mektubunu mu kastediyorsunuz? O benim için yazılmış değil.

KANEKO: Hadi hadi, yan çizmeyiniz bakalım.

MADAM: Doğru söylüyorum, yanılıyorsunuz. O mektup bayan Tsukioka'ya gönderiliyor.

HEPSİ BİRDEN: Nasıl, ne dediniz?

MADAM (*Oturur*) : Beni delirtecek bu mektuplar. Karşı binada çalışan bir büro görevlisinden geliyor. Yetmiş yaşlarında bir adamdan. Pencereden görür görmez Bayan Tsukioka'ya abayı yakmış.

KANEKO: Eh, hayret edilecek bir şey değil. İnsanlar yaşlanınca uzağı iyi görürlermiş. (*Kendi nüktesine güler.*) Bir an önce yaşlanmak için sabırsızlanıyorum. Uzağı iyi görmek hoş bir şey olsa gerek.

MADAM: İhtiyar düzineyle, yok canım, yüzlerce mektup göndermiş Bayan Tsukioka'ya.

TOYAMA: Bütün o mektupları çeşitli kadınlara göndermiş olsaydı belki bir seferinde başarıya ulaşırđı.

KANEKO: Evet, bu doğru olabilir. Ama öte yandan aşk bir ihtimali hesap sorunuysa, o sorun tek bir kadında da birçok kadında olduğı gibi ağırlığını koruyabilir.

FUJİMA: Mektupları Bayan Tsukioka'ya verdiniz mi?

MADAM: Ama çok rica ederim, bunu nasıl yapabilirdim?
Bütün o mektupları taraklarımı temizlemek için kullandım.

TOYAMA: Taraklar böylesine çabuk mu kirleniyor?

MADAM: Yanlış anlamayın, köpeklerim için kullandığım taraklar demek istiyorum. Taranırlarken heyecandan gözlerini yumuyorlar.

KANEKO: Köpek mi, yoksa aşk mı daha hızlı koşar?

FUJİMA: Ve hangisi daha çabuk kirlenir?

MADAM: Böyle hoş insanlarla görüşmek beni şaşkına döndürüyor doğrusu.

KANEKO: Konuyu saptırmak istiyorsunuz. Şu aşk mektuplarını anlatm bakalım.

MADAM: Nesini anlatacağım? Karşiki avukat bürosunda çalışan sevimli kızcağz getiriyor o mektupları bana.

TOYAMA: Demin buradaki kız mı? Nesi sevimli onun?

MADAM: Çok iyi, çok terbiyeli bir kız. Ondan her gün bir mektup teslim almak hoşuma gidiyor. Ama Bayan Tsukioka'ya tek bir mektup vermeyi düşümde bile görmedim doğrusu.

KANEKO: Kız bunu bilecek olsa bir daha tek mektup bile getirmezdi.

MADAM: Beni anlamalısınız. Kendinizi benim yerime koy-sanıza! Bayan Tsukioka mektupları okur da öfkelenirse... (*Kapıya vurulur.*) Ne yapacağım şimdi? Geldi işte!

KANEKO: Dikkat!.. (*HANAKO içeri girer.*) Selâmlar!

TOYAMA (*Üzerine doğru atılır*) : Nasıl böyle gaddar olur da bizi uzun süre bekletirsiniz?

FUJİMA: Ha geldiniz, ha geliyorsunuz diye bekledik durduk!

MADAM: Olamaz, gene öylesine büyüleyen bir haliniz var ki... (*HANAKO cevap vermez. Sessiz sedasız eldivenlerini çıkarır.*)

MADAM (*Konuşmayı kendine mâletmek ister*) : Artık herkes öylesine sabırsız ki bir dakika bile yitirmemeliyiz. (*HANAKO'yu her yanından gözden geçirir.*) Zarif vücudunuza modelden çıkaracağımız bir şey çok iyi giderdi elbette, Bayan Tsukioka, ama bir bahar robunda çok değişik bir efekt elde etmeyi denemeliyiz. Pekâlâ spor bir şey yaraşırdı size. Bu sefer düşündüğüm kesim gerçekten çok cesurca. Çizgiler çok sade, tanrısal bir sadelikte diyebilirim. Sadece, sizin de istediğiniz gibi, eteğin her iki yanında birkaç pili. Çok etkili bir şey olacak bu... Sizce bir sakınca yoksa hemen bir prova yapıverelim, ondan sonra rahat rahat kahvelerimizi içebiliriz.

KANEKO: Ah , Bayan Tsukioka, sizin için bir aşk mektubu bıraktılar. Mektubu size yazan kaç yaşında tahmin edin bakalım. Yirmi mi? Otuz mu? Yoksa daha da mı yaşlı?

(*HANAKO gülümseyerek iki parmağını havaya kaldırır. Ötekiler başlarını sallarlar. Hep bir parmak daha ekler, neden sonra inanmıyormuş gibi bir anlatımla yedi parmağını havaya kaldırır.*)

KANEKO: Hele şükür bilebildiniz! Utanmaz bir yetmişlik! Karşıkı binadan bir büro hademesiymiş.

(*MADAM hızla pencereye gidip jaluziyi indirir. Bu arada KANEKO mektubu alıp HANAKO'ya uzatır. HANAKO mektubu açar. Ötekiler arkasına doluşup mektubu birlikte okurlar.*)

TOYAMA (*Okur*) : "Aşkımın bu otuzuncu kanıtını lütfen okuyup duyulanın," diye yazılmış. Madam gene yalan söyledi anlaşılan, yüzlerce mektup geldiğinden söz etmişti. Madam'ın daha önceki bütün mektupları kendine sakladığını biliyor muydunuz, Bayan Tsukioka?

KANEKO (*Okur*) : "Aşkım, günler geçtikçe hep daha da derinleşti. Aşk belâsının yaşlanan vücuduma durmadan yeniden açtığı yaraları iyileştirmek için sadece tek bir

öpücük diliyorum." Çok dokunaklı değil mi? Sadece tek bir öpücük istiyor!

(*Hepsi birden gülüşür.*)

TOYAMA: Sadece tek bir öpücük. Gerçekten de tok gözlüymüş.

FUJİMA: Şaşıtm kaldım bu işe. Günümüzde yaşlı erkeklerin gönlü bizimkinden daha genç.

MADAM: Ne, böyle mi yazmış? Başka tek bir mektubunu bile okumadım, yemin ederim. (*Mektubu kendisine uzatırlar.*) Üstüme iyilik sağlık! (*Okur.*) "Aşk dediğimiz şey, sonsuza dek uzayıp giden bir üzüntüdür." Ne kadar bayağı! Şöyle de diyebilirdi pekâlâ. "Sirke dediğimiz şey bal değildir, sonu gelmeyen bir ekşiliktir."

KANEKO: Bu yaşlı adam, acı çeken yalnız kendisidir sanıyor. Kendini bir şey sanan bu adam da az itici değil. Biz hepimiz de onun gibi acı çekiyoruz. Aradaki ayırım şurada: Kimileri hep acı çektiklerinin sözünü ederken ötekiler bunu açıklamıyor.

TOYAMA: Ben de aynı kanıdayım! Sesini böyle yükseltenlere hiç tahammül edemem. Bu adam sanıyor ki aşktan yalnızca kendisi anlar, bize gelince, biz hepimiz şaşkın ve yüzeysel insanlarız.

KANEKO: Öğrenip bilmek isteyen herkese ne kadar acı çektiğimizi kanıtlamaya hazırım, şu ruhsuz çağda yaşamak bahtsızlığına uğramış olan bizler...

FUJİMA: Böyle adamlarla gel de anlaş anlaşılabiliyorsen. Aşk yalnız kendisine adanmıştır sanıyor bu ihtiyar...

TOYAMA: Bir romantik!

MADAM: Çoluk çocuk yetişkinlerin işine karışmamalı. Ciddi bir konudur bu. (*Küçük bir çingirak alıp çalar.*) Erkeklerin kendilerini tartışmaya kaptırmalarında büyü-lü bir hava yok mu Bayan Tsukioka?

KANEKO (*Söylev çekiyormuş gibi bir havayla*) : Şu yaşlı adam gibi insanların düpedüz itici olduğu konusundaki inancımı dile getirmeme kimse karşı çıkmaz sanı-

run. Katıksız duyguların varolduğuna inanan bu türden insanlara aramızda tahammül edilemeyeceği açıktır. En sapa bölgelerde de olsa, ülkemizde "gerçek Nagasaki galetası" satılmayan tek bir yer bile yoktur. Böylesi bir saçmaya ciddiyetle inanan ve gerçek Nagasaki galetası sattığını sanan her bakkalı hor görüyorum. Bu galetaları satarken bu işin düpedüz bir sahtecilik olduğunu bilmek ve kabul etmek çok daha iyidir. Öncelikle bu bilinç satışı bir sahteciliğe dönüştürüyor. Galetanın lezzetini saptamak için dillerimiz var. Sevgi duygumuz dilimizden başlar.

MADAM: Ne kadar da erotik!

KANEKO: Dilimiz bize herhangi bir şeyin halis olup olmadığını söyler. Burada, bütün insanların ortak yanı olan tat alma duygusu söz sahibidir. "İşte bu lezzetli," diyebilir dilimiz. Yaradılıştan var olan alçakgönüllülüğü, daha fazlasını söylemeyi ona yasaklar. "Saf ve orijinaldir" sözü, insanların ambalaja yapıştırdıkları bir etiketten başka bir şey değildir. Galetanın iyi ya da kötü olduğunu saptamak dilimizin işidir.

TEZGÂHTAR KIZ (İçeri girer) : Çıngırağı siz mi çaldınız?

MADAM: Evet, evet ama, ne istiyordum bakayım? Galeta değil. Tamam tamam, bize hemen beş fincan kahve getiriver.

TEZGÂHTAR KIZ: Başüstüne Madam.

KANEKO: Bütün sorular görelidir. Aşk, halis mallara duyulan inançsızlıkla ilgili heyecanın mimarisidir. Öte yandan şu yaşlı adam da düpedüz kabul edilemez bir kişilikte, –bizleri soytarı yerine koyduğu için dışlanması gereken bir adam. Kendi kendisiyle barışık ve gururla şişinmişin biri.

FUJİMA: Benim gibi titiz bir eğitimden geçmemiş bir insan için sizi izleyebilmek çok zor, ama öğretmenim derdi ki, bir grubun kurucusunun kim olduğu ya da en eski dans geleneğinin hangisi olduğu konusunda yapılacak

her türlü tartışmanın sanatla asla ilgisi yoktur. Bana açıkladığına göre, dans açısından tek gerçeklik, öne ve arkaya doğru yapılan hareketin tam bir özgürlükle uygulanmasıdır... Karşıdaki şu yaşlı adam kendi ekolünü kurmak konusunda öylesine korkak ki, (*İlgili dans hareketlerini yapar.*) ...bir ve iki ve yana ...aşk zevkinin özgür ve sınırsız ülkesini tamamiyle unutuyor.

TOYAMA: Peki siz ne düşünüyorsunuz bu konularda Bayan Tsukioka? Böyle sus pus kalmanız iyi olmuyor doğrusu. Bana kalırsa aşk mektupları almak hiç de kötü bir şey değil, gönderen yaşlı bir adam da olsa... Haksız mıyım? Bir şey söylesenize, defne prensesi!

MADAM: Bayan Tsukioka üstün terbiye görmüş bir hanımdır. Tartışmalara katılmayı pek sevmez.

TOYAMA: Ama yine de erkeklere eziyet etmeyi seviyor.

MADAM: Bu bütün güzel kadınların özelliğidir.

FUJİMA: Üstelik ancak güzel kadınların becerebildiği bir özellik.

MADAM: Doğrusu Bayan Tsukioka'ya yakışıyor bu. Bütün renkler içinde tam da en zor renklerin kendisine yakışması gibi. Örneğin yeşil.

KANEKO: Ama bu türden renkleri herkesin içinde kullanmıyor ki. Yalnız gecelikleri için seçiyor o renkleri, kendisine ne kadar yakıştığını bilmiyormuş gibi.

TOYAMA: Bayan Tsukioka'nın asla yeşil gecelik giymediğini kanıtlayabilirim.

KANEKO: Bana kalırsa, edepsizliğiniz gittikçe artıyor son zamanlarda.

MADAM: Hadi, hadi, artık yeter baylar! (*TEZGÂHTAR KIZ kahvelerle içeri girer. Hepsi kendi işini kendi görür.*)

(*Avukat bürosunda.*)

İVAKİÇİ: Şu karşıda neler oluyor kuzum? Jaluziyi neden açmıyorlar? Beklemek bir işkence! Bugün ancak hafif

bir ısıltısını algılayabildim onun... Neden sonra bu akşam bana biraz acıyacağından, hiç değilse pencereye yaklaşıp, çerçeve içindeki bir resim gibi bana gülümseyeceğinden o kadar emindim ki... Hoş henüz umudumu kaybetmiş değilim ya... Hayır, bu umudu hep besleyeceğim.

(Atölyede.)

KANEKO: Ee, şimdi ne yapıyoruz bakalım?

FUJİMA: Bana bakın! (*Döktüğü biraz kahveyi hemen siler.*)

KANEKO: Ne var?

FUJİMA: Kahve içerken aklıma müthiş bir şey geldi.

KANEKO: Şu karşıdaki ihtiyara küçük bir ders versek nasıl olur diye ben de düşündüm. Siz ne dersiniz Bayan Tsukioka? Genel olarak...

FUJİMA: Benim tasarladığım şey...

KANEKO (*Onu hiç umursamaksızın*) : Bu türden insanların genellikle esaslı bir zılgıt yedikleri zaman akılları başlarına gelir. Yaşlı bir adamdır diye de sakınmayalım onu. Hiç kimsenin adım atmak istemediği bir hücrede yaşadığını anlatalın ona.

TOYAMA: İnsanlığın bir köpek kulübesine yaraşmayacağını kastediyorsunuz sanırım.

KANEKO (*Kötü kötü gülümser*) : Tam üstüne bastınız.

FUJİMA: Planım şöyle... (*Getirmiş olduğu paketin ipek sargısını açar, küçük bir davul çıkarır içinden.*) Şunu görüyor musunuz?

MADAM: Bir davul.

FUJİMA: Tasarladığım dans için bir model. Dans dedim de aklıma geldi... size çok çok teşekkür ederim Bayan Tsukioka... biletlerden ötürü... Ne diyordum? Evet, şu davula bir vurayım mı? (*Davula vurur.*) Bakın en ufak bir ses bile vermiyor. Görünüşte tam bir davul ama, deriyle değil, bezle kaplı.

TOYAMA: Ses vermeyen bir davul mu icat ettiniz yani?

FUJİMA: Yok efendim, daha önce de söyledim ya, sadece bir model.

KANEKO: Peki ne yapacaksınız şimdi bununla?

FUJİMA: Bu küçük davula bir kâğıt ilâştirip ihtiyara fırlatacağız. Kâğıda ne yazacağız biliyor musunuz?

MADAM: İlginç bir durum. Anlatm hadi, anlatm...

FUJİMA: Şöyle yazacağız kâğıda: "Lütfen bu davula vurun." Bana kulak veriyor musunuz? "Lütfen bu davula vurun. Davuldan çıkan ses sokağın gürültüsünü aşıp da bana kadar gelirse istekleriniz yerine getirilecektir." Hepsi bu.

TOYAMA: Harika! İhtiyarın kulağına küpe olacak bu!

KANEKO: Şunu da eklesek mi acaba? "Davulun sesi bana ulaşmazsa istekleriniz yerine getirilmeyecektir."

FUJİMA: Ama bu kendiliğinden anlaşılıyor nasıl olsa.

KANEKO: Diplomatik haberleşmelerde yeterince dikkatli görüşülemez hiç.

FUJİMA (Heyecanlı) : Planımı nasıl buluyorsunuz, Bayan Tsukioka, çok güzel değil mi? Sizi korumak uğrunda bu davulu feda etmek benim için bir zevk olacaktır.

TOYAMA: Elli bilet satmış bir müşteri için elbette bir davulu gözden çıkarabilirsiniz.

FUJİMA: Düşüncemi böyle yorumlamayacağınızı umarım, Bayan Tsukioka, ne diyorsunuz, anlaştık mı? (**HANAKO gülümseyerek başını eğer.**)

MADAM: Bu beni de rahatlatacak bir şey olur doğrusu. İhtiyar beni rahatsız etmekten herhalde vazgeçer.

FUJİMA: Tamam öyleyse, bana kâğıtla mürekkep lütfen! (*Heyecanla hazırlığa girerler. FUJİMA kâğıdı yazıp davula ilâştirir. MADAM jaluziyi kaldırır. KANEKO pencereyi açar. Ardından, HANAKO pencereye götürülür.*)

KANEKO: Karşısı da kapkaranlık. İhtiyar hâlâ orada mı acaba?

MADAM: Bana mektupları getiren kızın söylediğine göre her akşam pencerenin önüne dikilir, Bayan Tsukioka

gidinceye dek oradan bakarmış,

KANEKO: Peki ama, çağırsak duyar mı dersiniz?

TOYAMA: O işi bana bırakın siz. Ne güzel değil mi? Bütün şu neon ışıkları...

FUJİMA: Davulu kim fırlatacak?

KANEKO: O benim işim. Öğrenciyken parlak bir diskçiydim. *(Kolunu ileri geri hareketlendirerek hazırlık yapar.)*

TOYAMA: Heey, İvakiçi, pencereyi aç!

(Pencere açılır. İVAKİÇİ ürkek bir tavırla başını dışarı çıkarır.)

TOYAMA: Sesimi duyuyor musunuz? Size bir şey atacağız. Dikkat edin!

(İVAKİÇİ başını sallar. KANEKO davulu fırlatır. Kollarını uzatmış olan İVAKİÇİ davulu ancak yakalayabilir. Sonra, elinde davulla yazı masasına gider.)

İVAKİÇİ: Bu da ne demek oluyor? Defne prensesi bana bir davul gönderdi. Pencerenin önünde durup bana baktı. Bana böyle bakması çok garip, saklanmamak için bütün gücümü toplamalıyım. Ben buradan bakıp durduğum için belki de hep saklandı bende... O da seni, bir kâğıt! *(Okur.)* Çok şükür isteklerim gerçekleşecek! Daha fazla ses çıkaracak ne olabilir? Sokaktaki gürültüyü bile bastırır. Evet, bir şey söylemek istediği zaman belki de böyle kibar ve orijinal davranıyordur; öyle hemen de "evet" demez ya, kabul ettiğini dolambaçlı bir yoldan dile getiriyordur... Ah, kalbim nasıl da sancıyor! Şimdiye dek böylesine bir mutluluk tatmamıştı ki! Şölen masasındaki bir çocuğun midesi gibi zayıf. Mutluluğun şokunu yaşadığı için böyle sancılı... Bütün şu karşıdakiler pencerenin önünde durmuş, bekliyorlar. Eğlenmiş oluyorlar da ondan herhalde. Yaşlı bir adamın davula ilk kez vurması ne komik olur kimbilir diye düşünüyorlar herhalde... Evet, çok güzel bir şey geldi aklıma. Davulu benim defne ağacı-

na asıp öyle çalacağım. (*Defne ağacının önünde diz çöker.*) Defne ağacım, sevgili, tatlı defnem benim, bağışla beni! Senin yeşil saçlarına bir davul asacağım. Ağır, değil mi? Ama bir parçacık sabırlı ol! Sana çok yakıştı. Çok yakıştı sana. Gökyüzünden saçlarının arama düşmüş büyük, güzel bir süs gibi... Böyle iyi durdu değil mi? Şimdi davulu çalmaya başlasam da yapraklarını çok fazla sarsmayacağım. Senin önünde dururken hiç böylesine mutlu olmamıştım. Sana ne zaman baksam, bahtsızlığım seni daha da güzelleştiriyor, yeni yapraklar kazandırıyor sana diye düşünürdüm. Ve bu gerçek sevgili defnem benim, evem, gerçek.

TOYAMA: Hadi başlayın artık! Burada soğukta durmuş sizi bekliyoruz.

İVAKİÇİ: Peki peki. Davulu çalıyorum, kulak verin! (*Davula vurur. Hiç ses gelmez. Umutsuz ve delicesine davula vurnayı sürdürür, ama başarıya ulaşamaz.*) Davuldan ses gelmiyor. Bana attığınız davuldan ses gelmiyor. Beni soytarı yerine koydunuz. Beni aşağıladınız. (*Yere çöküp hıçkırınaya başlar.*) Ben ne yapacağım şimdi, ne yapacağım? Böylesine kibar bir bayan beni nasıl alaya alır, nasıl alçaklık edebilir böyle? Böyle bir şey asla olmamalıydı! Asla! (*Moda atölyesinin penceresinde duran erkekler gülerler. Pencere küttecek kapatılır.*) Gülün, evet, gülün bakalım, gülebildiğiniz kadar gülün!.. Günü gelip öldüğünüz zaman da gülersiniz böyle. Etleriniz çürüdüğü zaman da gülersiniz. Ama benim durumum başka. Alay edilen insanların ölümü başka bir ölümdür... etleri çürümez onların. (*Arka duvardaki pencereyi açıp, pencere korkuluğunun üzerine tırmanır. Bir süre orada oturur kalır, kederli bir yüzle aşağıya bakar, sonra umutsuz bir hareketle kendini aşağı atar. Aşağıdan haykırımlar yükselir. Şok geçiren insanların sesi duyulur.*)

(Atölyedekiler bir arada oturup gevezelik etmekte, gülmektedirler. İVAKİÇİ'nin kendini sokağa attığı pencereyi görmedikleri için olan bitenden haberleri yoktur. Kapı birdenbire açılır.)

TEZGÂHTAR KIZ: Karşı binadaki büro hademesi kendini pencereden attı demin! Öldü.

(Hepsi birden bağışarak yerlerinden fırlarlar. Kimisi pencereye koşarken, kimisi de merdivene doğru atılır.

HANAKO, odanın ortasında tek başına ve hareketsiz kalır.)

(Gece, geç vakit. İki sıralı binaların arasındaki gök parçasında yıldızlar ışıkmaktadır. Sol odadaki bir saat ince bir sesle iki kez çalar. Oda karanlıktır. Derken, çatırtılı bir ses duyulur: Kapı kilidi içindeki bir anahtarın dönerken çıkardığı ses. Kapı açılır. Bir cep lambasının ışığı odaya düşer. HANAKO içeri girer. Sırtına kısa bir manto atmıştır, altında bir gece giysisi. Bir elinde anahtarı, öbür elinde cep fenerini tutmaktadır. Anahtarı el çantasının içine atar. Sonra pencerenin yanına yürür, pencereyi açar, kımıldamadan durur, sağdaki pencereye bakar)

HANAKO (Sesi hafiftir. Odada birisi varmış gibi konuşur) : İşte geldim. Bana gelmemi söyledin, ben de geldim işte. Tam geceyarısı davetten sıvıştım. Bana cevap ver lütfen! Burada mısın?

(Sağdaki odanın gerideki penceresi açılır. İVAKİÇİ'nin hayaleti, durduğu pencere korkuluğundan odaya atlar. Sonra, sola doğru yürür. Soldaki pencereye yaklaşırken, soldaki pencere açılır.)

HANAKO: Geldin... Gerçekten geldin.

İVAKİÇİ: Senin düşlerinle bu oda arasında gidip geldim.

HANAKO: Beni buraya çağırdın, işte ben de geldim. Ama sen beni henüz tanıımıyorsun. Buraya gelmem nasıl mümkün oldu bilmiyorsun.

İVAKİÇİ: Seni buraya çektim de ondan.

HANAKO: Hayır. İnsan kuvveti kullanılmadıkça hiçbir kapı açılmaz insanoğluna.

İVAKİÇİ: Bir hayaleti bile düş kırıklığına mı uğratmak istiyorsun?

HANAKO: O kuvveti nereden alacaktım? Benim kuvvetim ancak zavalh, yaşlı bir adamı öldürmeye yetti. Bunun için de sadece başımı eğdim. Başka bir şey yapmadım. (İVAKİÇİ cevap vermez.) Ne dediğimi duyuyor musun? (İVAKİÇİ başını sallar "evet" anlamında) Sesim, şimdiki gibi yavaş konuşurken de yeterlidir. Ama insanlara bir şey söyleyeceğim zaman bağırmam gerekiyor, yoksa duymuyorlar ne dediğimi... Şu ötedeki odadan senin odana hiç ses gelmeseydi çok daha iyi olurdu.

İVAKİÇİ: Gökyüzü yıldızlarla dolu. Sen ayı göremiyorsun. Ay kirlenip yeryüzüne düştü. Ben pencereden atarken ayın ardından atladım. Ay ile birlikte intihar ettik denebilir.

HANAKO (*Aşağıdaki sokağa bakar*) : Aşağıda herhangi bir yerde ölmüş ayı görebiliyor musun? Ben göremiyorum. Her zamanki gibi yine gece taksileri caddelerden geçiyor. Şurada bir polis yürüyor. Şimdi olduğu yerde kaldı. Ama bir ceset gördüğünü sanmam. Karşıdan gelmekte olan meslektaşından başka biriyle karşılaşmayacak o polis. Bir aynaya doğru yürüyormuş gibi.

İVAKİÇİ: Hayaletler hayaletlerle, ay da ay ile mi karşılaşır sence?

HANAKO: Evet, geceyarısı her şey için geçerli olan budur. (*Bir sigara yakar kendine.*)

İVAKİÇİ: Ben hayalet değilim artık. Yaşadığım süre bir hayalettim. Geriye kala kala düşlerim kaldı yalnızca. Beni hiç kimse düş kırıklığına uğratamaz artık.

HANAKO: Ama bütün gördüklerimden sonra şunu söyleyebilirim: Sen aşkı canlandıramıyorsun. Bununla senin

uzamış sakallarını, hademe giysini ya da terli gömleğini eleştiriyorum sanma... Aşkının şekillenmesi için hâlâ eksik olan bir şey var. Salt aşk yüzünden öldünse, aşkının gerçek olduğunu kanıtlayacak yeterli bir kanıt yok.

İVAKİÇİ: Bir hayaletten kanıt mı istiyorsun? (*Cep astarlarını tersine çevirip gösterir.*) Hayaletlerin hiçbir şeyi yoktur. Kanıt olarak gösterebileceğim hiçbir şey kalmadı ki bende.

HANAKO: Oysa bende kanıttan geçilmiyor. Aşkı kanıtlama konusunda kadının hiç eksigi yoktur. En sonuncuyu da elden çıkarmışsa, aşkın artık son bulduğu bütün kamtalarıyla elinde demektir, erkeklerin bomboş ellerle sevdiklerinin kanıtlarıdır bunlar.

İVAKİÇİ: Böyle şeyler söyleme bana!

HANAKO: Demin kapıyı açıp buraya girdim, değil mi? Bu kapının anahtarını nereden buldum dersin?

İVAKİÇİ: Bana sorma bunu, lütfen!

HANAKO: Anahtarı Madam'ın çantasından çaldım. Parmakların çok beceriklidir. Hâlâ çok hünerli bir çanta hırsızı olduğumu anlayınca sevinç duydum bundan.

İVAKİÇİ: Tamam tamam, şimdi anlıyorum. Benim inadımdan korku duyduğun için senden nefret edeyim istiyorsun. Evet, böyle olsa gerek.

HANAKO: Anlaşılan, sana iyice anlatmam gerekiyor. Bana çok yaraşır bir ad verdin, ay prensesi dedin benim için. Eskiden "Crescentia" takma adıyla anarlardı beni, "Crescentia", artmak, büyümek ...Göbeğimin yakınında bir dövme vardır gerçekten de, büyümekte olan bir ayın resmi.

İVAKİÇİ: Nasıl... Ne dedin? Sen ha...

HANAKO: Bu dövmenin yapılmasını ben istemedim. Bir adam yaptı o dövmeyi bana, zorla. İçki içtim mi, o dövme ay kıpkırmızı bir renge bürünür, ama aslında ölü bir adamın yüzü gibi solgundur.

İVAKİÇİ: Orospu seni!.. Beni ikidir soytarı yerine koyuyorsun! Bir keresi yetmedi sana.

HANAKO: Hayır, bir keresi yetmedi. Onunla senin aşkını ne yaşatabildim, ne de mahvedebildim.

İVAKİÇİ: Kötü adamlar mahvetmişler seni.

HANAKO: Doğru değil. Kötü adamlar benden bir varlık yarattılar öncelikle.

İVAKİÇİ: Ve ben, iyi ve sadık olduğum için aldatıldım.

HANAKO: Hayır, bu da doğru değil. Yaşlı olduğun için soytarı yerine kondun sen.

(Odanın sağ tarafı hayaletin öfkesiyle kapıarmızı bir renk alır. Davulun asılı olduğu defne fidanı görünür.)

İVAKİÇİ: Hiç de mi utanman yok? Seni lânetleyeceğim.

HANAKO: Ondan korkum yok. Artık kuvvetliyim. Sevdiğim için kuvvetliyim.

İVAKİÇİ: Kim seviyor seni?

HANAKO: Sen.

İVAKİÇİ: Bana gerçeği söylemen sana aşkımın kuvvetinden mi kaynaklandı?

HANAKO: Bana bak. Ben senin sevdiğin değilim gerçekte. *(Güler.)* Sen beni lânetlemek istedin. Başarısız erkekler hep ister bunu.

İVAKİÇİ: Hayır, hayır! Seni seviyorum, tutkuyla. Ölüler dünyasındaki herkes bunun farkında.

HANAKO: Ama bu dünyadan bilen kimse yok.

İVAKİÇİ: Davul ses vermedi diye mi?

HANAKO: Evet, ben duyamadım o sesi de ondan.

İVAKİÇİ: Kusur davulda. Bez davuldan ne ses gelecek?

HANAKO: Davuldan ses gelmemesi davulun kusuru değil.

İVAKİÇİ: Ben hâlâ seni özlüyorum.

HANAKO: Hâlâ mı? Sen öleli bir hafta oluyor.

İVAKİÇİ: Seni özlüyorum. Davuldan ses getirmeyi deneyeceğim.

HANAKO: Dene bakalım! Ben davulun sesini duymak için geldim.

İVAKİÇİ: Evet, deneyeceğim. Aşkın bez davulu gökler gibi gürletecek. (*İVAKİÇİ'nin hayaleti davula vurur. Davuldan tok bir ses gelir.*) Ses veriyor! Ses veriyor! Sen de duydun değil mi?

HANAKO (*Kumaz bir güllüşle*) : Ben hiçbir şey duymadım.

İVAKİÇİ: Duymadın mı? Olamaz. Bana bak. Sana yazdığım her mektup için bir kere vuracağım davula. Bir, iki... Duyduğunu biliyorum. Üç, dört... davuldan ses geliyor. (*Davulun sesi odada yankılanır.*)

HANAKO: Hiçbir şey duyduğum yok. Hani, nerede davulun sesi?

İVAKİÇİ: Hâlâ duyamadım mı? Yalan söylüyorsun. Duymuyor musun? On, on bir. Duymuyor musun?

HANAKO: Duymuyorum. Davul sesi falan yok.

İVAKİÇİ: Yalan... (*Öfkeli.*) Nasıl yalan söylersin? Ben duyduğuma göre sen de duymalısın. Yirmi, yirmi bir... Davul ses veriyor!

HANAKO: Duyamıyorum. Duyamıyorum.

İVAKİÇİ: Otuz, otuz bir, otuz iki... Duymadığını nasıl iddia edersin!.. Davul ses veriyor. Hiç ses vermeyen davul, şimdi duyuluyor.

HANAKO: Şu davuldan ses getirsene artık. Kulaklarım davul sesi duymanın özlemi içinde.

İVAKİÇİ: Altmış altı, altmış yedi... Davulun sesini yalnız benim kulaklarımın duyması mümkün mü?

HANAKO (*Umutsuzlukla kendi kendine*) : Yaşayan erkekler gibi tıpkı.

İVAKİÇİ (*Kendi kendine*) : Kim kanıtlayabilir bana... bu kadının davul sesini duyduğunu bana kim kanıtlayabilir?

HANAKO: Davul sesini duymuyorum, hâlâ duymuyorum.

İVAKİÇİ (*Zayıf bir sesle*) : Seksen dokuz, doksan, doksan bir... Birazdan sonu gelecek. Davulun sesini duymam bir düş müydü yoksa? (*Davulun sesi hep duyulur.*) Boşuna. Kaybolan zaman. Davuldan ses gelmiyor. Vur vurabildiğin kadar, hep aynı bez davul.

HANAKO: Vur, vur hep, vur ki duyayım! Vazgeçme! Öyle bir vur ki sesi kulaklarımı uğuldatsın! (*Elini pencereden dışarı uzatır.*) Vazgeçme!

İVAKİÇİ: Doksan dört, doksan beş... Boşuna. Davuldan ses gelmiyor. Sus pus olmuş bir davuldan ne ses gelecek? ...Doksan altı, doksan yedi... Hoşça kal defne prenesim benim, hoşça kal... Yüzüncü darbe de tamamlandı... Hoşça kal!

(*Hayalet kaybolur. Davulun sesi kesilir. HANAKO tek başına, bomboş bir bakışla önüne bakmaktadır. TOYAMA heyecanla içeri girer.*)

TOYAMA: Demek buradasınız! Çok şükür, rahatladım... Sizi her yerde aradık. Ama nasıl yaparsınız bunu? Geceyarısı çekip gitmek... Neniz var kuzum? (*HANAKO'yu sarsar.*) Kendinize gelin!

HANAKO (*Düşte gibi*) : Davula tek bir kere olsun vursaydı belki duyardım sesini.

PERDE

DÜŞ YASTIĞI

Özgün adı
Kantan

OYUN KİŞİLERİ

JİRO

KİKU

(DÜŞSEL KİŞİLER)

GÜZEL KADIN

3 DANSÖZ

2 BAY

ÖZEL SEKRETER

PROFESÖR

2 DOKTOR

BİR BAYAN MEMUR (*Dilsiz*)

(Perde kapalıdır.)

KİKU'NUN SESİ (Yandan) : Yeniden dönüp gelmen ne güzel!

JİRO'NUN SESİ: Evet, Kiku, on yıl oldu.

KİKU: Kocaman olmuşsun... Ama onu ben taşıyabilirim.

JİRO: Olmaz olmaz, bırak. Kendim taşıyım.

KİKU: Ver lütfen! Nedir ki, sadece bir el çantası.

(KİKU yan taraftan elinde bir valizle gelir. Kırk yaşlarında bir kadındır. Ardından JİRO izler, on sekiz yaşlarında iyi giyinmiş bir delikanlıdır.)

JİRO (Çevresine bakınır) : Henüz çok karanlık.

KİKU: Birazdan aydınlanır. Güneş bu mevsimde erken doğuyor. İçeri gel lütfen.

(Kadın yere eğilip eliyle perdeyi tutar. Perde, seyirciye sırtları dönük olan KİKU ile JİRO tarafından kenara çekilir. Arka planda ortada, kâğıt kaplanmış iki kanatlı bir Japon kapısı vardır. Tavandan çok sayıda çiçek, kuşlar ve kâğıttan kesilmiş daha başka öteberi asılıdır.)

JİRO: Şu güzelliğe bak! Eski çocuk odamdan hiç farkı yok.

KİKU: Evet, öyle. O odayı hiç unutmak istemem. Seni orada yetiştirdim. Bu oda da tıpkı Tokyo'daki evinizin odası gibi döşenmiştir. Anılarımı korumuş oldum böylece.

JİRO: Evimiz o odayla birlikte yandı.

KİKU: Biliyorum. Ama burada değişen hiçbir şey olmadı.

JİRO (Tavandan sarkan kâğıt dekorasyona çarpınca bütün hepsi sallanmaya, oldukları yerde dönmeye başlar) : Eve dönmüşüm gibi geliyor bana, yanıp kül olan eve. Bu odayı ne zamandan beri böyle döşedin?

KİKU: On yıldır, ana babanın yanındaki işimi bırakalı. Kâğıt süsleri her ay yeniliyorum.

JİRO: Kadınların geçmişe böylesine bağlı olmaları inanılır gibi değil. Buna hep tekrar tekrar hayret ediyorum.

KİKU: İstersen alay et benimle! Sen de yaptın bunu beş yaşındayken.

JİRO (*Yere çömelir*) : Oyuncak inşaat kutusu! Annemle babamın beni anımsaman için, sana armağan ettikleri kutu olsa gerek. Ben onlarla oynayalı kaç yıl oldu? Evet, şu küçük oto kapı kemerinin altından geçer.

KİKU: Kapı biraz alçaktır. Araba altından geçebilsin diye sen kemeri hep yukarı kaldırırdın.

JİRO: Bizim araba kaza yaptı.

KİKU: Ne gibi?

JİRO: Gerçek araba demek istiyorum.

KİKU: Nerede oldu kaza?

JİRO: Dün akşam sekiz otobüsüne bindim, geçidin orada aksı kırıldı.

KİKU: Evet, orada hep bir şey olur.

JİRO: Bekledik durduk, ama yardım gelmedi. Ben de palto-mu kafama çekip otobüste uyudum. Uyandığımda saat üçü geçmişti. Yolun son bölümünü yürüdüm.

KİKU: Gecenin köründe tek başma yaya mı?

JİRO: Oralarda yolunu şaşırmıyor insan. Hem karanlık da değildi, yıldızlı bir geceydi.

KİKU (*Oturarak*) : Önsezgilerin gerçekten de boşa çıkmadığı yabana atılacak bir şey değil. Geceyarısı aniden uyandım, kalkıp giyindim. Öylesine tedirgindim ki, bir daha uykuya dalamayacağımdan emindim.

JİRO: Ben gelebilirim diye mi düşündün?

KİKU: Evet. Günün birinde karşılaşacağımızı biliyordum.

JİRO: Peki ama, böyle bir yolculuğu salt seni görmek için göze alacağımı mı düşündün?

KİKU: Buraya iş için hiç kimse gelmez... Ama sen bunun için de gelmiş olsan ben seni yemiden görebiliyorum

diye çok, çok sevinçliyim.

JİRO: Evet, onu tahmin edebiliyorum. Benim sonumun geldiği belli. Yoksa buraya gelmeye asla karar veremedim. Hayatım sona erdi artık.

KİKU: Söylediğin şeye de bak! Henüz on sekiz yaşındasın. Bu yaşta hayat sona erer mi? Abartmıyor musun?

JİRO: On sekiz yaşında olduğum doğru, ama hayatımın geçip gittiğini bilebilecek olgunluktaım.

KİKU: Başım dazlak değil. Sırtım kamburlaşmamış. Yüzünde kırışıklık yok.

JİRO: Sen gerçeği göremiyorsun ki. Saçlarım siyah görünüyor, ama gerçekte kar gibi bembeyaz. Gerçekte dişlerim dökülmüş, sırtım da kamburlaşmış.

KİKU: Anlayamıyorum.

JİRO: Hayır, anlayamıyorsun.

(*Duraksama.*)

KİKU: Söyle bana delikanlı... senin... şey yani... genç bir kız arkadaşın var mı, oldu mu hiç?

JİRO: Sevdalı mıyım demek istiyorsun?

KİKU: Evet, başmdan bir sevda geçti mi?

JİRO (*Sert*) : Ben ne sevdim, ne de sevildim.

KİKU: Öyleyse aşk kırgınlığı söz konusu değil.

JİRO: Aptallık etme, Kiku. Senin aşk kırgınlığı dediğin çoluk çocuk işi.

KİKU (*Hayretle*) : Peki ama nedir öyleyse? Bir dostunun ihanetine mi uğradın?

JİRO: Dost mu? Hiç dostum olmadı ki.

KİKU: Smavda başarısızlığa mı uğradın yoksa?

JİRO: Çoktandır okula gittiğim yok.

KİKU: Öyleyse dünyanın herhangi bir yerinde çok kötü şeyler geçti başmdan.

JİRO: Ben bütün vaktimi evde oyalanmakla geçirdim.

KİKU: Peki ama hayatın neden geçip gitmiş olsun? Daha yeni başlıyor aslında.

JİRO: Başlamadan son buldu.

KIKU: Benimle böyle alay ettiğin için korkuya kapılıyorum.

JİRO: Akılsız ihtiyar, kendine pay çıkarma bundan.

KIKU: Sende eksik olan ne anladım şimdi. Geçen gece iyi uyuyamadığın için sinirlerin gerilmiş olacak. Şöyle biraz uzansana! Git dinlen biraz, Kiku da kahvaltını hazırlasın o arada. Bak nasıl düzelirsin o zaman. Dur yatağını yapayım çabucak.

JİRO (*Arka plandaki kapıya yaklaşıp, biraz aralayıp dışarıya bakar*) : Bahçedeki bütün bitkilerin boyunları bükük, başları önlerinde, neden öyle, Kiku? Açmış tek çiçek bile yok. Çok garip bu bahçe, loş ve sessiz.

KIKU (*Yatak takımını serer*) : Bahçe ölü. Çiçekler açmıyor, meyve de yetiştirmiyor. Çoktandır böyle.

JİRO: "Çoktandır," diyerek kocan seni bırakıp gideli mi demek istiyorsun?

KIKU: Demek haberin var?

JİRO: Rastlantıyla öğrendim. Geçenlerde Ginza'da tıpkı Şarlo'ya benzeyen bir tabelacıyla karşılaştım. Yalnız yaşayan bu adamın bütün zevki kahve içmek, bir de sinemaya gitmek. Bunu yaptı mı mutlu oluyor. O anlattı bana meseleyi.

KIKU: Ne anlattı?

JİRO: Yastığı anlattı.

KIKU (*Korkuyla geriler*) : Neee?

JİRO: Senin çok özel bir yastığın olduğunu söyledi. Dur ama, bana öyle korkuyla bakma! O Şarlo'nun ne söylediğini anlatıyorum sana, o kadar.

KIKU: Öyle safsata öyküleri ciddiye almamalıydın.

JİRO: Öyle olsun. Her neyse işte, senin eşi görülmemiş bir yastığın varmış. O yastık nerden eline geçti bilmiyorum, ama önemli olan, burada olması... Kocan bir gün o yastığı buluvermiş, bir yaz günüymüş duyduğuma göre ve o yastığa başını koyup uyumuş. Sen o sırada şehirde alışverişteymişsin. Akşam eve döndüğünde kocan yokmuş artık. Nereye gitmiş olabilir? Bir daha

geri dönmediğine göre?

KIKU: Lütfen, konuşma artık! Yeter. Bu konuları açmak zor geliyor bana.

JİRO: Ve o günden sonra bahçedeki zambaklar, karanfiller açmaz oldu değil mi? Doğru bu, değil mi?

KIKU: Evet, doğru... Yastık aslında çok zaman önce, Çin'deki Kantan adında bir yerden gelmiş. Kuşaktan kuşağa ulaşmış, en sonunda da miras yoluyla bizim aileye malolmuş.

JİRO: Peki ama nasıl oluyor da bu yastığa başını dayayıp uyuyan bir insan...

KIKU: Onu ben de bilmiyorum. Ben başımı yastığa dayayıp uyumaktan hep korktum zaten.

JİRO: O Şarlo bana ne anlattı biliyor musun? Bu yastığa başını dayayıp da kısa bir süre düş gördü mü bir kimse, uyandığında bütün dünya bomboş ve anlamsız görünüyormuş ona. Karısının yüzüne bakacak olsa, nasıl oldu da bu kadınla bir hayat geçirdim diye şaşır kalıyor, onunla bir arada yaşamaya tahammül edemiyormuş artık. Bana söylediğine göre kendisi de bu yüzden evinden çıkıp gitmiş.

(KIKU ağlar.)

JİRO: Ah Kiku, ağlamana sebep oldum. Çok üzgünüm.

KIKU: Özür dilemen gerekmez delikanlı. Senin ne suçun var?

JİRO: O zamandan beri yastığı yeniden kullandın mı hiç?

KIKU: Demek her şeyi öğrenmek istiyorsun. Evet, üç kere daha kullandım yastığı.

JİRO: Üç kere mi?

KIKU: Evet... Kocam beni böyle bırakıp gittikten sonra ... Eeh işte, kimi erkekler kadın konusunda zevksizdir, sen de bilirsin herhalde... Benimle evlenmeye niyetlenen birkaç erkek çıktı sonradan... Her seferinde de yastık etkisini gösterdi.

JİRO: Etkisini mi gösterdi? Yani bütün o erkekler çekip git-

tiler mi demek istiyorsun?

KİKU: Evet, gittiler... Bunu anlatmak öyle zor ki.

JİRO: Anlat, lütfen!

KİKU: Gerçi zor geliyor bana ama utanacağım bir şey yok bunda.

JİRO: Lütfen, Kiku, bilmek istiyorum. (KİKU'nun dizini dörter.)

KİKU: Çocukken benden pasta istedikçe gene dizimi dörterdin böyle.

JİRO: Anlat bana! Konudan ayrılma şimdi!

KİKU: Peki öyleyse, anlatacağım. Bu yastığın sayesinde iffeti mi koruyabildim.

JİRO: Ne demek istiyorsun?

KİKU: Eh işte, tehlike baş gösterdi mi söz konusu erkekten başım yastığa dayayıp uyumasını rica ederdim. Uyku-ya dalmadan önce nasıl bir erkek olursa olsun, yeniden gözlerini açtığında bütün dünya ona anlamsız görünür, beni de gözü görmezdi. İşte böyle delikanlı, birbirinin ardından çekip giderler, bir daha da hiç görünmezlerdi.

JİRO: Dünya onlara anlamsız görünürdü demekle neyi kastediyorsun?

KİKU: Kadın, para, ün...

JİRO: Senin yastık bende hiçbir şaşkınlık yaratamaz. Kadınlar sabun köpüğüdür, para sabun köpüğüdür, ün de öyle... İçinde yaşadığımız dünya olsa olsa bu sabun köpüklerinde yansımasını gördüğümüz şeydir. Bunu çok iyi biliyorum.

KİKU: Boş lâf bunlar.

JİRO: Hayır, boş lâf değil. Bütün bunların farkındayım. Onun içindir ki benim hayatım da sona erdi. Kiku, ben hiçbir tehlikeye düşmeden bu yastığa yaslanıp uyuyabilecek tek insanım.

KİKU: Buna inanmam. Yastığımda uyuyup, sonradan şu senin yaşlı Kiku'ya yabancılaşımana ve belki de bir daha

asla dönmemek üzere çekip gitmene dayanamam gibi geliyor bana.

JİRO: Onun için hiç meraklanma, benim için tehlike yok. Şu Şarlo'nun durumuna düşmem.

KİKU: Şarlo mı?

JİRO: Evet, senin kocan işte.

KİKU: Nereden biliyorsun?

JİRO: Görüyorsun ya, her şeyin farkındayım.

(Duraksama.)

KİKU: Bir anlaşma yapalım mı delikanlı? Yastığım seni gitmeye zorlarsa, beni de beraber götüreceksin mi?

JİRO: Bunun imkânsız olduğunu sana söyledim ya! Yastığın benim üzerimde asla etkisi olmayacak. Buraya gelmemin nedeni sana bunu kamtlamak.

KİKU: Yüzüne bakınca, dalgaları uzaklara sürüklenen bir akarsuya bakıyormuş gibi oluyorum.

JİRO: Konuşmayı neden uzatıyoruz böyle? Nerdeyse sabah olacak. Yastığı getir bana çabuk!

KİKU: Beni beraber götüreceğine söz ver önce.

JİRO: Bunun sana bir yararı olmayacak ki. Gitmeyeceğim çünkü.

KİKU: Yine de öyle kabul edelim. Milyonda bir ihtimalle de olsa!

JİRO: Milyonda bir şansı bile hesaba katıyorsun desene! Kocanı arayıp bulmak istiyorsun.

KİKU (Şaşırır): Yok canım, ben öyle budalalığım...

JİRO: Evet, evet, amacın bu! Bak bak, kıpkırmızı oldun.

KİKU: Sen bunu anlayamazsın, delikanlı. Beklemek öyle zor ki!

JİRO: Şu yastığa sen yaslanıp uyusan nasıl olurdu acaba? Kocanı unutabilirdin o zaman.

KİKU: Çok korkuyorum. Yastığımın kudretinden dehşete kapılıyorum.

JİRO: Eh öyleyse, o kadar korkuyorsan vazgeç o zaman. Ama çabuk ol artık, yastığı getir bana.

KİKU: Böyle sessiz sakın yaşayıp gideceğim diye düşünürdüm hep. Ama şimdi sen çıkageldin delikanlı ve benim zavallı umutlarım...

JİRO: Kiku! Milyonda bir şansla!..

KİKU: Evet, evet, pekâlâ. Yastığı getiriyorum.

JİRO: Of yorgunum, çok yorgunum. Çabuk ol Kiku, nerdeyse sabah olacak!

KİKU: Birazdan gelirim. (*Dışarı çıkar.*)

KORO: *Yastık suçlu değildir,
Suçlu olan yastığa konan baş.
Küçük kuşlar artık ötmüyor,
Çiçekler de açmıyor,
Ama yastık suçlu değildir,
İnsandır suçlu olan.
Yastık suçlu değildir,
Kuşlardır suçlu olan.
Yastık suçlu değildir,
Suçlu olan, çiçekler.
Günbegün yeşerir bütün dallar,
Rüzgârda hışırdarlar anlamsız,
Titrerler, sallanırlar..
Açmayı istemeyen zambaktır suçlu olan.*

(*Şarkı söylenirken JİRO, paltosunu çıkarıp yastağa uzanır. KİKU gelip yastığı JİRO'nun başı altına sürer. Sonra, gene dışarı çıkar. KORO'nun şarkısı bitince, GÜZEL KADIN arka duvardaki kapıdan içeri girer. Yüzünde bir maske, sırtında bir akşam giysisi vardır.*)

GÜZEL KADIN: Jiro... Jiro...

KORO: Uyan... uyan...

GÜZEL KADIN: Jiro... Jiro...

KORO: Uyan... uyan...

JİRO (*Uyanıp oturur*) : Ne oluyor? Sen kimsin? (*Hayranlıkla*) Ne güzel bir kadınsın.

GÜZEL KADIN: Kim olduğumu bil bakalım.

JİRO: İşte kadınlarda en nefret ettiğim şey! Şöyle numara yapmadan adlarını açıkça söyleyemezler.

GÜZEL KADIN: Açık kalpli kadınları seviyorsun demek! Modası geçmiş bir şey. Kadın biraz direnecek ki ilginç olsun.

JİRO: Böyle bayağı sözlerle gelme karşıma!

GÜZEL KADIN: Tam üstüne bastın, adım bu işte: Bayağı.

JİRO: Böyle budalaca bir adı ilk kez duyuyorum.

GÜZEL KADIN: Öyle ama, küçük adın bayağı oldu mu artık bütün bayağı sözler bayağı olmaktan çıkar.

JİRO: Doğru, o zaman bütün konuşma bir kelime oyununa dönüşür.

GÜZEL KADIN: Oo, ellerin kelebek kanatları gibi titriyor. Yakalayacağım onları. (JİRO'nun ellerini kendi ellerinin arasına alır.) İşte yakaladım. Ellerini yakalamasaydım uçup gideceklerdi.

JİRO: Çiçeklenen bir düş gücüne sahipsin.

GÜZEL KADIN (*Kumaz alaycı bir gülüşle*) : Sana benzemeye çalışıyorum.

JİRO: Erkekleri tanıyan bir kadın, kadınları hiç bilmeyen bir erkeğe benzemeye çalışırsa ne olur?

GÜZEL KADIN: Ne de karışık sorular soruyorsun, yavrum.

JİRO: Anlamamazlıktan gelme! Ne demek istediğimi pekâlâ anladın.

GÜZEL KADIN: Böyle durmadan konuşup kendinden emin havalara girersen boyuna... Gel gel, beraberimde getirdiğim şu içkiden iç bakalım.

JİRO: Hayır, teşekkür ederim. Sarhoş olmaktan hoşlanmam.

GÜZEL KADIN: İnsanı sarhoş etmeyen içki yoktur.

JİRO: İyi ya işte, ben de onun için içmiyorum zaten.

GÜZEL KADIN: Şimdi öyle söylüyorsun ama, on yıla varmaz tam bir ayyaş olup çıkarsın.

JİRO: Olabilir. On yıl sonra ayyaş olacağıma göre neden şimdiden başlayayım içmeye?

GÜZEL KADIN: Tartışırken gözlerin öyle güzelleşiyor ki...

Kendi tartışmasından sarhoş olan gözler...

JİRO: A a, demin gözlerinde bir şimşek çaktı sanki.

GÜZEL KADIN: Ne gibi?

JİRO: Zaman olur bir kadının gözlerinden bir kurt geçer koşarak.

GÜZEL KADIN: Çobanın bir yanılgısı olsa gerek.

JİRO: Senden hoşlanmadım.

GÜZEL KADIN: Yine de altı ay içinde evlenmiş olacağız.

JİRO: Seni hiç sevmiyorum ki...

GÜZEL KADIN: Beni sevsen de sevmesen de fark etmez. Çok uzun sürmez, benimle evleneceksin.

JİRO: Pantolon cebinde biriken tozu hiç kimse sevmez, ama yine de birikir ve zamanla çoğalır üstelik. Bütün kuru temizlemeciler de iyi değildir.

GÜZEL KADIN (Şarka söyler gibi) : Bütün kuru temizlemeciler iyi değildir... Ardından bir de balayı gezisine çıkarız.

JİRO: Sonu gelmeyen bahşişler, esneyerek izlenen sonu gelmez kırlar, çayırlar. Berbat anı fotoları, çocukken masal kitaplarında gördüğümüz sirklerden de bir örnek: Elinde şemsiyeyle ip cambazı bir maymun...

GÜZEL KADIN: Sanki daha önceden denemiş gibi konuşuyorsun.

JİRO: Balayı gezisi iyi silahlanmış olup olmadığının bir provasıdır.

GÜZEL KADIN (Alkışlar) : Ne de sihirli şeyler söylüyorsunuz! Çocukça şeyler gerçekten.

JİRO: İlk beş yıl tamamlandığında henüz parlaklığını, güzelliğini yitirmemiş olacaksın, tıpkı bir bisiklet gibi. Ama sonra iş değişecek: Bisiklet paslandıkça paslanacak. İnsanların gözünde iyi bir koca, artık bisikleti olmasa bile gideceği yere yaya gidebileceğini karısına belli etmeyen adamdır.

GÜZEL KADIN: Böyle sözlerle beni mat edeceğini sanıyor-

sun ama, yanıyorsun. Rakibin yelkenleri suya indirmez kolay kolay. Ne söylediğime kulak ver şimdi: Sabahları senden önce kalkıp tost ile haşlanmış yumurta yapacağım sana. Yumurtayı yayvan tarafının üzerine oturtup elinle tutacak, öbür elinle kabuğunu kıracaksın: Tak-tak-tak!

JİRO: Ne çıkar bundan? Yumurta yumurtadır.

GÜZEL KADIN: Sonra ben diyeceğim ki: "Ne beceriksiz şeysin ayol! Dur ben kırayım senin yerine!"

JİRO: Tam da sana yaraşır bir tavır! Ama ben her işe karışan insanlardan nefret ederim.

GÜZEL KADIN: Ah sevgilim! Yumurta çok katı!

JİRO: Kadınlar hep böyledir! Ya yemeği çok pişirir ya da yarı çiğ getirirler masaya. Bakarsın şekerini fazla kaçırrı ya da tuzdan zehir ederler.

GÜZEL KADIN: Bak ne güzel soydum yumurtayı senin için. Aç ağzını yum gözünü. (JİRO'yu öper)

JİRO: Nefes alamıyorum, feci bir şey!

GÜZEL KADIN: Ne aptal şeysin! Hiçbir şeyden anladığın yok. Burnun ne güne duruyor? Ben seni öperken burundan nefes al diye.

JİRO: Burundan nefes almayı sevmem.

GÜZEL KADIN: Ağzım hep açık durması şaşılacak bir şey değil.

JİRO: Ama güzelliğine diyecek yok doğrusu.

GÜZEL KADIN: Sonunda gözlerini açabildin. Kadınlarm öpücüğü böyledir işte!

JİRO: Gerçekten güzelsin. Ama yüzündeki deriyi soyarsan geriye çıplak kemik kalır.

GÜZEL KADIN: Feci bir şey! Böylesini de hiç düşünmemiştim! (Kendi yüzünü eller.)

JİRO: Bazı kafataslarının kendi aralarında ve benzerlerine göre daha bir güzel sayılacağı inandırıcı değil mi?

GÜZEL KADIN: Evet, belki de! Olabilir.

JİRO: Kendine böylesine güvenmen şaşırtıcı! Ama beni öp-

tüğün sırada yanaklarının altındaki kemiklerinin nasıl güldüğünü fark ettim.

GÜZEL KADIN: Yüzüm gülünce kemiklerim de güler.

JİRO: Ah ah, bunu kendini rahatlatmak için söylüyorsun değil mi? Evet, doğru. Ama kemiklerin yüzün ağlarken de güler. "Gül gülmek istiyorsan, ağlamak isteyince ağla! Bizim sıramız da gelecek," der kemikler.

GÜZEL KADIN: Kemiklerin sırası! Ne de tanrısal bir düşünce!

JİRO: Kadınlar iki deyim kullanırlar hep, ya "tanrısal"dır bir şey, ya da "budalaca".

GÜZEL KADIN: Sen de az siniklerden değilsin ya! (*İlgiyle bakar JİRO'ya. Birden, sağdaki sahne kenarındaki bir beşikten, ağlayan bir bebeğin sesi gelir.*)

GÜZEL KADIN: Bebeğimiz doğdu.

JİRO: Vay vay, çok da çabuk oldu doğrusu.

GÜZEL KADIN (*Beşiğe göz atar*) : Çok tatlı değil mi? Bebek annesini tanıyor mu acaba? Seni gidi seni... İşte geldin, aramızdasm artık.

JİRO: Bırak, Tanrıaşkına!.. Budalalık etme! Mağazadan çıkıp gelmiş Noel Baba değilsin!

GÜZEL KADIN: Babacığna gidelim mi? Gidelim mi? Ama öyle ağlama bakayım! Babacığın da çocuk aslında, ama bazan oldukça huysuz. (*Beşiği JİRO'nun yatağına yanaştırır*) Babacığm, babacığm... İşte bak ilk çocuğumuz.

JİRO: Evet, evet, farkındayım. İlk kafatasımız.

GÜZEL KADIN: Ne dersin? Sana mı benziyor, yoksa bana mı?

JİRO (*Yüz çevirir*) : Bir çocuk doğdu bu karanlık, kasvetli dünyaya. Anasının karnındayken çok daha iyiydi. O yeri neden daha kötüsüyle değiştirmek istedi bu küçük budala? Anlaşılır şey değil.

GÜZEL KADIN: Bak gözleri nasıl parlıyor! Gülüyor!

JİRO: Demek kemikleri gülmeyi öğrendi bile. Korkunç bir

şey değil mi? Ne dersin?

GÜZEL KADIN: Seni seni seni!

JİRO: Umarım sadece bir düştür bu.

GÜZEL KADIN: Seni seni seni! İşte geldin, burdasın!

JİRO: Sadece düş, o kadar...

GÜZEL KADIN: Sen ne dersen de, onu sevdiğinden emim. Gülüyor, babacığına bakıyor.

JİRO: Ne dersin, hangimize benziyor?

GÜZEL KADIN: Böyle surat astm mı yine ağlamaya başlar. Madem sordun, söyleyeyim, benden çok babasına benziyor..

JİRO: Öyle mi gerçekten?

GÜZEL KADIN: Kaşları, burnu, ağzı... Evet, onun yüzünün ardında, çok silik de olsa senin yüzünü görüyorum.

JİRO: Öyleyse bana benziyor.

GÜZEL KADIN: Bundan sevinç duymalısın.

JİRO: Onun için mi sevineceğim? Hayır, bunu yapamam.

GÜZEL KADIN: Çok da alçakgönüllüsün.

JİRO: İtici bir şey! Yeni doğmuş bir veletin bana benzemesi...

GÜZEL KADIN (*Kederli*) : Söyleme öyle!

JİRO (*Yatağının yanındaki bir küllüğü kapıp öfkeyle beşiğin içine indirir*) : Gösteririm ben ona!

GÜZEL KADIN: Dur! Yapma! Ne yapıyorsun?

JİRO: Öldü.

GÜZEL KADIN: Küçücük oğlum! Bu ne müthiş, ne korkunç şey!

JİRO: Böylesi daha iyi onun için. Yaşasaydı, babasına benzediğini görünce er geç acı çekecekti bundan.

GÜZEL KADIN: Korkunçsun sen! Kendi çocuğunu bile kısıkanıyorsun.

JİRO: Doğru. Hiç kimsenin bana benzemesine izin veremem.

GÜZEL KADIN (*Ağlar*) : Canavarsın sen... korkunç cana-

var...

JİRO: Ağla sen ağla... Kemiklerin gülüyor.

GÜZEL KADIN: Sanırım her şeye rağmen yine de seviyorum seni!

JİRO: Umarım öyledir.

GÜZEL KADIN: Şimdi anlıyorum. Sen beni sevdiğin için öldürdün çocuğu! Herhangi bir yaradılışın aramıza girmesinden korkuyordun. Değil mi, öyle değil mi? Seni seviyorum, seni öyle seviyorum ki! Öyle tutkulu bir erkeksin ki! Ne kadar tutkulu olduğunu ilk şimdi anlıyorum. Bağışla beni, çok budalalık ettim. Çocuğu unuttum, seni bağışlıyorum. Ne yaparsan yap, seni bağışlamaya hazırım.

JİRO: Bir kadının kendini sınırsız aldatabilmesi ne şaşılacak şey.

GÜZEL KADIN: Ama sen de buna karşılık beni asla terk etmeyeceksin, Jiro.

JİRO: Bana sadık bir eş olacaksan, evet.

GÜZEL KADIN: Elbette olacağım. Senin için her şeyi yapacağım. Yerleri süpüreceğim, çamaşır yıkayacağım, söküklerini dikeceğim, ne gerekiyorsa hepsini. Sokaklardan çırılçıplak geçmemi istersen, onu da yapacağım.

JİRO: Harika bir karar. Her şeyden önce de kıskanç olmayacaksın.

GÜZEL KADIN: Söz veriyorum. Her şeye katlanacağım.

JİRO (*Sert*): İyi öyleyse, görelim bakalım. Ben çocuğunu yitirmiş bir babayım. Beni neşelendirecek bir avuntu gerekli bana. Öbür erkeklerinki gibi bir avuntu.

GÜZEL KADIN: İyi güzel. İstedğin gibi eğlen. Seni beklerim. Ne yaparsan yap, fark etmez, seni bekleyeceğim, kıskançlık da etmeyeceğim. Sabırlı olup bekleyeceğim. Seni karşımda göreyim yeter. Benim mutluluğum bu olacak. (*Garip, erotik bir müzik sesi duyulur.*) Susup, bir çiçeğe bakar gibi seyredeceğim seni.

JİRO: Güzel bir çiçek! İyi öyleyse, seyret beni bakalım. Be-

dava tarafından.

(GÜZEL KADIN sahnenin sağındaki alçak bir çocuk koltuğuna oturur. Üç çıplak dansöz içeri girer. Yüzlerinde maskeler vardır. Bir daire oluşturup dansa başlarlar.)

KORO: *Yastık suçlu değildir.
Sen dansa başlayınca
Güneş ıştır her yerde,
Bulutlar aydınlanır,
Sen dansa başlayınca,
Hayatın da değişir.
Dans hiç suçlu değildir.
Sen dansa başlayınca,
Gölgen birden değişir.*

BİRİNCİ DANSÖZ: Jiro... Jiro...

KORO: Dans et!.. Dans et!.. Dans et!..

İKİNCİ DANSÖZ: Jiro... Jiro...

KORO: Dans et!.. Dans et!.. Dans et!..

ÜÇÜNCÜ DANSÖZ: Jiro... Jiro...

KORO: Dans et!.. Dans et!..

(ÜÇ DANSÖZ, JİRO'yu boşuna dansa çekmeye çalışırlar. JİRO hep yatağında kalıp, başı ellerine dayalı, DANSÖZLERİ izler. Sonunda DANSÖZLER uğraşmaktan vazgeçip yatağın kenarına ilişirler.)

BİRİNCİ DANSÖZ: Ne güzel gözleri var! Böylesine tanrısal gözlere sahip bir erkek daha görmemiştim.

JİRO: Gözlerime kendi yüzünün yansıdığını görüyorsun da onun için söylüyorsun bunu, değil mi?

BİRİNCİ DANSÖZ: Hoş bir cevap değil bu.

İKİNCİ DANSÖZ: Dişlerin ne kadar güzel!

JİRO: Dişlerimi her sabah ovarım.

İKİNCİ DANSÖZ: Harika bir genç değil mi?

JİRO: Güzel, şişman bir elin var. Yemek istiyorum onu.

İKİNCİ DANSÖZ: Ye hadi! Onun yerine bir yenisi çıkar.

(DANSÖZLER *güler.*)

JİRO: Siz gülmeden hiçbir şey söyleyemez misiniz? Bir kadının gülüp durmasından daha sıkıcı bir şey yoktur. Ne zaman sonu gelecek, bilinmez.

BİRİNCİ DANSÖZ: Söyledikleri hep insanı büyüleyen şeyler, değil mi?

ÜÇÜNCÜ DANSÖZ: Eh, sırada ben varım artık. Ben Jiro'nun alnını seviyorum. Geniş ve havaalanındaki uçuş pisti kadar beyaz.

JİRO: Uçuş pisti gibi dümdüz kalması felâket. İçinizden birinin bir şey dikip yetiştirmesi gerekli üzerinde.

BİRİNCİ DANSÖZ: O işi ben yapacağım!

İKİNCİ DANSÖZ: Hayır, ben!

ÜÇÜNCÜ DANSÖZ: Ben yapacağım!

BİRİNCİ DANSÖZ: Üçümüz birden dikeriz.

JİRO: Peki, peki, tamam... Diyelim alnımm içine bir şey ekiyorsunuz, örneğin havuç ile beyaz turp. Çok geçmeden havuç ile turp büyüyor. Tutup havuçları turpları alnımdan topluyorsunuz. Bir lapa pişirip, pişirdiğiniz lapayı bir tabağa koyuyorsunuz...

BİRİNCİ DANSÖZ: Ee, sonra?

JİRO: Sonra da yiyorsunuz onu.

BİRİNCİ DANSÖZ: Oo!

JİRO: Evet, tabakta ne var ne yok silip süpürüyorsunuz.

İKİNCİ DANSÖZ: Peki sonra?

ÜÇÜNCÜ DANSÖZ: Çok ilginç bir öykü! Şimdi ne oluyor?

JİRO: Öykünün sonu geldi. İşte hayat da tıpkı böyledir. Anladınız sanırım. Anladınızsa çekin gidin artık!

BİRİNCİ DANSÖZ: Hayır Jiro, ben gitmek istemiyorum.

JİRO: Canımı sıkma! Hadi çıkın dışarı!

İKİNCİ DANSÖZ: Ne kaba adam! Ama itiraf edeyim ki bu soğuk tavrı bile çekici.

JİRO: Canımı sıkıyorsunuz dedim. Beni rahat bırakın artık!

ÜÇÜNCÜ DANSÖZ: Pekâlâ, gidiyoruz! Ama önce iyi bir

bahşış ver bize.

BİRİNCİ DANSÖZ: Bir daha sefere daha uzun kalırız yanında.

İKİNCİ DANSÖZ: Ah Jiro, daha ilk bakışta eli açık bir adam olduğunu anlamıştım. Böyle erkekleri severim. *(Kız böyle konuşurken sağdan çok düzenli giyinmiş bir erkek girer: SEKRETER. Orta yaşlı bir erkeğin maskesi vardır suratında. DANSÖZLERİ yanına çağırıp yazdığı çeki DANSÖZLERE verir. DANSÖZLERLE GÜZEL KADIN sağdan çıkarlar.)*

JİRO: Kimsiniz siz? Kızların parasını mı verdiniz? Sizi zahmete soktuğum için özür dilerim. Üzerimde ufak para yoktu da...

(Bay, JİRO'ya yaklaşıp kartını uzatır.)

SEKRETER: Sizin özel sekreteriniz olmakla şeref duyuyorum, Sayın Bay. Kızlara verdiğim para sizin paranızdı. Sizin iyiliksever izninizle çeki yazdım. Kızlara on bin yen ile birlikte iki bin yen de ekstra gider olarak verdim. Günümüzde bol para vermedikçe eğlenmek olanağı yok. Bunlar düpedüz soyuyorlar bizi. Şirketimizin geliştirmekte olduğunu öğrendiler mi tamam, isteklerini ona göre sıralıyorlar.

JİRO: Şirketimiz mi?

SEKRETER: Sizin şirketiniz demek istedim, Sayın Başkan.

JİRO: Başkan mı?

SEKRETER: Bilmiyormuş gibi yapmayın, lütfen, Sayın Başkan. Pek hoş olmuyor. Bu sabah garip bir havanız var.

JİRO: Demek, Başkan? Peki, nasıl isterseniz! Başkanım, tamam. Öyleyse bana firmanın kapitali ile özel varlığıma ilişkin bir rapor hazırlayın bakalım.

SEKRETER: Başüstüne Sayın Başkanım, hemen.

(Sağ tarafa işaret eder. Yüzündeki güzel bir maske ile bir BAYAN MEMUR içeri girer. Elindeki tablanın üzerinde bir masa telefonu ile bir de hesap kontrol defteri

vardır. Telefonu JİRO'nun yatağının kenarına koyar, defteri de SEKRETER'e verir. Çıkıp gider.)

JİRO: Okuyun!

SEKRETER: Başüstüne efendim. (SEKRETER, gözlüğünü takar. Bu sırada telefon çalar. SEKRETER alıcıyı kaldırır.)

SEKRETER: Evet, evet efendim, Sayın Başkan buradalar. (Eliyle telefonu kapatır.) Yine Osaka'daki firma, efendim. Her zamanki.

JİRO (Alıcıyı alır. Sıkkin bir sesle) : Neymiş bakalım? (Telefona konuşur) Evet, buradayım... Anlıyorum... Mmmm... Mmmm... Evet... Anlıyorum... Evet... Mmmm... Yok canım?... İyi... Mmmm... mmmm... Yaa?... Anlıyorum... Evet... Evet... Evet... Anlıyorum... Mmmm... Evet... Güle güle. (Telefonu kapatır.)

SEKRETER: Sayın Başkanım, tam da babanızın bir eşi gibisiniz! Telefonda konuşurken tıpkı ona benziyorsunuz. Böyle sıkıcı çağrılar o da tıpkı sizin gibi çözümlerdi. Harika doğrusu! Onun da ağzından "evet" ya da "hayır" dan başka söz çıkmazdı. Sayın babanızın size dehasını miras bırakmış olması olağanüstü bir şey! Kana çekmenin ne demek olduğu apaçık meydanda... Ne garip, şurada otururken sanki onun yanında oturuyorum... Bütün o eski anılar başıma üşüşüyor. (Gözlüğünü çıkarıp gökyüzüne bir bakış atar.) Sabahları uyandığında ilk işi çingırağı çalıp beni yanına çağırmaktı. Her sabah bir süre yatağının kenarına ilişir, o günkü tasarılarımın ne olduğunu sorar, telefona bakardım. Derken, gazete gelirdi. Borsa haberlerinin hemen ardından dedikodu sütununu zevkle okurdu. Hatta sabah sabah her zamanki küçük şakalarını da ihmal etmezdi, öyle de komik ki! Ardından, buğuda pişmiş tavuğa sıra gelirdi. Kahvaltıda hep buğuda tavuk yerd. İleri yaşta bile güçlü kuvvetli olmasını herkes buna

bağlardı. Buğuda tavuk onun zamanında borsa çevrelerinde moda olmuştu. Buğuda tavuğunu kahvaltıda onunla paylaşmama izin vermesi bana tanıyabileceği en büyük şerefti. Tavuğun taşlığı ile ciğerinin sert tarafını her sabah şükran borcuyla yedim. Kendisi tavuğun yalnız yumuşak yerlerini yedi, ben de geri kalanını... Aah, ah, o sabah kahvaltılarını unutmak ne mümkün...

JİRO: Şu bilançoyu okuyun bana artık.

SEKRETER (*Gözlüğünü yeniden takar*) : Başüstüne, Sayın Başkanım, derhal.

(*Telefon çalar, JİRO alıcıyı kulağına götürür.*)

JİRO: Benim. Evet... Evet... Anlıyorum... Güzel... Gerçekten mi? Mmmmm... Hoşça kal.

SEKRETER (*Üst üste eğilir*) : Harika! Olağanüstü!

JİRO: Bilanço ne oldu?

SEKRETER: Başüstüne, Sayın Başkanım.

(*Telefon çalar, SEKRETER alıcıyı kaldırır*) Evet. Evet, burada. (JİRO'ya, telefondakinin kadın olduğunu anlatan bir işaret yapar.) Hay hay, efendim. (Alıcıyı JİRO'ya verir.)

JİRO: Evet. Beni böyle sabah sabah rahatsız etmemeliydin. Yapılacak işim var. Sabah sabah sızlanmanın ne yeri var?... Neymiş peki? Bildiğin ne? Telefonda ağlamak olur mu? Utanmalısın... Hayır, yetti artık... Evet, sonu geldi... Sekreterim sana bir miktar yollar. Anladın mı? (*Telefonu kapatır.*)

SEKRETER: Harika! Çok iyi yaptınız. İrade diye buna denir işte! Sayın babanız mezarında sevinç duyacaktır, Başkanım. Gerçeği söylemem gerekiyorsa, yani, durumum buna izin veriyorsa, şu işin nereye varacağı beni de meraklandırıyordu. Sorunu çok parlak bir sonuca bağladınız. Hayranlık duyuyorum!

JİRO: Şu bilançoya sıra gelsin artık.

SEKRETER: Başüstüne, Sayın Başkanım. Özür dilerim,

çok heyecanlandım da... Firmanın sermayesi, bildiğiniz gibi, 230 milyon yen... Aktif tutarı...

JİRO: Sermayenin ne kadarı bende?

SEKRETER: Bir saniye, lütfen... (*Kâğıtları karıştırır.*)

KORO (*Arka plandan yüksek sesle bağırımlar, homurtular duyulur.*)

JİRO: Bu da nesi?

KORO (*Aynı sesler.*)

SEKRETER: Üzerinde durmaya değmez, Sayın Başkanım. Sendika bir şeye kızıyor olmalı.

KORO (*Aynı sesler.*)

JİRO: Sendika fazla gürültü ediyor ama.

KORO (*Aynı sesler.*)

SEKRETER (*Dışarıya bakar*) : Haklısınız, Sayın Başkanım. Halk da coşkuya kapılmış.

KORO (*Aynı sesler.*)

JİRO: Sermayenin ne kadarı bende?

SEKRETER: Bütün sermayenin yüzde elli beşi sizin.

JİRO (*Başını yastığının üzerine bırakır*) : Hepsini satın.

SEKRETER: Başüstüne, efendim.

JİRO: Anladınız mı? Hepsini...

SEKRETER: Denetim kuruluşuyla hissedarlar toplantısında büyük heyecan yaşanacak.

JİRO: Bu tamam, şimdi devam edelim: Kişisel mal varlığım ne durumda?

SEKRETER: Sekiz milyon yen nakitle on iki milyon yen tutarında değerli esham ve gayri menkul, bütün bu menkul ve gayri menkulü vergiden ötürü biraz düşük gösterdik tabii. Ama toplam olarak yirmi milyon yen tutarında bir mal varlığınız var.

JİRO: Değerli esham ile gayri menkuller hemen satılsın.

SEKRETER: Fakat Sayın Başkanım, ne yaptığınızı bir düşünün lütfen!

KORO (*Aynı sesler.*)

JİRO: Nakit varlığım sendika üyelerine dağıtılacak. Bütün

geri kalan da sosyal amaçlara ayrılacak.

SEKRETER: Bunun ardında önemli bir neden olsa gerek.

JİRO: Hiçbir nedeni yok. Yorgunum. Uyuyacağım artık. Hepsi bu kadar.

(SEKRETER'e sırtını dönüp yeniden uzanır yatağa.)

SEKRETER (*Kendi kendine*): Demek böyle, anlıyorum. Politik tutkuları var. (*Telefonu bir masaya götürüp, numara çevirir*) Alo... Alo... "Japon Haberleri" mi orası? Bay Noyama ile görüşebilir miyim? Evet, politika servisinden... (*Kendi kendine*) Politik kariyerine başlayabilmesi için Başkana yardım etmem şart, kendimi mahvedecek de olsam, hayatım pahasına da olsa... Alo, Bay Noyama? Size çok yeni bir haberim var... Evet, bulunmaz bir haber... Şirketimizin başkanı bütün mal varlığını sendikaya ve sosyal amaçlara bağışladı. Tek bir kuruş bile ayırmadan yeni bir parti kurmak niyetinde... Evet... Lütfen yayın programınıza alınız. Yarm gene ararım sizi... Evet, lütfen... Evet... Aynen!

(*Sahne kararır. SEKRETER çıkar. KORO, güzel kadının ilk görüldüğü sıradaki şarkıyı söyler. Sahne yeniden aydınlanır. Sahnenin sağında iki yaşlıca bay, uygun maskelerle duruyordur.*)

BİRİNCİ BAY: Tam bir çöküş.

İKİNCİ BAY: Öyle.

BİRİNCİ BAY: Hükümet darbesi gibi.

İKİNCİ BAY: Hükümet darbesinden öte, bir kıyım! Hesabımız görüldü.

BİRİNCİ BAY: Politikaya girmek için varını yoğunu gözden çıkaralı üç yılı bile geçmedi.

İKİNCİ BAY: Evet, şimdi düşününce, biz de aynı şeyi yapmak zorunda kaldık diyorum.

BİRİNCİ BAY: Ama benim gibi yoksul sayılacak bir adamın bütün varını yoğunu bağışlayacağını kabul etsek de gene büyük bir fark söz konusudur, verilebilecek şey faz-

laca mı, yoksa az mı?

İKİNCİ BAY: Siz bunu hep söylersiniz, ama bahse girerim ki bahçenizdeki kuyuya hatırı sayılır bir miktarı saklamışsınızdır.

BİRİNCİ BAY: Kuyumun kullanılabileceği daha uygun bir şey var benim için. Günün birinde her şeyin sonu gelince kendimi atacağım kuyuya.

İKİNCİ BAY: Bizim yaşınızda ölüm korkusu küçük düşürücü bir şeydir. Ben yanımda zehir taşıyıcı hep. Günümüzde bir politikacının başka silahı... (BİRİNCİ BAY'a gururla küçük bir şişe gösterir. BİRİNCİ BAY, küçük şişeyi dikkatle gözden geçirir. Bundan sonraki konuşma sırasında İKİNCİ BAY, küçük şişeyi masanın üzerine bırakır, sonra da unuttur tekrar almayı.)

BİRİNCİ BAY: Şimdi askeri cuntaya da egemen olduğu için her şeyin sonu geldi sayılır.

İKİNCİ BAY: Elbette. Sayın generaller, partisinin bir dediğini iki etmiyorlar.

BİRİNCİ BAY: Kahraman olmak o kadar kolay ki. Kişisel istekleri olmayan herkes erişebilir buna. Kayıtsızlık, aşırı hırslı olmaktan çok daha elverişli iktidarı ele geçirmek için. Evet, günümüzde tıfıl bir asi genç bile iktidara gelebilir: hiçbir şeyi umursamaz gibi görünüp, bir de namuslu numarası yaparak ne parada, ne kadında, ne de şöhrette gözü olmadığım söylesin yeter.

İKİNCİ BAY: Öyle mi diyorsunuz? Peki siz kendiniz böyle davransanız nasıl olurdu acaba?

BİRİNCİ BAY: Onun için çok geç artık.

İKİNCİ BAY: Neden sonra bunu görebilmeniz çok iyi.

BİRİNCİ BAY: Herhalde...

İKİNCİ BAY: "Herhalde" gibi bir sözcüğün sadece aydınlar tarafından kullanıldığına dikkatinizi çekebilir miyim? Bir politikacının sözlüğünde yeri olmayan bir sözcüktür.

BİRİNCİ BAY: Ne kadar da kılı kırk yarar oldunuz birden!

Ama yine de, söylediğim gibi, durum şimdi olsa olsa şöyledir herhalde: askeri, parlamentoyu, gençlik örgütlerini arkasına aldığına göre bir savaşı göze almalıyız.

İKİNCİ BAY: Doğru. Bununla ilgili bütün önlemler de alındı zaten. Ağır sanayi patronlarımn şu son günlerde tutkulu vatanseverler pozuna girdiğini fark etmediniz mi? Dün sanayiciler kulübünde konuşan birinin söyledikleri başımı ağrıttı doğrusu.

BİRİNCİ BAY: Kulübün yemeği hâlâ çok iyidir sanırım.

İKİNCİ BAY: Evet, tekdüzelik içinde hep aynı yemekleri yemeyi ben de kaldıramıyorum. En azından haftada bir şöyle esaslı bir yemek yemezsem böbreklerim için kötü oluyor.

BİRİNCİ BAY: Şu diktatörlerin en iştah kapatan şeylere özellikle düşkün olmaları ne garip! Kendilerine işkence etmekle ulusa hizmet ettiklerini sanıyorlar galiba. Şu bizimki örneğin, çok kötü beslenmesi yanında bir de uzun uyuyor ki...

İKİNCİ BAY: O uyurken ötekiler onun adına planları hazırlıyorlar. Uyanınca, suratı ölü suratı gibi solgun, söylevlerine başlıyor. Geçit törenlerine katılıp yabancı devlet elçilerini kabul ediyor, falan filan.

BİRİNCİ BAY: Saat on ikiye beş var, herkes ayakta artık.

İKİNCİ BAY: Diktatöre gelince, hazret bir uyku tulumundan farksız.

BİRİNCİ BAY: Program o uykudayken hazırlanmıştır.

İKİNCİ BAY: Güzel bir rol, değil mi? Uyuyan diktatör. Muhafızlarıyla buraya girdiği akşam bile uyarıcı iğneler yapılması gerekmişti kendisine. Ondan sonra bütün gece, gözleri fincan gibi kocaman, ayakta kalabilmişti.

BİRİNCİ BAY: Buyurun! Bizim üstad uyuyadursun, sokaklar canlandı bile.

İKİNCİ BAY: Onun büyüyüp yetiştiği şu şehrin bütün cadde-lerinde dalgalanan şu sıradan bayraklar yok mu!

BİRİNCİ BAY: Sabah sabah gökyüzünde sıralanan şu güzel

bulutlara bakın siz! Yaşlanıp da sabahları erken kalkmaya başlayalı tadına varabildiğim bir zevk!

İKİNCİ BAY: Ne dediğinizi duyamıyorum. Gençlik grupları yürüyüşe geçtiler bile.

BİRİNCİ BAY: Ne itici bir durum! Günümüzde gençler yaşlılardan daha erken uyanıyor.

(Bir bando müziği uzaktan yaklaşarak gittikçe kuvvetlenir.)

KORO: Yaşasın Jiro! Yaşasın Jiro'unuz!

BİRİNCİ BAY: Jiro'muz mu? Dünya batmış, korkunç şey!

KORO: Yaşasın Jiro! Yaşasın Jiro'muz!

BİRİNCİ BAY: Geçmiş zamanda "Yaşasın kral," diye bağırılırdı. Bu ne düşüş! Kitlelerde zevk diye bir şey kalmadı artık.

KORO: Yaşasın Jiro! Yaşasın Jiro'muz!

BİRİNCİ BAY: Bu sesleri duyunca romatizmam azıyor. Şu hole çıkıp birer puro tüttürelim, gelin hadi!

İKİNCİ BAY: Parlak bir fikir! Jiro'muz kendine gelip gözlerini açıncaya kadar... Yanınızda puro var, değil mi?

BİRİNCİ BAY: Hayır. Siz bana bir tane ikram edersiniz diye düşündüm.

İKİNCİ BAY: Yok canım! Üzgünüm ama günümüzde böyle bir lüksü göze alamıyorum artık.

(İkisi çıkıp giderler.)

KORO: Yaşasın Jiro! Yaşasın Jiro'muz!

(Bağırışmalarla birlikte bando sesi de uzaklaşıp yok olur. Ünlü PROFESÖR içeri girer. Sırtında beyaz gömleği vardır. İKİ DOKTOR kendisini izler. Küçük bir masaya geçip konuşmaya başlarlar.)

PROFESÖR: Şşşt! Liderimiz uyuyor.

BİRİNCİ DOKTOR: Hâlâ uyuyor.

İKİNCİ DOKTOR: Hâlâ uyuyor.

PROFESÖR: O uyurken önemli bir karara varmamız gerekiyor. Bir saniye gözlerimi kapatıp düşüneceğim. Anlaştık mı?.. Tamam, buldum.

İKİ DOKTOR BİRDEN: Bulmuş.

PROFESÖR (*Gözlerini açıp, iki bayın masada bıraktıkları küçük şişeye bakar.*) : Zehir!

İKİ DOKTOR BİRDEN: Zehir!

PROFESÖR: Tam bir özenle göz önünde tuttuğum meto-
dun yadsınamayacağı anlaşılmaktadır. Sizin de bildiği-
niz gibi, tıbbi tedavide rastlantı metodu diye tanman
yöntemi benimsemekteyim. Sayın meslektaşlarım, be-
ni bu konuda desteklerseniz sizlere müteşekkir olaca-
ğım. Kısacası, burada ayrıntılı bilimsel açıklamalara
girmeyeceğim; kısacası, aşırı tehlikeli durumlarda rast-
lantı ilkesinin gösterdiği yolda yürümenin en bilimsel
yol olduğu hipotezinin gerçekliği konusunda inancım
tamdır. Bu metod doktoro, olabilirlik ilkeleri karşısın-
da, bir tedavinin başarı ya da başarısızlığım kanıtlama
açısından olanak sağlar. Şuraya birinin bırakmış oldu-
ğu zehir bir rastlantı sonucu demin gözüme çarptı. Be-
nim teorime göre hastamıza zehir vermemiz gerek-
mektedir.

BİRİNCİ DOKTOR: Güneş ışıltısı gibi aydınlık bir açıkla-
ma yaptınız, sayın hocam.

İKİNCİ DOKTOR: Üniversitemiz tıp fakültesinin bütün üye-
leri görüşünüzü kesinlikle destekleyeceklerdir.

PROFESÖR: Sayın baylar, üzücü bir durum söz konusudur.
Liderimiz Jiro zehir içmek zorundadır. Bu olayı so-
ğukkanlılıkla karşılamalıyız.

BİRİNCİ DOKTOR: Elbette! Apaçık bir bilimsel sonuç.

İKİNCİ DOKTOR: Hiç şüphe yok! Akademik geleneğimiz
politik kaygılardan asla etkilenmemelidir.

PROFESÖR: Sayın baylar, bana gösterdiğiniz güven büyük
sevinç verdi bana. Yurdumuz kısa bir süre içinde bu
olayın üzerine gidecektir. Uyuyan bir liderin günümüz-
de herhangi bir mesajı olamaz. Liderimizin, politika-
ya atıldığı günden bugüne kadar kesintisiz uyuduğunu
burada açıklamak zorundayım. Bu sırra, bu büyük ulu-

sal sırra vakıf olanlar bir benim, bir de benimle birlikte devlet işlerinin yürütülmesi emanet edilmiş olan iki, üç baydır. İkame adam sayılacak bazıları da daima, duyduğunuz gibi "daima" diyorum, liderin politik gücünü ayakta tutabilmek için onun yanında yer almış ve almaya çalışmışlardır. Ulusumuz, gerçek elmas gerdanlık bir kasada saklı dururken, taklidi ile partilere katılan zengin bir kadını andırmaktadır.

BİRİNCİ DOKTOR: Dinleyin, dinleyin!

İKİNCİ DOKTOR: Sizdeki bu gençlik ateşi bizim için sonsuz bir uyarı olacaktır.

PROFESÖR: Ama maskaralıklar ve düzenbazlıklar zamanı artık geçmiştir. Vatanımız uyanmış, büyük atılımın tekerlekleri gacırdarak harekete geçmiştir. Gücümünün kaynağı liderimiz ya da onun yanındakiler değil, gençliğimiz, tek vücut olmuş gençliğimizin kahreden kudretidir.

BİRİNCİ DOKTOR: Coşturuyor!

İKİNCİ DOKTOR: Gerçek bilimsel coşku diye işte buna derler!

PROFESÖR: Dediğim gibi, atılım yola koyulmuştur artık. Bize uyuyan liderler gerekli değil. Uyuyan diktatörün ölmesi gerekmektedir.

(İKİ DOKTOR, PROFESÖR'e alkış tutar. JİRO uyanıp yatakta oturur.)

JİRO: Nedir bu, ne oluyor burada?

PROFESÖR: Liderimiz için ölüm saati çalmak üzere. Yakını olanlara, bu görkemli dakikaları birlikte yaşamaları için izin verdik.

(GÜZEL KADIN ile ÜÇ DANSOZ içeri girerler. Sırtlarındaki giysiler siyah, gözleri kapalı gibidir. Özel SEKRETER de içeri girer. Hepsi de saygılı bir tavırla yatağın çevresinde yer alır.)

JİRO: Ama ne komik! Neniz var kuzum? Birdenbire neden sus pus oldunuz böyle? Hey... (DANSÖZLERDEN

birine dokunur) Nen var senin? Ağlıyor! Böylesine ke-
derli olan da ne? Delirmiş bunlar!

PROFESÖR: Liderimize hoşça kalın demeye geldik.

(Hepsi önünde eğilir.)

JİRO: Hepiniz sus pus olup kaldınız. Sevgili karım, zamba-
ğım, ne oldu sana böyle? Çocuğu öldürdüğüm için
çok üzgünüm.

PROFESÖR: Lütfen bir bardak su verin.

BİRİNCİ DOKTOR: Başüstüne hocam.

PROFESÖR: Tamam, şimdi şu ilacı için lütfen.

JİRO: Ne ilacı bu?

PROFESÖR: Çabucak ve cesaretle içip bitirin. Biz hepimiz
son anlarınızda yanınızda olacağız.

JİRO: Ama ben istemiyorum ki! Şakaya yer yok bunda! Öl-
mek istemiyorum.

PROFESÖR: Çocukluk etmeyin lütfen, yazgınızı bir erkek
gibi karşılayın.

JİRO: Sizin ki boşuna zahmet. Demin de söyledim, ölmek is-
temiyorum ben.

PROFESÖR. Liderimizin ölümünü yaşamak istiyoruz. Bu
ânın yüceliğine lâayık olduğunuzu gösterin.

JİRO: Ölmek istemiyorum ben! Şu adamın söylediklerine
karşı çıkacak kimse yok mu içinizde? Kadınlar ne işe
yarar zaten, böyle bir fırsatta bile etkisizler.

PROFESÖR: Kadınlar için kötü konuşmanın hiç de sırası
değil: Hadi, zorluk çıkarmayın da içip bitirin şu barda-
ğı!

JİRO: Hayır, karşı koymakta kararlıyım.

PROFESÖR: Ne yazık ki bunu içmekten başka çareniz ol-
madığına, bize zorluk çıkarmamanız gerektiğine sizi
inandırmak zorundayım. Bayanlar, bizi yalnız bırakır
mısınız lütfen? Son anlarında birlikte olmak istediğini-
zi biliyorum, ama gene de buradan ayrılmanızı rica
edeceğim. *(Bütün oradakiler çıkarlar.)* Tamam, şimdi
beni dinle Jiro! Seni inandıracam. İyi dinle beni!

Bizler Kantan şehrinden hayaletleriz. Bunun ne demek olduğunu biliyorsun sanırım. Bu yastıkta uyuyan herkesin aydınlanması gerektiği bizim yaşamızdır. Eski çağlarda yaşamış bir adam, kendisine bir çanak yulaf ezmesi pişirilirken, bütün bir hayatın içeriğini düşlerdi. Bu deney ona insan hayatının saçmalığını gösterdi. Uykuya dalanlardan her biri, düşünde alçakgönüllülük ve itaatle bütün bir hayatı baştan sona yürürdü. Onların hepsi de düşlerini gerçekten yaşadılar. İnsan varoluşunun hiçliğiyle ilgili bilinçlerini derinleştirmek için, düşlerinden uyanır uyanmaz, bütün bu insanlara ölümsüzlük şerbeti sunuldu. Benim görevim de işte bu şerbeti sunmak. Bütün ötekiler söz konusu yasalara uydular. Peki ama senin bu yaptığın ne? Sen daha başmdan beri yaşamayı bir denemedin bile. Sende normal bir insan davranışının izi bile yok. Üstelik, düşlerinde hayata karşı kararlı bir tavır takındın. Seni hanidir gözlemliyorum.

JİRO: Evet, tabü ki öyle, ihtiyar. Bizler düşlerimizde bile özgürüzdür. Yaşayıp yaşamamayı denemek kararı bizlere bırakılmıştır.

PROFESÖR: Tutumun pek de terbiyeli değil.

JİRO: Buna hiç aldırdığım yok.

PROFESÖR: Ama ben aldırıyorum. Senin gibi bir kaçığı insan varoluşunun saçmalığına inandıramam, başka bir deyişle, sen söz konusu oldun mu görevimi yerine getiremem. İş buraya dayandı mı, seni hayata geri getirmek benim için mümkün değildir artık. Bu da kutsal görevimin yara alması demektir.

JİRO: Sen istediğin kadar konuş, ben ölmek niyetinde değilim.

PROFESÖR: Ama bu başlı başma bir çelişki! Senin gerekçelerinin mantıkla hiç mi hiç ilgisi yok.

JİRO: Neden?

PROFESÖR: Çünkü yaşamayı hiç denemedin de ondan.

Sen daha yaşarken ölmüştün. Ölmek istemediğini nasıl açıklayabilirsin bu durumda?

JİRO: O'nun önemi yok. Şimdi yaşamak istiyorum ya.

PROFESÖR: Sen şimdi şu bardaktakini içip bitir hele; bu saçmaları ondan sonra düşünürsün.

JİRO: Hayır! Ben yaşamak istiyorum!

(Uygun ânu kollamış olan JİRO, PROFESÖR'ün elindeki bardağı birden kapıp yere fırlatarak paramparça eder. Hayalet kuvvetli bir çığlık atarak kaybolur. Sahne kararır. Bir süre sonra, arka plandaki kapıdan hafif bir aydınlık sızar. Uyumakta olan JİRO görülür. Kapıdan sızan ışıltı gittikçe daha bir aydınlanır. Bahçeden kuşların yüksek sesli cıvıltıları gelir. KİKU içeri girer, JİRO'yu omuzundan kavrayıp uyandırmak ister.)

KİKU: Delikanlı, uyan bakalım!

JİRO: ...

KİKU: Lütfen uyan artık! Uyurken yüzün ne kadar da günahsız! Çocukken de tıpkı böyleydin.

JİRO: Mmmmmmm.

KİKU: Hadi uyan artık! Kahvaltı hazır. Pirinç sımsıcak, buharı çıkıyor. Pirinci yalnız Kiku'n pişirdiği zaman sevdiğini söyledin.

JİRO *(Gözlerini açar)* : Sabah mı oldu yoksa?

KİKU: Apaydınlık bir gün. Hava da harika.

JİRO: Kiku, öyle garip düşler gördüm ki!

KİKU *(Korkulu, hafif bir sesle)* : Evet, tahmin ediyorum...

JİRO: "Tahmin" mi ediyorsun? Hayır, yanılıyorsun. Ben başkalarından biraz başkayım. Hayat tam da benim görmüş olduğum gibi. Beni şaşırtan hiçbir şey olmadı.

KİKU: Sen de kocam gibi çekip gitmek istiyorsan...

JİRO: Bunu isteyen sensin, biliyorum. Şimdi yola çıksam hoşuna giderdi. *(KİKU susar.)* Ama gerçekleri kabul etmelisin. Kocanı unut. Ben hiçbir yere gidecek değilim. Benimle birlikte gelmek şansını yitirdin. Kocanı tekrar bulamayacaksın.

KIKU: Ne garip. Şimdi, senin bu söylediğini duyunca öyle hafifledim ki. Kendimi güçlü hissediyorum.

JİRO: Evet Kiku, bu duygun seni aldatmıyor, yaşıyorsun.

KIKU: Delikanlı, gerçekten hep burada kalacak ve beni hiç terk etmeyecek misin?

JİRO: Elbette. Hep burada kalacağım. Buna üzülmiyorsun ya?

KIKU: Öyle mutluyum ki. Bu oda amacına ulaştı demektir. Bundan böyle genç efendim ile burada oturabilmek harika bir şey. On yıl önceki Kiku yeniden hayata geldi sanki.

JİRO: Hep burada kalacağım. Belki de ölünceye kadar.

KIKU: Kocamı unutacağım. Burada yepyeni bir hayat başlıyor sanki. Neden mi? Sanırım böylesine harika bir sabahı hiç yaşamamıştım.

JİRO (*Ayağa kalkar, arka plandaki kapıya gider, biraz aralar kapıyı, verandaya çıkar*) : Aman ne güzel! Kiku, bütün bahçe çiçekler içinde.
(*Kuş civıltıları artar.*)

KIKU: Çiçekler açmış mı?

JİRO (*Bahçeden seslenir*) : Baksana! Zambaklar, güller, çuha çiçekleri, menekşeler, yıldızlar. Harika! Hep birden açmışlar.

KIKU (*Kapı aralığından bakar*) : İnanılır gibi değil! Böyle bir sabah olacağını kim düşünebilirdi!

JİRO (*Sesi uzaktan gelir*): Kiku, çamaşır yıkadığın çeşme nerede?

KIKU: Yukarda, solda.

JİRO (*Daha uzaktan*) : Çepeçevre çiçekler içinde çeşme.

KIKU: Olur şey değil... Bahçe yeniden yaşamaya başladı.

PERDE

BAYAN AOİ

Özgün adı
Aoi No Uye

OYUN KİŞİLERİ

YASUKO ROKUYO
HİKARU VAKABAYAŞİ
AOİ
HASTABAKICI

(Bir kilinikte hasta odası. Gece geç vakit. Sağda perdeli büyük bir pencere. Sahnenin arka yarısında, içinde AOİ'nin uyuduğu bir yatak. Solda bir kapı.)

(HİKARU HASTABAKICI'nın eşliğinde içeri girer. Sırtında bir yağmurluk, elinde bir valiz vardır. Olağanüstü hoş bir adam. Yavaş sesle konuşur.)

HASTABAKICI: Evet, derin uykuda.

HİKARU: Biraz yüksek sesle konuşsam uyanmaz mı?

HASTABAKICI: İstedığınız kadar yüksek sesle konuşabilirsiniz. İlâç etkinliğini sürdürüyor.

HİKARU (AOİ'nin yüzüne dikkatle bakar) : Uyurken ne rahat bir hali var.

HASTABAKICI: Evet, yüzü şu anda henüz rahat.

HİKARU: Henüz mü? Ne demek, yani?

HASTABAKICI: Eh işte, biraz sonra...

HİKARU: Sancısı mı olacak?

HASTABAKICI: Müthiş bir sancı.

HİKARU (Yatağın ayakucundaki tabelayı okur) : "Aoi Vaka-bayaşı. Ayın on ikisinde akşam saat dokuzda yatırılmıştır." Geceyi burada bir yerde geçirebilir miyim?

HASTABAKICI: Evet. *(Arka planda sol tarafı gösterir.)* Bitişik odada.

HİKARU: Yatakla birlikte gerekli şeyler de var mı?

HASTABAKICI: Evet. Hemen yatmak ister misiniz?

HİKARU: Hayır, daha biraz kalırım burada. *(Sandalyeye oturup bir sigara yakar.)* Hastalandığı haberini aldığımda bir iş gezisindeydim. Önemli bir şey olmadığı bildirilmişti, ama kliniğe yatırıldığına göre önemli bir şeydir, değil mi?

HASTABAKICI: Eşinizin daha önce de böyle sık sık sancısı olur muydu?

HİKARU: İlk defa değil, ama iş gezim çok önemliydi. Bir an önce gelebilmek için işin en önemli bölümünü bu sabah bitirdim. İnsan burada olmadı mı daha çok merak ediyor.

HASTABAKICI: Elbette, öyledir. (*Karyolanın yanındaki masa telefonundan hafif bir zil sesi gelir.*)

HİKARU (*Alıcıyı kulağına götürür*) : Hiç ses yok.

HASTABAKICI: Geceleri bu saatlerde zaman zaman çalar.

HİKARU: Ama telefon herhalde devre dışıdır değil mi? Bu hasta odasmdan kim telefon edecek ki?

HASTABAKICI: Bu kliniğin her odasma telefon bağlantısı vardır.

HİKARU: Peki ama hastaya telefon etmek kimin aklına gelecek?

HASTABAKICI: Telefon hastalar için. Burada yeteri kadar hastabakıcı yok, onun için hastalardan, gerektiğinde hastabakıcı çağırmalarmı diliyoruz. Ya da tutalım bir hasta kitap istiyor, o zaman kendisi bir kitabevini arayabilir. Tabii önce santrah araması gerekir. Gece gündüz üç vardiya halinde çalışan üç santral memuremiz var burada. Kesin istirahat isteyen hastalarımız için çağrı kabul etmeyiz tabii.

HİKARU: Peki eşimin durumu nedir? Sakin mi kendisi?

HASTABAKICI: Eh işte, uykuya daldıktan sonra sorun başlıyor. Kollarını uzatır o zaman, inler, kendimi bir o yana atar bir bu yana. Tam bir huzur içinde olduğu söylenemez.

HİKARU (*Öfkeli*) : Desenize bu klinikte...

HASTABAKICI: Bu klinikte hastaların düşleriyle ilgili bir sorumluluk yüklenemeyiz.

(*Duraksama. HASTABAKICI'nın belli belirsiz bir huzursuzluk içinde olduğu algılanır.*)

HİKARU: Birdenbire neden sinirlendiniz böyle?

HASTABAKICI: İlle de sizin yüzünüzden değil herhalde.

HİKARU (*İstemeyerek güler*) : Gittikçe daha bir garip görünüyor bana bu klinik.

HASTABAKICI: Çok hoş bir erkek olduğunuzu siz kendiniz de biliyorsunuz. Gerçek bir prens Genji. Ama biz hastabakıcılar çok sıkı kurallara bağımlıyızdır burada. Hepimiz psikoanaliz tedavisi görerek cinsel komplekslerimizden arındık. (*Kollarını açar*) Hepimiz! Cinsel ihtiyacımız her an doyuma ulaşabileceğimiz bir biçimde düzene sokulmuştur. Başhekim ile daha genç doktorlar bu açıdan her an hazır durumdadırlar. Gerektiği anda gereken ilâcı bize verirler, "cinsellik" adındaki ilâcı. Bu bakımdan hiçbir güçlükle karşılaşmayız.

HİKARU (*Etkilenmiş*) : Neler söylüyorsunuz?

HASTABAKICI: Evet, işte bunun içindir ki eşinizde hiç de özelliği olan bir analiz gerekli değil, onun düşlerinin belirli cinsel komplekslerin sonucu olduğu apaçık ortada. Ayrıca, bundan ötürü sinirlenmenize de gerek yok. Eşinize bir psikanaliz tedavisi uygulayacağız, ondan sonra komplekslerinden kurtulacaktır. Bunun için de ilk adım, şu sırada uygulanan uyku tedavisidir.

HİKARU: Yani sizce eşim bu uyku tedavisiyle...

HASTABAKICI: Evet. (*Hâlâ çok sinirli*) Bunun içindir ki, hasta için ya da, bağışlayın, aile yakınları yahut hasta ziyaretçileri için, en ufak bir, deyim yerindeyse, "anlayış" göstermem mümkün değildir. Anlıyor musunuz? Çünkü bunların her biri bir libido hayaletidir. Her gece buraya gelen şu garip ziyaretçi de öyle...

HİKARU: Her gece mi? Ziyaretçi mi?

HASTABAKICI: Aman, ağızımdan kaçırdım işte. Eşiniz buraya yatırılalı her gece bu böyle. Ziyaretçi daha önce serbest olamadığı için her zaman çok geç gelir, aşağı yukarı hep bu saatte. Bundan söz açmam bana kesinlikle yasaklanmıştır, ama elimde olmayarak ağızımdan kaçırdım.

HİKARU: Peki bu ziyaretçi, erkek mi?

HASTABAKICI: Hayır, merak etmeyin, orta yaşlı bir kadındır, çok güzel bir kadın... Her an gelebilir. O geldi mi ben bunu fırsat bilir, gidip biraz dinlenirim. Neden bilmiyorum, ama o yaklaştı mı kendimi garip bir baskı altında hissediyorum.

HİKARU: Nasıl bir kadın?

HASTABAKICI: Çok şık giyinen bir bayan. Yüksek sosyete-
den olduğu belli. Şaşırtıcı bir şey, ne var ki büyük burjuva ailelerinde en feci cinsel sapmaların görüldüğü de bir gerçek... Neyse, birazdan burada olur. (*Soldaki pencereye yaklaşıp perdeyi açar*) Buyurun görün işte: hemen hemen tek bir evde bile ışık yok. Bütün görülen sokak fenerlerinin ışığı. Aşk saati gelip çattı. Sevmenin, kavganın ve nefretin saati. Günün kavgaları sona erdi mi gecenin savaşı başlar, hem daha kanlı hem de daha bir göze göz, dişe diş kavga. Gecenin sinyal boruları bütün düşmanlıkların su üzerine çıktığını haber verir birazdan. Bir kadının kanı boşalır, ölür ve hep yeni baştan yaşamaya başlar. Ama yaşamaya başlamadan önce tekrar tekrar ölmesi gereklidir. Birbirleriyle savaşan bu erkeklerle kadınların, taşıdıkları kalkanlar üzerinde kapkara yas simgeleri vardır. Bayrakları kar gibi bembeyazdır, bembeyazdır ama, yırtık pırtık ve hatta kan lekeleri içindedir. Trampetçi trampetini çalar, kalplerin trampetini, onur ve utancın trampetini... Kendilerini ölüme adayanlar ne de yumuşak soluk alıp verirler. Kapanmamış ölümcül yaralarını nasıl da utanmadan sergilerler. Kimileri suratı çamura gömülmüş ölür. İşte, bakın ve görün! Şu anda hiç ışık görülmemesinden daha doğal ne var? Karşımızda gözün görebildiğince sıra sıra uzananlar evler değil, çağdaş, kötü kötü kokan mezarlar sadece. Ayışığı bu granit levhalar üzerinde asla ısımayacaktır... Onlara göre bizler melek sayılırız. Aşk dünyasından

uzak, aşk saatinden uzaktayız. Bizim zaman zaman yaptığımız şey, kimyasal bir değişimin uygulanması sayılır ancak. Buradaki gibi sürüyle klinik olsa da gene yeterince klinik yok. Bizim başhekim böyle söyler hep... Ah, işte geliyor... İşte! Her zaman bindiği büyük, gümüş renkli arabayla geliyor. Onu sanki kanatlanarak getiren bu araba birazdan aşağıdaki büyük kapının önünde durur. İşte! (HİKARU pencereye yaklaşır) Şu sırada caddenin üzerindeki köprüde, hep bu yönden gelir. Yola çıkıyor şimdi... İşte, olacak şey değil sanılsa da kapının önünde durdu. Arabanın kapısı açıldı. Ben gidiyorum. İyi geceler! (Soldaki kapıdan aceleyle çıkar. Duraksama. Telefondan kısa ve hafif bir zil sesi gelir. Duraksama. Soldaki kapıda YASUKO ROKUYO'nun yaşayan hayaleti görünür. Üzerinde çok değerli bir Japon giysisi, ellerinde kara eldivenleri vardır.)

HİKARU: Bayan Rokuyo!

YASUKO: Hikaru! Çok zaman oldu değil mi?

HİKARU: Geceyarısı ziyaretçisi sizdiniz demek!

YASUKO: Sana kim söyledi bunu? (HİKARU yanıtlanmaz.)

Öyle ya, hastabakıcı. Dilini tutamadı, tabii... Aslında, ben hasta ziyareti için gelmedim, senin gezide olduğunu öğrenince her gece senin yerine çiçek getirdim buraya.

HİKARU: Çiçek mi?

YASUKO (Ellerini gösterir) : Hayır, elimde buket falan yok. Benim çiçeklerim göze görünmez, bunlar ıztırap çiçekleri. (AOİ'nin yastığına bir buket koyuyormuş gibi yapar.) Yastığına koyduğum bu tomurcuklar kül rengi çiçeklere dönüşecektir. Yaprakları altında sivri dikenler saklıdır, çiçeklerden bütün odayı dolduran itici bir koku yayılacaktır. Görüyor musun, yüzündeki huzur havası nasıl da yok oluyor. Yanakları korkuyla titriyor. (Eldivenli ellerini AOİ'nin yüzüne yaklaştırır.) Şu anda Aoi, yüzünün iğrenç bir surata dönüştüğünü gö-

rüyör düşünöde. Aynaya her baktığında çok güzel görünen yüzü, bir kırışıklık karmaşası içinde şimdi, evet, gördüğü düş bu. Şimdi şöyle hafifçe boğazına dokunursam (*Eliyle hastanın boğazına dokunur*) gırtlakının sıkılarak boğulduğunu görür düşünöde Aoi. Kan kafasına hücum eder, soluğu kesilir, elleri, ayakları umutsuz bir savunmayla kasılır kalır.

HİKARU (*YASUKO'nun elini öfkeyle iter*) : Ne yapıyorsunuz Aoi'ye?

YASUKO (*Kenara çekilir. Sonra yumuşak bir sesle ve dostça konuşur*) : Onun için acı yaratmaya çalışıyorum.

HİKARU: Aoi karımdır benim! Ona daha fazla işkence etmenize göz yumamam. Çıkıp gidin buradan!

YASUKO (*Daha da dostça*) : Ama gitmek niyetinde değilim.

HİKARU: Burada işiniz ne?

YASUKO (*HİKARU'ya yaklaşıp elini tutar*) : Seni görmek istediğim için geldim bu gece.

HİKARU (*Elini çeker*) : Elin buz gibi soğuk.

YASUKO: Elbette. Kan yok ki içinde.

HİKARU: Ya şu eldivenler?

YASUKO: Eldivenlerim hoşuna gitmiyorsa çıkarırım. Çok kolay. (*Eldivenlerini çıkarıp odada yürür, eldivenleri telefonun yanına kor*) Ama benim önemli, çok önemli bir görevim var burada. O görevi yerine getirmem şart. Onun içindir ki böyle geceyarısı geldim, benim için pek zevkli oldu sanma! Böyle gecenin yarısında... (*Kol saatine bakar.*) Saat biri geçmiş. Gece gündüze benzemez. Özgürdür. Şu anda her şey uykuda, insanlar da, cansız şeyler de! Şu duvar, giysi dolabı, pencere camları, kapı, hepsi de uyuyor. Onlar uyurken yarıklar, çatlaklar açılır içerlerinde, içerlerine sızmak zor olmaz. Sen duvardan içeri sızarken duvar farkına bile varmaz. Geceyi ne sanıyorsun sen? Gece, bütün eşyanın birbirleriyle uyum içinde olması demektir.

Gündüz ıııkla gölge birbiriyle savaşıır, ama ortalık ka-
rardı mı, evin içindeki gece dışardaki geceye el uzatır.
Tek vücut olurlar. Bu gizli anlaşmada gece havasının
da payı vardır. Nefretle sevgi, acıyla sevinç, hepsi ve
her biri dostça bir araya gelir. Evet, şundan eminim
ki, gece indi mi, karısını öldüren katil bile karısına eği-
lim duyar. (*Güler.*) Ne oluyor? Neden bakıp duruyor-
sun öyle yüzüme? Ne kadar yaşlandığımı görünce
korktun değil mi?

HİKARU: Beni bir daha görmemeye yemin ettiniz sanıyor-
dum.

YASUKO: Ben bu yemini edince çok sevinmiştin değil mi?
Hemen Aoi ile evlendin ardından. (*Birden öfkeyle uy-
kudaki AOİ'ye doğru döner*) Şu zayıf, hastalıklı kadın!
(*Yorgun*) O zamandan beri tek bir gece bile rahat uyu-
madım. Gözlerimi yumdum, ama uyuyamadım. Bir
dakika bile.

HİKARU: Kendinizi bana acındırmak için mi geldiniz?

YASUKO: Neden geldiğimi ben de pek bilmiyorum. Seni öl-
dürmek istiyorum, seni öldürünce, ruhunun bana acı-
ması ne güzel olur diye düşünüyorum. Bütün bu çeliş-
kili duyguların ortasında da kendi benliğim duruyor.
Aynı an içinde bütün bu çeşitli varoluşu algılayabil-
mem garip değil mi?

HİKARU: Söylediklerinizden tek bir kelime bile anlamıyo-
rum.

YASUKO (*Yüzünü ona doğru kaldırır*) : Öp beni!

HİKARU: Bırakın, lütfen!

YASUKO: Şu senin güzel kaşların, insanı ürküten şu pırl pı-
rıl gözlerin, şu güzel burnun, şu...

HİKARU: Bırakın dedim!

YASUKO: ...ağzın (*HİKARU'yu öper*)

HİKARU (*Geriler*) : Bırakın dedim!

YASUKO: Seni ilk öptüğümde de tıpkı böyle, böyle küçük
bir hayvan gibi ürküp gerilemiştin.

HİKARU: Evet, doğru. Aslında size sevdalanmış değildim ki! Sadece merak, bir çocuğun merakı gibi. Ama siz bundan yararlandınız. Bu arada, bir erkeğin merakından yararlanan kadınların başına ne geliyor, öğrenmişsinizdir.

YASUKO: Hayır, bana hiç de sevdalanmış değildin. Beni bir incelemek istedin sadece. Ya da, diyelim o şeyi istedin! Harikaydın! Umarım, hep öyle kalırsın.

HİKARU: Çocuk değilim artık, evli bir erkeğim. Sizde hiç utanma yok mu? Şurada uyuyan kadın benim karım.

YASUKO: Ben görevimi yerine getirmek için geldim. Utanacağım bir şey yok.

HİKARU: Göreviniz ne peki?

YASUKO: Senin tarafmdan sevilme.

HİKARU: Ama siz ne dediğinizin farkında mısınız, Bayan Rokuyo?

YASUKO: Benim adım Yasuko.

HİKARU: Sizi küçük adınızla anmak zorunda değilim.

YASUKO (*Birden yere diz çöker, kollarını HİKARU'nun dizlerine dolar, yanağını bastırır*) : Bana böyle soğuk davranma n' olursun!

HİKARU: İlk defadır ki gururunuzu unutuyorsunuz. (*Kendi kendine*) Ne garip! İnsan değilmiş gibi geliyor bana, gene de ayaklarımı kıpırdatamıyorum.

YASUKO: Daha başmdan beri gururum söz konusu değildi.

HİKARU: Onu daha önceden itiraf etmeliydiniz. Belki o zaman daha uzun bir süre beraber olurduk.

YASUKO: Bunu görememiş olman senin hatan. Çoktandır gözlerimde gururdan eser olmadığını göremez miydin? Bir kadının gururunu ne zaman yitirdiği çok kolay anlaşılır: yukardan ve reddederek konuşmaya başladığı zaman. Her kadın bir kraliçe olmaya can atar, çünkü en fazla gurur yitirecek olan bir kraliçedir... Ah şu dizlerin, dizlerinin soğuk, sert bir yastıktan farkı yok.

HİKARU: Yasuko...

YASUKO: Başımı bu yastığa dayayıp uyumak istiyorum. Asla ısınmayacak soğuk, sert bir yastık... Benim yastığım başımı dayar dayamaz sımsıcak kesilir, biraz olsun serinleyebilmek için bütün gece başımı kaldırmak zorunda kalırım. Kızgın çöl kumu üzerinde yalın ayak yürüeyebilen bir erkek bile beni yastığıma adım atamazdı.

HİKARU (*Daha dostça*) : Ne söylediğinize dikkat edin! Acıma duygum uyandırıldı mı çok zayıf olurum.

YASUKO: Şimdi anlıyorum. Aoi ile onun için evlendin öyleyse, ona acıdığın için. Öyle mi?

HİKARU (*YASUKO'yu iter*) : Hayır. Bu kadar acele karar vermeyin. (*Sandalyeye oturur. YASUKO hâlâ dizlerine sarılmış, yüzünü bir kedi gibi sürtmektedir.*)

YASUKO: Beni bırakma n'olursun!

HİKARU (*Kendine bir sigara yakar*) : Artık geçmiş ola.

YASUKO: Ama sen beni hâlâ seviyorsun.

HİKARU: Bunu söylemek için mi geldiniz bana? (*Alay eder*) Aoi'ye acı çektirmek için geldiniz sanıyordum.

YASUKO: İkisini de istedim. Bir sigara ver bana. (*HİKARU bir sigara uzatır ama, YASUKO, HİKARU'nun ağzındaki sigarayı alıp bir nefes çeker. Görünüşe bakılırsa HİKARU şaşkandır, YASUKO için çıkardığı sigarayı pakete kor.*)

HİKARU: O sıralarda kendime güvenim yoktu. Yakalanmak, bağlanmak istiyordum. Bir kafes gerekliydi bana. Kafes de sendin. Ama daha sonraları yeniden özgür olmak istediğimde sen hâlâ bir kafes ve ayak bağıydın benim için.

YASUKO: O kafes ve ayak bağından kurtulmaya can atan, özgürlük özlemiyle parıldayan gözlerine bakmaya doyamıyordum. O sıralarda gerçekten âşıktım sana. Güzdü, güzün başlarıydı. Beni göl kıyısındaki evimde görmeye gelmiştin. Seni limandaki tren istasyonundan

yelkenli teknemle almaya gelmiştim... Pırl pırl bir gündü. Direk g c rdiyordu. Tekne...

H KARU: Teknedeki yelken...

YASUKO (*Birden kabalaşır*) : Bu anıları benimle paylaşmak hoşuna gitmiyor mu?

H KARU: Aynı anılara sahip değiliz. Beraber olmamız bir rastlantıydı.

YASUKO: Ama aynı tekne. Yukarıımızda yelken yapraklanıp duruyordu. Ah, o yelken şimdi de burada olsaydı! Başımızın üzerinde gene rüzgâr esseydi!

H KARU (*Pencereden bakar*) : Dışardan içeriye doğru ilerleyen o değil mi?

YASUKO: Geldi!

(Garip bir müzik sesi duyulur. Sağdan kayarak yelkenli bir tekne sahneye girer. Yavaş yavaş ilerleyip ikisi ile yatak arasında, yatağı  rt n bir siperlik gibi durur. Bu andan sonra H KARU ile YASUKO, teknedeymiş gibi davranırlar.)

YASUKO: G ldeyiz!

H KARU: İnsanı dipdiri eden şu harika rüzgâr!

YASUKO: Yazlıktaki evime ilk gelişin değil mi? şu ötelerde, dağların arasmda evim. Karşıdaki aęa hęın ardında damını görürüz birazdan. Gece inince evin dört bir yanında t kiler dolaşır. Bir tilki nasıl havlar, duydun mu hiç?

H KARU: Hayır, hiç duymadım.

YASUKO: Bu gece duyarsm. Boynuna tilkinin dişleri geçen bir tavuğun nasıl haykırdığım da duyarsın.

H KARU: Böyle bir şeyi hiç duymadım.

YASUKO: Bah em kesinlikle hoşuna gidecektir. İlkbaharda tarlaların kenarmda yetişen maydanoz bütün bahçeyi nefis bir kokuyla doldurur. Bah  boydan boya bahar yağmurunun altmda kalıp suya boğulur. Ortancaların, otların arasından yükselip duran suyun üzerinde yüz-düğü görülür. Boğulmuş bir ortanca gördün mü hiç?

Şimdi güz, kamışların arasından sürüler halinde uçan küçücük böcekler göl üzerinden kayarcasına geçerler, tıpkı karda kayan kızaklar gibi.

HİKARU: Şu karşıdaki senin evin mi?

YASUKO: Evet, damı açık yeşil olan! Akşamları güneş battarken çok uzaktan da görülür evim. Dam ile pencereler ıslıl ıslıl ışıldar, sanki bir deniz feneri evin nerede olduğunu gösteriyormuş gibi. (*Duraksama.*) Nen var senin? Hiçbir şey söylediğin yok.

HİKARU (*Gülümser*) : Söylenecek bir şey yok.

YASUKO: Senin konuştuğunu duymak bana ilâç gibi geliyor, bütün yaralarımı sağaltan harika bir ilâç. Ama senin nasıl bir insan olduğunu biliyorum, bana önce ilâcı veriyor, ardından yarayı açıyorsun. Hep öyle yaptın: Önce ilâç, ardından yara, yaradan sonra da ilâç yok artık... Çok iyi biliyorum bunu. Artık yaşlanmış bir kadınlım, genç değilim. Bir kere yara aldım mı, genç bir kız gibi çabucak düzeletemiyorum artık. Senden sevgi dolu bir söz duydum mu korkuya kapılıyorum, böylesine etkin bir ilâçtan sonra bakalım nasıl bir yara alacağım diye soruyorum kendime. Şimdi durum nedir biliyor musun: ne kadar tutkusuz konuşursan o derece mutlu oluyorum.

HİKARU: Acı çekeceğine inanmış gibisin.

YASUKO: Gece gündüzü nasıl izlerse acılar da er geç gelecektir.

HİKARU: Bir insana acı verebilecek kadar güçlü olduğumu sanmıyorum.

YASUKO: Henüz gençsin, onun için söylüyorsun böyle. Ama bir sabah uyanacak ve hiçbir şey düşünmeyeceksin, belki ardından bir köpekle gezmeye çıktığında birden anlayacaksın ki, hiç görmediğin düzineyle kadın herhangi bir yerde acı çekmektedir ve o kadınların, salt sen hayatta olduğun için acı çektiği kafana dank edecek. Sen o kadınları göremesen de onlar seni göre-

cektir, sen bakışlarını kaçırsan da boşuna, çünkü bir şehrin üzerinde yükselen saray misali açık seçik görüneceksin.

HİKARU: İyisi mi şu konuyu bırakalım.

YASUKO: Evet, haklısın. Ben bu konuları dile getirebildikçe kendimi mutlu sayıyorum.

HİKARU: Evini çok iyi görüyorum şimdi, ikinci kattaki pencereleri, balkondaki tahta parmaklıkları. Evde kimse yok, değil mi?

YASUKO: Yok, ev boş. Seninle yaşamak isterim orada, ölünceye kadar.

HİKARU: Ölünceye kadar mı? Böyle belirsiz sürelerden söz açmamalısın. Kimbilir, bakarsın yarın sabah ölmüş olursun. Örneğin, bu tekne batabilir...

YASUKO: Tekne mi batabilir? Hemen devrilecek bir tekne satın almalıydım senin için. Kendimde değildim herhalde.

HİKARU (*Direği sarsar*) : İşte! Bak nasıl yana yatıyor.

(YASUKO, HİKARU'ya sarılır. Sımsıkı sarılırlar birbirine.)

AOİ'NİN SESİ (*Çok uzaktan geliyormuş gibi zayıf bir ses*) : İmdat! İmdat!

(AOİ'nin sesi duyulduğu anda, AOİ'nin gölgesi yelkene yansır: yatağın üzerinde sancıdan iki büklüm olmuş, kollarını açmıştır.)

HİKARU: Biri seslenmedi mi demin?

YASUKO: Yok canım, bir tilki bağırdı, o kadar. Gölün sakin olduğu günlerde, ötelerdeki dağlardan gelen ülki ulumaları duyulur.

HİKARU: Artık hiçbir şey duymuyorum.

YASUKO: Neden her şeyin ille de bir sol, bir de sağ yanı ırada senin sağında duruyorum. Kalbin

nüşeyim?

YASUKO: Evet. Çünkü senin sağında durdum mu, solundaki her şeyi kıskanıyorum. Sanki sol yanında bir başkası duruyormuş gibi.

HİKARU (*Küpeşteye yaslanıp elini suya daldırıyor muş gibi bir hareket yapar*) : Solumda duran, göl sadece. Eli de öyle soğuk ki... İşte bak! (*Islak elini YASUKO'ya gösterir*) Donmuş nerdeyse. Üstelik güzün başındayız daha. (*Yelkenin ardından bir inilti gelir.*)

HİKARU: Neydi bu?

YASUKO: Ne?

HİKARU: Neydi tam bilemiyorum. Biri inledi sanki.

YASUKO (*Dikkatle kulak verir*) : Gıcırdayan direk...

HİKARU: Rüzgâr döndü. (*Yelkeni döndürmek istiyormuş gibi yapar*) Baksana, kıyıda kamışlar eğiliyor. Rüzgârın nefesinden göl dehşete kapılıyor.

YASUKO: Evet, öyle... Günün birinde benden daha genç, daha güzel bir kadınla evlenecek olsan diye düşündüm...

HİKARU: Ee?

YASUKO: Bu yüzden ölmezdim herhalde.

HİKARU (*Güler*) : İşte bu güzel!

YASUKO: Hayır, ölmezdim. Ama kesinlikle eminim ki öldürdüm onu. Daha yaşadığım günlerde bile ruhum vücudumdan ayrılır ona eziyet etmeye giderdi. Yaşayan ruhum ona işkence eder, ona acı verir, ölünceye dek rahat vermezdi ona. Ve o bahtsız, her gece kötü bir ruh tarafından ziyaret edilirdi.

AOİ'NİN SESİ (*Uzaktan ve zayıf*) : İmdat! İmdat!

HİKARU: İşte, yine o ses! Kimin sesi bu?

YASUKO: Bir şey değil canım, yelkeni şişiren rüzgârın sesi! (*Kollarını umutsuzcasına açmış olan AOİ'nin gölgesi yelkenin üzerinde açıkça görünür.*)

AOİ'NİN SESİ (*Bu sefer çok daha belirgin*) : Aah! Aah! İmdat! İmdat!

HİKARU (*Dehşete kapılır*) : Kesinlikle bir insan sesiydi bu duyduğum.

YASUKO: Tilkinin, gırtlğından yakaladığı bir tavuğun haykırmasıydı bu. Rüzgârın alıp getirdiğı bir ses! Kıyıya ne kadar yakın olduğumuzu anla işte!

HİKARU: Biri boğuluyor gibi geldi bana.

YASUKO: Boğulmak mı? Kim boğulacak ki burada? Bizden başka kim boğulabilir?

AOİ'NİN SESİ: İmdat! İmdat!

HİKARU: Aoi bu!

YASUKO (*Güler*) : Hayır, sadece bir tavuk.

HİKARU: Evet evet, Aoi'nin sesiydi.

YASUKO: Beni bırakma sakın!

HİKARU: Suç sende, ona eziyet eden, sensin!

YASUKO: Hayır, benim bir suçum yok. Sen...

AOİ'NİN SESİ (*İnler.*)

HİKARU: Aoi!

YASUKO: Kendine gel! Bir düşün! Sen Aoi'yi sevmiyorsun ki... Bana bir bak! Anlasana! Sen beni seviyorsun, beni!

HİKARU (*Başını sallar*) : Hayır, doğru değil.

(İkisi karşı karşıya sessiz dururlar. Yeniden tedirgin eden bir müzik sesi duyulur. YASUKO, HİKARU'dan ayrılıp yelkenin arkasına sızmaya çalışır. HİKARU, durdurur onu. YASUKO kendini kurtarıp yelkenin ardında kaybolur. HİKARU acele ardından izler. Sahne kararır. Yalnız müziğin sesi duyulurken yelkenli yavaş yavaş sola doğru ilerleyip kaybolur. Yelkenli gittikten sonra sahne yeniden aydınlanır. YASUKO yoktur artık. HİKARU sahnenin ortasında şaşkın, durmaktadır.)

HİKARU (*Aniden bir şey düşünmüş gibi telefona gider, alıcısı kaldırır*) : Alo, alo... Evet, santral lütfen... Santral mı? Nakano 999, lütfen... Alo! Bayon Rokuyo orada mı? Yasuko ile görüşebilir miyim, lütfen? Evet, Ba-

yan Rokuyo... Yatalı çok mu oldu? Şey, özür dilerim ama, uyandırın, lütfen. Hikaru arıyor, deyin. Çok önemli, evet! Uyandırın, lütfen!.. (*Duraksama. HİKARU kuşkuyla AOİ'nin yatağına bakar. AOİ yatakta sakin uyumaktadır.*)

HİKARU: Alo! Alo!.. Yasuko? Bu akşam neredeydiniz söyler misiniz, lütfen? Evde mi? Uykuda mıydınız?.. Ama ben Yasuko ile görüşüyorum değil mi? (*Kendi kendine*) Evet, onun sesi, hiç şüphe yok... Öyleyse benim gördüğüm yaşayan bir ruhtu... Evet, alo, alo! (*Soldaki kapıya vurulur.*)

YASUKO'NUN SESİ (*Kapının ardından çok belirgin bir tonda*): Hikaru, bir şey unuttum. Kara eldivenlerimi telefonun yanına bıraktım. Görüyor musun? Bana verir misin onları, lütfen?

(*HİKARU tedirgin, kara eldivenleri alır, alıcıyı telefonun yanına masanın üzerine bırakır, soldaki kapıya doğru yürür. Kapıyı açıp dışarı çıkar. HİKARU odadan çıkar çıkmaz, YASUKO'nun telefondaki sesi birden öylesine yükselir ki, seyirciler de duyarlar bu sesi.*)

YASUKO'NUN SESİ: Alo... Alo... Nen var, Hikaru? Ne oluyor? Beni geceyarısı uyandırıyor, sonra da tek kelime bile konuşmuyorsun. İstedğin ne? Neden cevap vermiyorsun?.. Hikaru! Alo... Alo...

(*Son "Alo" ile birlikte, AOİ yatağından doğrulur, kollarını telefona uzatır, dehşetli bir haykırmayla yatağa yığılıp kalır. Ölmüştür. Sahne hemen kararır.*)

PERDE

DEĞİŞEN YELPAZELER

Özgün adı
Hanyo

OYUN KİŞİLERİ

HANAKO: genç bir kız

YİTSUKO HONDA: bir kadın ressam

YOŞİYO: genç bir adam

(Sahne, bir sonbahar öğleden sonrası YİTSUKO HONDA'nın atölyesini gösterir. Odada düzensizlik vardır; bir yolculuk hazırlığının izleri görülmektedir. YİTSUKO bir koltuğa oturmuş, gazete okumakta. Derken, gazeteyi elinden bırakır, ayağa kalkar, sinirli birkaç adım atar, yeniden oturup gazeteyi eline alır.)

YİTSUKO *(Kendi kendine)* : Her şey boşuna! Bütün uğraşım boşuna. Şu gazeteyi paramparça edebilirim!.. Ama yararı ne? Hayır, iyisi mi makaleyi beni hiç de hedef almayan bir yenilikmiş gibi yüksek sesle okuyayım. Evinin mutsuzluğa karşı korunmuş biricik ev olduğuna inanmış bir babanın, kocasının dünyanın biricik erkeği olduğuna inanmış bir annenin terbiyeli kızları gibi okumalıyım bu makaleyi; evet, yemekten sonra ana babasını şöyle bir eğlendirmek isteyen bir kıza yaraşır şekilde okumalıyım. *(Ana babası oradaymışlar gibi okumaya başlar.)* Şehrin en varlıklı erkeği olan sen iyi yürekli babacığım, sevgili anneciğim! Aldığı resim dersleri onun için hâlâ para ödediğiniz, kırk yaşına bastığı halde, hâlâ bir koca bulamamış olan kızınız, size ilginç bir makale okuyacak şimdi. *(Okur)* "Cinnet getirmiş bir kızın trajik aşkı. Tren istasyonunda bir aşk sahnesi... Her tanrının günü, ister yağmur yağsın, ister güneş açsın, bir tren istasyonunun bekleme salonundaki sıraya ilişmiş, güzel, akıl hastası bir kızın oturmakta olduğu görülür. Elinde açılmış bir yelpaze tutan bu genç kız, her tren geldiğinde ayağa kalkar, trenden inen her erkeğin yüzüne bakıp inceledikten sonra, düş kırıklığı içinde yeniden oturduğu yere

döner. Genç kız, bir gazete muhabirinin sorusuna, Hanyo'nun¹ yelpazesine sahip olduğu cevabını vermiştir. Vaktiyle karşılaşmış olduğu bir erkek, genç kızın söylediğine göre, kendi yelpazesini genç kızdaki yelpaze ile değiştirerek, yeniden görüşmeleri için bir adak adamıştır. İşte böylece, cinnet getirmiş kızın elindeki kış görünümlü yelpaze aslında erkeğin yelpazesidir, sadakatsiz erkeğin elindeki yelpaze de genç kızın ayçiçeği desenli yelpazesidir. Erkek bir daha hiç görünmemiş, derin bir özlem içindeki kız bu yüzden akli dengesini kaybetmiştir. İstasyon şefinin bize söylediğine göre, kızın adı Hanako'dur ve kadın ressam Honda'nın X caddesindeki 35 numaralı evinde oturmaktadır."

Makaleye bakılırsa, Jitsuko Honda'nın evinde oturuyor kız. Öyleyse, şimdiye kadarki bütün tutumum sabun köpüğünden farksız demektir. Hanako üzerinde yaptığım resimlerin bir tekini bile, salt tanınmalar diye, sergilere önermemekle saçmalamışım. O resimleri göndermiş olsaydım, kimbilir, belki de kabul edilir, hatta ödüllendirilirdi bile. Ama ben hep, kalbimden bir şey katamadığım öbür resimlerimi gönderdim, onlar da geri çevrildi hep. Ama bütün hepsi boşuna. Her ne yaptımsa Hanako elimden alınmasın diye yaptım. Ama şimdi... *(Bir makas alıp gazeteyi umutsuzcasına doğramaya koyulur.)* Belki de yazgım buydu. Er ya da geç olacaktı bu. Hanako'yu kendime bağlayamadım. Bunu denemiş olsaydım herhalde çoktan ölmüş olurdu; bir iki gün eğlenmek için pazardan satın alınan bir çekirgenin kafese kapatılması gibi. Hayır, benim için başka seçenek yoktu, elimden başka bir şey gelmezdi. Şimdi millet, yelpazeli akıl hastası güzel kızı konuşmaya başlar, günün birinde, sadakatsiz Yoşiyō da duyar bunu. *(Kararlı bir tavırla ayağa*

1. Eski çağda yaşamış, yelpazesi üzerinde sayısız şiir yazılmış Çinli bir salon kadını

kalkar.) Bana kala kala tek b r Şey kalıyor, buralardan çekip gitmek. Bir gün bile beklememeliyim artık, onu alıp uzun zaman uzak kalmalıyım buradan. Dedikodu kesilinceye dek bir yerde saklanmalıyız. Yoşiyo onu hiç umursamaz olsaydı böylesine tel Őa kapılmazdım; ama Yoşiyo'nun Şu kendini be enmiŐli i var ya, işte bu yüzden geri dönüp gelecektir. Hemen bu akşam yola çıkmalıyız. Kala kala bir bu  are kalıyor geri e. Saklı bir köşede sadece ikimiz... Yine de bizi bulurlarsa, (*Kahkaha atar.*)  lsem de gam yemem artık. Evet, en iyisi bu işte. (*Odada yeniden dolaŐmaya, Öteberiyi toplamaya koyulur. HANAKO içeriye girer.*)

Y TSUKO (*Renk vermemeye çalışır*) : Ah, burdasm demek.

HANAKO (*Ola anı st  güzel, ama çok boyanmış ve çok çarpıcı giyinmiş bir kız.  zerindeki giysi buruŐuk a ve biraz kirli. Elinde bir kış sahnesi resimli, büyük, açılmış bir yelpaze tutmaktadır.*) : Kapıyı açık bırakabilirim değil mi? Yoşiyo gelince kolayca bulsun burayı.

Y TSUKO: Evet, bırak açık kalsın. Yeterince sıcak Şimdi, ama kış da kapıda.

HANAKO: Sonbahardayız değil mi? G z yelpazesi, g z yelpazesi, g z yelpazesi. (*A lar.*)

Y TSUKO (*Kolunu omuzuna atar*) : Ama ağlama böyle bakayım. Yoşiyo günün birinde çıkıp gelecek.

HANAKO: Bugün istasyonda bekledim yine, bütün gün, bütün gün. Yalnız onu beklerken yaŐadı ımı hissediyorum. Trenden inen bütün erkeklerin suratma baktım. Hiçbiri ona benzemiyor. Hepsinin de suratı başkalarının suratıydı. Yoşiyo'dan başka hiç kimsenin yüzünde canlılık yok. S r yle kafatası hep. Bir sürü insan istasyona baŐlarıyla değil, kafataslarıyla indi. Nasıl yoruldum bilemezsin, Y tsuko. Bütün gün bekledim durdum yine.

Y TSUKO: Ben asla bir Şey beklememiŐimdir hayatımda.

HANAKO: Evet, sen başka t rl s n, beklemen gerekmez.

Ama kimileri beklemek zorundadır. Benim bütün vücudum beklemeye özdeşleşmiştir. Akşamın alacakaranlığı ayçiçeklerine ulaşır hep, sabah vakti de uyanan çiçeklere; ama ben beklerim, kendime işkence ederim, evet, benim vücudum sipsivri çam dikenleriyle doludur. İnsan hayatı beklemek ve başkalarını bekletmektir demezler mi? İnsan bütün hayatı boyunca beklerse hayatın ne anlamı kalıyor o zaman? (*Kendi vücudunu gösterir.*) Benim vücudum mu bu? Açık bir pencere miyim ben? Açık bir kapı mıyım? (*Kapıyı gösterir.*) Şu kapı gibi mi?.. Uyku uyumadan yaşamayı sürdürebilir miyim? Gözüne uyku girmeyen bir taşbebek miyim ben?

YİTSUKO: Öyle güzelsin ki! Şu yeryüzünde senden daha güzel bir kız olabileceğini sanmıyorum. Onlar pencereleri alabildiğine açıyor, böyle yaparak havayı tazeleyebileceklerini sanıyorlar; ama bununla her şeyi yitiriyorlar sadece. Sana gelince, senin tek bir penceren var ve bu pencereden bütün dünya sana ulaşıyor. Yeryüzünün en varlıklı insanısın.

HANAKO (*Ona hiç kulak vermemiştir*) : Bütün gün süresince de tahta sıranın üzerinde oturdum kaldım. Ne de sert bir sıra! Oysa onu yumuşacık otlar üzerinde oturarak beklemek niyetindeydim. O gelince ayağa fırlayacaktım, o da giysimi silkeleyecekti. "Görüyor musun," diyecekti, "giysinde ot lekeleri var."

YİTSUKO: Seni böyle çıplak görmek çok hoşuma gidiyor. Böylesine pürüzsüz, böylesine kusursuz bir çıplaklık görmedim. Göğüslerin, karnın, kalçaların... Beklemeye değmiş doğrusu.

HANAKO: Ne dedin?

YİTSUKO: Beklemiş olduğun için şimdi dünyanın bütün güzel şeylerine sahipsin. Herhangi bir yerde bir kadın sabah erken vakit göğüslerini yitirmiş olacak, şimdi o iki göğüs mis kokulu goncalar gibi senin vücudunda

ışılıyor. Başkalarının uğrunda kavga ettikleri şeye sen beklemeyi bildiğin için sahip oldun.

HANAKO (*Onu hiç dinlemeksizin*) : İlkbahar, yaz sonbahar... Önce hangisi gelir, yaz mı, sonbahar mı? Şimdi yelpazem yanımda olup çiçekler de açmış olsaydı, yaz gelmez miydi? (*Yelpazesıyla oynayıp, açar, kapar.*) Kartaneleri birden erimeye başlasa ne mutlu olurum. (*Yelpazeyi sallar.*)

YİTSUKO: Hanako, bir geziye çıkalım.

HANAKO (*Dehşete kapılarak, korunmak istercesine ellerini yüzüne kapatır*) : Neden? Neden?

YİTSUKO: Yoşio'yu aranız. Hemen bu akşam yola çıkmamız gerek. Burada kalıp bekledikçe onu bulamazsın ki! Bütün Japonya'yı dolaşıp arayalım onu. İkimiz birlikte köyden köye, şehirden şehire uğrayarak... ne güzel olur. Çok geçmeden ağaçlarda yapraklar renklenecek, bütün dağlar kıpkırmızı bir parlıltıyla ışıyacak. Güz renkleri solgun yüzüne yansıdığı anda öyle sağlıklı görüneceksin ki, o görünümü yaşamak istiyorum. Hele bir yola çıkalım, onu aramak için bütün gücümle yardımcı olacağım sana. Trende rastladığımız her gence Yoşio olup olmadığını soracağız.

HANAKO: Hayır... hayır...

YİTSUKO: Yola çıkmayı neden istemiyorsun?

HANAKO: Bir şeyden kaçmak olmuyor mu bu?

YİTSUKO (*Duralar*) : Bir şeyden kaçmak mı?

HANAKO: Evet, sen beklemiyorsun da ondan, sen beklemeyen bir insansın da ondan. Beklemeyen insanlar hep uzaklaşır. Ben burada beklemek istiyorum. Artık bir şey söyleme, dinlemek istemiyorum. Lütfen kızma! Ona rastladığım yerde, şehirde kalmış olsaydım, çekip gitmiş olmasaydım, belki yine gelirdi bana. Ama sen tutup buraya getirdin beni... (*Yerdeki kâğıt parçalarının farkına varır.*) Bu da nesi?

YİTSUKO (*Korkuyla*) : Hiç.

HANAKO: Kar! Evet, kesinlikle kar bu. Kirlenmiş kar... (*Eğilip kâğıt parçacıklarını toplar, sonra yine yere savurur.*) İşte! Kar yağdı. (*Bir akıl hastasının kumazlığıyla*) Kar yağdı, kış geldi. Artık yola çıkmamız gerekmez. Bütün güz boyunca yolda olduğumuza inanalım yeter. Şimdi kış, yeniden eve geldik.

YİTSUKO: Hayır, Hanako, bu dediğin saçma. Yola çıkmalıyız.

HANAKO: Hayır, hayır!

YİTSUKO: Ne demek istediğimi anlamıyor musun? (*HANAKO'yu bir sandalyeye oturtup üzerine eğilir, bir sır veriyormuş gibi konuşur*) Hanidir bekliyorsun. O kadar zamandır bekliyorsun ki, bu arada öylesine güzelleştin ki, sana bir rastlarsa bir daha asla bırakamaz seni. Ne dediğimi anlıyor musun? Artık beklemekten vazgeçip onu aramaya çıkmalısm.

HANAKO: Hayır, buradan hiçbir yere kıpırdamayacağım. Bütün hayatım boyunca buradan ayrılmayacağım. Dünya öylesine büyük ki, onu aramaya da çıksam yararı yok. Burada beklemek istiyorum, hiçbir yere kıpırdamadan. O nasıl olsa yollardadır, burada beklersem gelip beni bulur. Yerinden kıpırdamayan yıldız ile yürüyen yıldız, nasıl olsa buluşurlar.

YİTSUKO: Ya o da bekliyor, yerinden kıpırdamıyorsa?

HANAKO: Sen erkekleri tanımıyorsun.

YİTSUKO: Hanako, mantıksızlık etme, ne olursun.

HANAKO: Of, öyle yorgunum ki! Nasıl yorgun olduğumu bilemezsin. Her tanrının günü sert bir sıranın üzerinde oturup onu bekliyorum. Yorgunum. Belki halimden belli olmuyor. Belki de kocaman, pırıl pırıl bir gülden farkım yok. Ama gerçekte yorgunum. Biraz dinlensem ne iyi olacak. Şöyle bir süre başımı yastığa dayayıp bir, iki saat uyusam ne güzel olur. O zaman küçük, uykuda bir adayı andırırım. Günlerce bekleyip uykuya dalmış bir ada gibi. Adanın açık denize bakan

limanı, batmakta olan güneşin kızıl parıltısı içinde saydamlaşmış yelkenlilerden birinin açıklardan yaklaşmasını beklemekte. Ay gündüzleri de gökte ve güneş geceleri de ışıyor. Saat kullanılmayan bir ada. Saatimi fırlatıp atmak istiyorum.

YİTSUKO (*Kederli*) : Neden?

HANAKO: O zaman tren hiç kalkmaz da ondan.

(HANAKO bitişik odaya girer. YİTSUKO bir süre sessiz sedasız durur. Gözleri kâğıt parçacıklarına ilişince, bir süpürge alıp süpürmeye başlar. Kâğıtları süpürerek dışarı atacağı kapının önüne geldiği sırada, kapının eşiğinde duran adamı görür.)

YİTSUKO: Kimsiniz siz?

YOŞİYO: Hanako burada mı?

YİTSUKO (*Eliyle olumsuz bir işaret yapar*) : Burada o isimde kimse yok.

YOŞİYO: Hayır, kesinlikle burada. (*Cebinden bir gazete çıkarır*) Sabah gazetesinde okudum.

YİTSUKO: Gazete yanlış haber almış anlaşılan. Sık sık olur bu.

YOŞİYO (*Odadan içeri bir adım daha atar*) : Lütfen, bırakın da Hanako'yu göreyim!

YİTSUKO (*Karşısındakinin kim olduğunu anlamıştır, yine de sorar*) : Siz kimsiniz?

YOŞİYO: Ona Yoşiyo geldi deyin, kim olduğumu anlar.

YİTSUKO: Bu adı çoktandır biliyorum. Kötü bir ad, kulağa kötü geliyor.

YOŞİYO (*Karşılık vermez.*)

YİTSUKO: Gerçek Yoşiyo olup olmadığınızı nereden anlayacağım?

YOŞİYO: Hâlâ kuşkudaysanız şuna bir bakın. Hanako'nun ayçiçeği desenli yelpazesini.

YİTSUKO: Bu yelpazeyi nereden bulduğunuzu bilmek istiyorum.

YOŞİYO: Böyle bir şey söyleyeceğinizi ummuştum. Şimdi

lütfedip beni ona götürün.

YİTSUKO: Demek gazetedeki makaleyi okuyup kendinizi birden bir aşk öyküsünün kahramanı yerine koydunuz ve kalkıp buraya koştunuz, değil mi? Üç yıl önce bıraktığınız bir kadına...

YOŞİYO: Bütün bunların kötü bir etki doğurduğunu tahmin ediyorum. Ama ancak bir yıl önce serbest kalabildim ve Hanako ile tanışmış olduğum şehre hareket ettim hemen. Artık orada değildi. Akıl hastalığına uğradıktan sonra geysalık mesleğini artık yürütemediğini söylediler bana. Bir sanatçı bayan, Hanako'nun kontratını para karşılığında iptal ettirip beraberinde Tokyo'ya götürmüş onu. Bütün öğrenebildiğim işte bu. Sanatçı bayan sizdiniz, değil mi?

YİTSUKO: Evet, bendim. Kırk yaşmda, hiç dünya evine girmemiş bir kadın ressam. Bundan birbuçuk yıl kadar önce bir çalışma gezisi için o şehre gelmiştim. Davet edildiğim bir lokantadaki geysalar onu konuşuyorlardı. Hanako'nun, bir yaz günü, evin müşterilerinden Tokyolu bir gençle tanıştığını söylüyorlardı. Adam ona geri döneceğine söz verip, verdiği sözün kanıtı olarak da yelpazesini onun yelpazesıyla değişmiş. O zamandan beri Hanako her tanrının günü yelpazeye bakar, o adamı düşünürmüş. Bütün günleri adamı beklemekle geçermiş. Artık müşteriler için dans etmeyi, şarkı söylemeyi kestiği için patronu öylesine eziyet etmiş ki zavallıya, sonunda akli dengesi bozulmuş. Bu öyküyü dinleyince Hanako'yu görmek istedim. Hapishane hücresi gibi kapkaranlık bir odada oturup kalmış, gözleri kapalı, küçük beyaz elleri arasmda bir yelpaze tutuyordu. İçeriye girdiğimi bile fark etmemişti. Ona hitap edince başını kaldırdı. O günahsız yüzdeki güzellik! Çevresindeki incecik hareyle bir dolunay! Daha ilk bakışta büyülenmiştim. Özgürlük diyetini ödeyip onunla birlikte Tokyo'ya döndüm. O sadakat-

siz insanın gelip onu benden çalmasına asla izin vermeyeceğime de yemin ettim.

YOŞİYO: Ya, demek o zamandan beri, birbuçuk yıldır, Hanako'ya sahipsiniz, öyle mi?

YİTSUKO: Konuşmanıza dikkat etmenizi tavsiye ederim. Öyle bir tavrınız var ki, sanki size ait bir şeye ben sahip çıkmışım.

YOŞİYO: Onu görmemi istemiyorsunuz... Diğer bir deyişle, Hanako'nun mutluluğunu istemiyorsunuz.

YİTSUKO: Onun istediği neyse ben de onu istiyorum. Onun mutlulukta gözü yok.

YOŞİYO (*Meydan okurcasına bir gülüşle*) : Peki, benim onu mutsuz etmek için geldiğimi kabul edersek...

YİTSUKO: Onun mutsuzluğu öylesine güzel ki böyle, değişiklik hiç gerekli değil.

YOŞİYO: Öyleyse korkmanız için bir neden yok. Beni ona götürün!

YİTSUKO: Korkmak mı? Ben elimdeki için savaşıyorum.

YOŞİYO: Sonunda baklayı ağzınızdan çıkardınız.

YİTSUKO: Hanako'nun benim için ne demek olduğunu bilemezsiniz. Ben hiç sevilmemiş bir insanım, çocukken bile. Hayattan hiçbir şey beklemedim. Hep yalnızdım. En kötüsü de bu değil. Öyle sanıyorum ki, biri çıkıp da beni sevmeye kalkışacak olsa, ondan nefret ederdim bu yüzden. Hiçbir erkeğin beni sevmesine izin vermem. Onun içindir ki bir düş dünyası kurdum kendime. Derin bir aşk duygusu içinde bir insana sahip olmanın düşünüyordum hep, ama bana yönelik bir aşk duygusu açısından değil. Ne dersiniz bu işe? Öyle bir insana sahip olmalıydım ki, benim çaresiz kalmış aşk arzumu benim yerime o yaşasın. Bu insanın aşkı karşılıksız kaldıkça kalbi bana ait demektir.

YOŞİYO: Uğrunda savaş verdiğiniz mal varlığı da bu demek.

YİTSUKO: Evet.

YOŞİYO: Sevilmemiş insanlar ne korkunç şeyler düşünebiliyor.

YİTSUKO: Her aşk korkunçtur, istisnası da yoktur. Hatta bizimki gibi bütün acılardan arınmış bir aşk bile bu deneyimden geçmek zorundadır. Sizin şu zavalı ve zayıf arzunuzun yanıp tükenmeye yüz tutmuş fitilini her sabah bir umut ateşiyle alevlendirmek isterim. Ama kendim için bir şey bekliyorum sanmayasınız.

YOŞİYO: Çok iyi anlıyorum artık: Siz ve ben birbirimize düşmanız. İyi güzel. Peki ama siz ona ne veriyorsunuz? Umut mu? Beni bir çığırktan kuş gibi kullanarak mı? Daha fazlası yok. Ama ben ona bir dünya verebilirim.

YİTSUKO: Yalan söylüyorsunuz. Siz ondan dünyayı çalabilirsiniz ancak. Sizin dünyanız paramparça. Girişiminiz Hanako'yu size bağlamaya yarar ancak, sizin gibi budala, sadakatsiz bir adama.

YOŞİYO: Belki, ama bırakın bu benim sorunum olsun. Bir şeyi denemeden önce hiçbir iddiada bulunulamaz.

YİTSUKO: Hanako'yu bir deneme tahtası yapmanıza izin veremem. Hanako tertemiz, kusursuz bir değerli taş gibidir. Ama sizin gibi değersiz bir metal o değerli taşla yaraşmaz.

YOŞİYO: Şunu açıkça söyleyenize: Beni ona götürmekten korkuyorsunuz.

YİTSUKO: Sevilmemiş bir kadın yalnız kalmamak için ne savaş hileleri kullanabilir haberiniz yok. Siz hiç yalnızlık çekmediniz anlaşılan.

YOŞİYO: Beni Hanako'ya götürün artık!

YİTSUKO: Yüksek sesle konuşmayın, lütfen!

YOŞİYO: Siz beni götürmezseniz, ben kendim giderim.

YİTSUKO: Gençlik, tutku, evet, eksiksiz bir donanım; yıkılamayacak kale yoktur diye de bir inanç ayrıca. Ben size eşdeğerde bir rakip değilim. Şu valizi görüyor musunuz? Sizden kaçmak için onunla yola çıkmak üzerey-

dim.

YOŞİYO: Hanako da gitmek istedi mi?

YİTSUKO: Hayır. Hanako yorgundu, uykuya yattı.

YOŞİYO: Bilinci hâlâ yerinde demek.

YİTSUKO: Tam tersine. Akıl hastası olduğunun kanıtı.

YOŞİYO: Hanako'nun bir akıl hastası kalması için elinizden geleni yapıyorsunuzdur herhalde. İşinize geliyordur.

YİTSUKO: Hanako'yu tanıdığımda çoktan bilinçsizdi. Hastalık olağanüstü bir güzellik aşıladı ona. Bilinçliyen gördüğü alelâde rüyalar, hiç görülmemiş değerli taşlar gibi pürüzsüz ve eşsiz duruma girdi. O rüyalar bizim anlayabileceğimizin ötesinde.

YOŞİYO: Ne istediğinizi söyleyin, şehvet rüyaları, değil mi?

YİTSUKO: Şehvet mi? Bana itici gelen şeyleri anımsatmanın bana!

YOŞİYO: Size hiçbir şey anımsatmak niyetinde değilim.

YİTSUKO (*Yalvarır*) : Ne olur, gidin artık!

YOŞİYO: Bu da ne demek oluyor? Bütün konuştuklarımızdan sonra mı?

YİTSUKO: Korkuyorum.

YOŞİYO: Bunu anlamak zor değil.

YİTSUKO: Tatalım Hanako yeniden bilinçlendi...

YOŞİYO: Sizinle karşılaştırıldığında her akıl hastası bilinçlidir.

YİTSUKO: Şimdi çekip gider de beni yalnız bırakırsa...

YOŞİYO: Ona bu yolu açacağım.

YİTSUKO: Benim için ölüm demektir.

YOŞİYO: Sizin için, ölüm mü demektir? Bunun Hanako için bir bahtsızlık olacağını sanmıyorum. Oysa ölen ben olursam...

YİTSUKO: Hanako sizin için yas mı bağlar sanıyorsunuz? Hayır, tam tersine, yapabileceğiniz en büyük iyilik olurdu bu. Evet, ölünüz! Ona yeni bir yaşama hakkı tanımış olurdunuz bununla.

YOŞİYO: Ona değil size yaşama hakkı tanımış olurdum.

Ama hayır, teşekkür ederim. (*Ardında HANAKO'nun kaybolmuş olduğu kapıya doğru yürür.*)

YİTSUKO: Girmeyin oraya!

YOŞİYO (*Seslenir*) : Hanako! Buradayım, ben geldim!

YİTSUKO: Çekip gidin, lütfen! Beni öldüreceksiniz!

YİTSUKO: Hanako! Hanako!

YİTSUKO (*YOŞİYO'nun önünde diz çöker*) : Gidin! Gidin!

YOŞİYO (*YİTSUKO'yu kenara iter*) : Hanako! İşte yelpazen! Ayçiçekli yelpazen! (*Yelpazeyi açıp kapıya doğru yürür.*)

YİTSUKO: Aaaaahh! (*Yere çöküp ellerini yüzüne kapatır. Yatak odasının kapısı açılır. HANAKO görünür. Kış görünümülü yelpazeyi göğsüne bastırmıştır. Uzun duraksama. HANAKO yavaş yavaş YOŞİYO'ya doğru ilerler.*)

YOŞİYO: Benim, Yoşiyō! Biliyorum, uzun zamandır beni bekleyip durdun. Çok üzgünüm, Hanako. Ama yelpazeni saklamayı hiç unutmadım.

HANAKO: Benim... benim yelpazem...

YOŞİYO: Evet, ayçiçekli yelpaze... Şu kar yağdılı yelpaze de benimki.

HANAKO: Benim yelpazem... senin yelpazen. Yelpazeye ne olmuş? Bir yelpaze mi arıyorsun?

YOŞİYO: Hayır, seni arıyorum. Seni, Hanako!

HANAKO: Ben... yelpaze...

YOŞİYO: Ne dediğimi anlamıyor musun? Hanako! (*Elini HANAKO'nun omuzuna dayayıp hafifçe sarsar. Bu arada YİTSUKO yeniden kuvvetlenmiştir. Ayağa kalkıp, gözlerini ikisine diker.*)

HANAKO: Yoşiyō?

YOŞİYO: Evet, benim işte, Yoşiyō...

(*Uzun duraksama. HANAKO başını belli belirsiz sallar.*)

HANAKO: Hayır, sen değilsin o... Sen değilsin.

YOŞİYO: Sen ne söylüyorsun? Yoksa unuttun mu beni?

HANAKO: Ona çok benziyorsun. Yüzün tıpkı onun yüzü, tıpkı rüyamda gördüğüm gibi. Ama gene de değişiksiz. Yeryüzündeki bütün insanların suratları ölüdür, yalnız Yoşiyō'nun yüzü canlıydı. Sen Yoşiyō değilsin. Senin suratın ölü.

YOŞİYO: Ne dedin?

HANAKO: Senin başın bir kurukafa. Yalnız kemik. Göz oyuklarıyla ne bakıp duruyorsun bana öyle?

YOŞİYO: Bana bak! İyi bak bana!

HANAKO: Sana bakıyorum. Ben seni senin beni gördüğünden çok daha iyi görüyorum. (YİTSUKO'ya) Yitsuko, beni kandırmak istiyorsun yine değil mi? Beni kandırıp, ben istemediğim halde yolculuğa çıkarmak istiyorsun beni. Bu yabancı adamı buraya çağırıp, Yoşiyō olduğunu söylemesini tembih ettin ona. Artık beklemeyeyim istiyorsun, dün, bugün, yarın, hiçbir zaman... değil mi, öyle değil mi? Ama ben beklemekten vazgeçmeyeceğim. Daha uzun süre bekleyebilecek gücüm var içimde. Ben, yaşıyorum. Suratının ölü olup olmadığını anlamak için bir insana şöyle bir bakmam yeter.

YİTSUKO (YOŞİYO'ya dostça): Gidiniz artık. Durumunuzla uzlaşın.

YOŞİYO (Özlemle): Hanako!

(HANAKO yavaşçacık bir koltuğa yaklaşıp, yüzü izleyicilere dönük, oturur. YOŞİYO onu gözden geçirmektedir. Uzun ara. Derken, YOŞİYO hızla dönüp, odadan fırlarcasına çıkar.)

HANAKO: Buraya gel.

YİTSUKO: Olur.

(Dışarda ortalık kararmaktadır.)

HANAKO: Akşam oldu bile, değil mi?

YİTSUKO: Evet.

HANAKO: Akşamları sabah güneşi doğup horozlar ötüyor, değil mi? Böyle bir adada saat hiç gerekli değil.

YİTSUKO: Evet.

HANAKO: Yitsuko, neden çekip gidiyoruz buradan?

YİTSUKO: Artık gitmemiz gerekli değil. Hep burada kalacağız.

HANAKO: Doğru mu söylüyorsun? Ne güzel... Yitsuko...

YİTSUKO: Evet?

HANAKO: Demin buradaki adam, kimdi o?

YİTSUKO: Burada biri mi vardı?

HANAKO: Evet, kesinlikle. Bir şey satmak ya da satın almak istiyordu.

YİTSUKO: Öyle mi?

HANAKO: Yüksek sesle bir şey söyledi. Böyle yüksek sesle konuşanlardan nefret ederim.

YİTSUKO: Ben de.

HANAKO (*Yeniden yelpazeyle oynar*) : Beklemek bu işte... hep beklemek, hep... günün sonu gelir birazdan.

YİTSUKO: Sen bekliyorsun. Ben hiçbir şey beklemiyorum.

HANAKO: Ben bekliyorum.

YİTSUKO: Ben hiçbir şey beklemiyorum.

HANAKO: Ben bekliyorum... ve bugün gene karardı ortalık.

YİTSUKO (*Gözleri parlar*) : Yaşamak ne güzel!

PERDE

AYNADAKİ SURAT

Özgün adı

Dayoyi

OYUN KİŞİLERİ

KİYOKO: Bir dansöz

ANTİKACI

APARTMAN YÖNETİCİSİ

BAY A

BAY C

BAY E

BAYAN B

BAYAN D

(Sahne bir eski mobilyalar mağazasının satış salonunu gösterir. Doğu ve Batı kaynaklı antika eşya ile dolu olan salon daha çok bir müzeyi andırmaktadır.)

(Ortada biraz solda, dev gibi bir giysi dolabı, dehşet uyandıran bir hayalet görünümündeki bu dolap, bütün dünyayı yutacak büyüklüktedir nerdeyse. Yüksek kapılarına bir çan deseni oyulmuştur, dolabın kendisi ise Barok süslemelerle bezenmiştir. Diğer eşyanın bu dev mobilya yanında yok olup gitmesinde hayret edilecek bir şey yoktur: bu yüzden ancak bir prospektüste gösterilmişlerdir.)

(Sahneye dağıtılmış olan beş sandalyede varlıklı görünen bir erkek ya da şık bir kadın oturmaktadır. Bu beş kişi, önünde durduğu dolap üzerine açıklamalar yapan ANTİKACI'yı dinlemektedir. Bu beş seçkin müşteri, aldıkları bir çağrıya uyarak bugünkü açık arttırmaya katılmışlardır.)

ANTİKACI: Şöyle bakar mısınız, lütfen. Karşınızda tam anlamıyla eşsiz bir eşya duruyor, öyle bir eşya ki, ne Batı'da ne Doğu'da, ne eski çağlarda, ne de günümüzde bir eşi daha yok: Sınırsız barındırma gücü, her türden pratik kullanımı küçümseyen bir giysi dolabı. Burada sizlere takdim ettiğimiz eşya, sıradan yarar düşüncesini önemsemeyen sanatçıların eserleridir, ama yine de bu eşyanın önemi şurada ki, sayın bayanlar ve baylar, tarafınızdan pratik amaçla da kullanılabilir. Sıradan insanlar sıradan nesnelerle tatmin olurlar. İster bir mobilya, ister bir süs hayvanı satın alsınlar, fark etmez: toplumsal konularına uygun olan sıradan bir malı seçerler hep. Bunun içindir ki, seri halinde üretilen masa ve sandalyeler, televizyon ve çamaşır makineleri

söz konusudur onlar için. Size gelince, sayın bayanlar ve baylar, çoğunluğun eğilimlerine göre gökler katında yer alan incelmış zevkinizle siz, sıradan bir süs köpeğine dönüp bakmazsınız bile... Evet, izninizle iddia ediyorum ki, iyisi mi bir vahşi hayvana sahip olayım dersiniz. Şimdi şu eşya, sıradan bir insanın mantığına yabancı kalan şu giysi dolabı, sizlerin zevkindeki incelik olmasa asla tam değerini bulamazdı. (*Eşya dolabını gösterir.*) Evet efendim, demin sözünü ettiğim vahşi hayvan işte burada.

BAY A: Neden yapılmış?

ANTİKACI: Nasıl, efendim?

BAY A: Ne tür bir tahtadan yapıldığını sordum.

ANTİKACI (*Dolaba vurur*) : Halis ve birinci nevi, çıkardığı sestten de anlayabilirsiniz, halis ve birinci nevi maundan... Öğrenebilmek için ani bir soru sormak zorundayım, beni bağışlayın efendim, ne kadar giysiniz olduğunı söyler misiniz, lütfen.

BAY A: Yüz elli parça.

BAYAN B: Üç yüz ...eh işte, şöyle böyle üç yüz yetmiş parça.

BAY C: Ben hiç saymadım.

BAYAN D: Üç yüz yetmiş bir parça.

BAY E: Yedi yüz parça.

ANTİKACI: Buna şaşmıyorum. Hayır, böyle sayılar duymak beni hiç şaşırtmıyor. İster yedi yüz ister bin parça giysiye sahip olun, hepsini de en küçük bir güçlkle karşılaştırmaksızın bu dolaba yerleştirebilirsiniz. Lütfedip şöyle bir göz atarsanız içine (*Kendisi kısa bir bakış atar dolaba.*) sizi hayrete düşürecek barındırma gücünü hemen fark edersiniz. Gerçi bir tenis kortu değil, ama beden hareketleri yapılabilecek büyüklükte olduğu da kesin. Dolabın içerisi dört bir yandan aynalarla kaplıdır, elektrik ışığı da vardır. Yani içeri girebilir, giyeceğiniz giysiyi seçebilir ve üstünüzü değiştirebilirsiz.

niz, bütün bunları dolaptan hiç çıkmadan yapabilirsiniz. Evet, lütfen yerlerinizden kalkın efendim, çekinmeyin, lütfen. Dolabın içini bir gözden geçirin. Yalnız, hep birlikte değil, lütfen, sırayla. Lütfen, sıraya girin, efendim.

(Beş müşteri dolabın içini sırayla gözden geçirir.)

BAY A *(Dolabın içini gördükten sonra satıcıdan yana döner. Yukardan bir edayla)* : Kimden bu dolap?

ANTİKACI: Nasıl, efendim?

BAY A: Kimden aldınız demek istiyorum.

ANTİKACI: Size ancak özel bir koleksiyondan geldiğini söyleyebilirim. Çok tanınmış bir aileden, savaştan önce bir elin parmaklarıyla sayılabılırdi bu aileler. Eh işte, örneklerini hep görmüşüzdür, ne yazık ki, bir süre sonra işleri ters gitti ailenin, dara düştükleri için de işte...

BAY A: Anlıyorum. Fazla bir şey söylemeniz gerekmez artık. *(Dönüp yürür, sandalyesine oturur.)*

BAYAN B *(Dolabın içine bakar, yüksek sesle bağırır)* : Aman Tanrım, olur şey değil. Ayol bunun içine çift yataklı karyola bile girer.

ANTİKACI: Evet efendim, çok haklısınız. İki kişilik bir karyola... Çok güzel doğrusu!

BAY C *(İçeri bakar)* : Bizim aile mezarlığının bir eşi. Yüz, hatta iki yüz kül kavanozu bile sığar bunun içine.

ANTİKACI *(Tedirgin)* : Pek hoş!

BAYAN D *(Dolabın içine bakar)* : Şu anahtar ne?

ANTİKACI: Anahtar mı? Dolabı hem içerden, hem de dışardan kilitleyebilirsiniz, nasıl isterseniz.

BAYAN D: İçerden mi?

ANTİKACI *(Fısıldar)* : Bu düzeni neden yapmışlar bilmiyorum, ama yapılmış işte.

BAYAN D: Peki ama, dolap ne demeye içerden kilitlensin?

ANTİKACI: Eh işte... *(Anlamalı gülümser)* Geçerli bir nedeni olmalı herhalde. Ne de olsa bir yatak sığabilir içi-

ne.

BAY E (*Dolabın içine bakar*) : Hayret, ne kadar da küçük.

ANTİKACI: Küçük mü?

BAY E: Hayret edilecek kadar.

ANTİKACI: Sizce öyle mi, bayım? Ne yapalım ki herkesin eşya karşısında kendi bakış açısı vardır.

(*Müşteriler gürültüyle yerlerine otururlar.*)

Sayın bayanlar, baylar, dolabı görmüş oldunuz. Sizi zorlamak niyetinde değilim, ama artık açık arttırmaya geçebiliriz, sanırım. İlk öneri? Lütfen, açıklayınız. Kim başlıyor? (*Herkes susar.*) Evet, ne oldu, hiçbirinizden bir öneri yok mu?

BAY A: Elli bin yen.

ANTİKACI: Elli bin yen verildi.

BAYAN B: Elli bin bir yen.

ANTİKACI: Sayın bayan, elli bin bir yen önerdiler.

BAY C: Yüz bin yen.

ANTİKACI: Yüz bin yen verildi.

BAYAN D: Yüz elli bin yen.

ANTİKACI: Yüz elli bin yen bende.

BAY E: Yüz seksen bin yen.

ANTİKACI: Evet efendim, yüz seksen bin yen.

BİR SES (*Sahnenin sağ tarafından bir kadın sesi*) : Üç bin yen.

(*Herkes dönüp bakar.*)

BAY A: Üç bin beş yüz yen.

ANTİKACI: Üç bin beş yüz yen verildi. Ne dediniz? Bu da nesi? Herhalde iyi duymadınız, beyefendi. Son öneri yüz seksen bin yen'di.

BAY A: İyi öyleyse. Yüz doksan bin yen.

ANTİKACI: Yüz doksan bin yen bende.

BAY C: İki yüz bin yen.

ANTİKACI: İki yüz bin yen öneriliyor.

BAY E: Üç yüz bin yen.

BAYAN B: Üç yüz elli bin yen.

BAYAN D: Üç yüz altmış bin yen.

BAYAN B (Öfkeli) : Bu da ne demek? Beş yüz bin yen.

BAYAN D: Beş yüz on bin yen.

BAYAN B: Yine mi? Bir milyon yen.

BAYAN D: Bir milyon on bin yen.

BAYAN B: Buna utanmazlık denir! Üç milyon yen.

BAYAN D: Üç milyon on bin yen.

BAYAN B: Aaaaa!

SES (*Sahnenin sağ tarafından yine deminki kadın sesi*) : Üç bin yen. Üç bin yen.

(*Herkes hayret sesleri çıkararak sağ tarafa bakar. Güzel genç bir kadın rahat ve sakin bir tavırla çıkagelir. Dansöz KİYOKO'dur bu.*)

ANTİKACI: Kimsiniz siz? Şu kendinize özgü mizah anlayışınız yetti ama artık. Artık yeter! Şakayı fazla ileri götürdünüz. Siz kim oluyorsunuz?

KİYOKO: Adımı mı merak ediyorsunuz? Adım Kiyoko, dansözüm.

(BAYLAR A, C ve E, genç kadına daha büyük bir ilgiyle bakarlar.)

ANTİKACI: Dansöz, demek? Sizi davet ettiğimi hiç anımsamıyorum. Bu açık arttırma yalnız çağrılı müşteriler içindir. Kapıdaki ilanı görmediniz mi? "Yalnız çağrılı konuklar girebilir."

KİYOKO: İlan rüzgârdan bükülmüştü. Ama ben çağrılmamış da olsam burada bulurmakta haklıyım.

ANTİKACI: Olur şey değil! Demek öyle? Şimdi çıkıp gidin buradan bakayım, ama hemen. Bu seferlik polis çağırmayacağım.

BAY A: Bayanı neden bırakınıyorsunuz, canım? Gelmesinin herhalde haklı bir nedeni vardır. Böyle bağırıp durmayın!

ANTİKACI: Evet bayun, evet... ama...

BAY A: Sizi buraya getiren nedir, küçük hanım?

KİYOKO: Ben küçük hanım değilim. Sadece bir dansözüm.

BAY C: Aman ne güzel! Dansöz olduğunu söylüyor.

BAY E: Dansöz mü? Harika bir meslek. Hepimize, parayla satın alamayacağımız, avuntu ve iç ferahlığını sunan bir meslek.

BAYAN B: Üç bin yen önermekle ne demek istiyordunuz?

BAYAN D: Üç bin bir yen.

BAYAN B: Bu tip beni delirtecek sonunda. (KİYOKO'ya *candan bir edayla*) Adınızın Kiyoko olduğunu söylemişsiniz, değil mi? Üç bin yen önerirken neyi amaçlıyordunuz? Bize açıklayın bunu.

KİYOKO: Üç bin yen... (*Sahnenin ortasına yürür.*) Bu giysi dolabı etse etse üç bin yen eder.

ANTİKACI (*Kızar*) : Ama artık yetti! Böyle saçma konuşmayı sürdürürseniz polis çağırırım.

BAY A (ANTİKACI'ya) : Susun da bize ne söyleyeceğine kulak verin!

(ANTİKACI *susar.*)

KİYOKO: Öyle sanıyorum ki, bu garip dolabın öyküsünü dinleyince onu satın almak için hevesiniz kalmayacak.

BAY A: Bir öyküsü mü var dolabın?

ANTİKACI (*Bir kâğıda çabucak birkaç banknot sarar*) : Hadi şunu alın da gidin artık. Bize bıkkınlık geldi konuşmanızdan. Hadi, çabuk olun bakalım!

BAY A: Bırakın konuşsun! Ona engel olursanız, dolabın öyküsünü bildiğinize, bize ayıplı bir malı yutturmak istediğinize inanmak zorunda kalırız.

KİYOKO (*Parayı geri çevirdiğini gösteren bir hareketle*) : Size her şeyi anlatacağım. Bu dolap Sakurayama ailesine aitti. (*Dehşetle irkilirler.*) Bayan Sakurayama genç âşığını bu dolapta saklardı. Âşığının adı Yasuşi idi. Âşırı kıskanç bir adam olan kocası, günün birinde dolaptan bir gürültü geldiğini duydu. Hiçbir şey söylemeksizin tabancasını çekip dolaba ateş etti. Dolaptan gelen korkunç haykırımlar yavaş yavaş sönünceye kadar, dolap kapısının altındaki aralıktan kanlar sızıncaya kadar,

durmadan ateş etti. Bakın, işte şuradan! (*Dolabın kapısını gösterir*) Dolap çok iyi tasarıldığı için kurşun delikleri görülmüyor. Delikler aynı renkte tahtayla dolduruldu, ama dikkat edilirse izleri görülür. Şurada ve şurada, iyi bakın! Kan lekelerinin kaybolması için dolabın içi tertemiz yıkanmıştır. Kapısı da rendelenip yeniden boyandı... Ama bütün bu öyküyü gazetede okumuşsunuzdur herhalde. (*Hepsi suskundur.*) Şimdi yine büyük paralar yatırmak istiyor musunuz bu dolaba? Hayır, bana kalırsa dolabı istemezsiniz artık, size armağan edilecek bile olsa! Üç bin yen bu dolap için iyi paradır. Bu fiyata bile alıcısı çıkmaz kolay kolay.

BAYAN B: Aman ne korkunç! Bize her şeyi anlattığınız için size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Yoksa bu bahtsız mobilyaya belki dünyanın parasını yatırırdım... Adınız Hisako'ydu değil mi?

KİYOKO: Hayır, Kiyoko.

BAYAN B: Ah, tabii canım! Hisako kızımın adıdır. Kiyoko, size bütün kalbimle teşekkür ederim. Bu durumda en iyisi açık arttırmadan vazgeçip bir an önce uzaklaşmak. Şoförüm herhalde bekliyordur dışarda, beklemesini emretmişim. (BAYAN D'nin çoktan sıvışmış olduğunu fark eder) Olur şey değil, böyle görgüsüzlük de nerde görülmüş? Tek bir kelime bile söylemeden sıvışmak! Hep beni alt etmeye, beni geçmeye çalışır, bir odadan çıkmak söz konusu olsa bile. Tahammül edilmez bir tip! (*Sağdan çıkar. BAYLAR A, C ve E, KİYOKO'ya yaklaşıp, kartlarını verirler.*)

BAY A: Beni büyük bir israftan kurtardınız, buna bir karşılık yapmayı çok isterdim. Sizi bir akşam yemeğine davet edebilir miydim acaba, olağanüstü bir şey değil tabii, sadece saygımmın bir kanıtı olarak.

BAY C: Küçük hanım, sizi gerçekten iyi bir Fransız lokantasına davet etmek isterdim.

BAY E: Bir dans salonuna gitsek nasıl olurdu acaba? Güzel

bir yemekten sonra tabii.

KIYOKO: Hepinize teşekkür ederim, ama şu sırada mağazanın sahibiyile bir şey görüşmem gerekiyor.

BAY A (*Pişkin bir işadamı tavrıyla cüzdanından birkaç banknot çıkarır, ANTİKACI'ya uzatır*) : Anladınız mı? Burada mesele çıkarmaya falan kalkmayın. Bu genç bayanın söylediklerini dinleyeceksiniz, bir babanın sabrıyla. Polisle tehdit gibi budalaca şeyler de yok, artık! Tamam mı? (*Cebinden sivri uçlu bir kalem çıkarır. KIYOKO'ya*) Sevgili genç bayan. Bu adam sizi yeniden üzer de polisle tehdit ederse anında bana haber veriniz. Demin aldığınız kartları bir gösterir misiniz? (*KIYOKO üç kartı kendisine uzatır.*) Tamam. (*Kartlardan birini alır.*) İşte bu benimki. Hataya düşülmemesi için üzerine bir işaret koyacağım. (*Kalemle karta bir işaret koyar.*) Buradaki görüşmeniz biter bitmez telefonunuzu bekliyorum. İki saat içinde beni karttaki telefondan arayabilirsiniz.

(*Kartı geri verir. BAYLAR C ve E, olayın böylesine bir sapma göstermesinden düş kırıklığına uğramışlardır, keyifsiz bir bakışla ikisine bakarlar.*)

Kesinlikle geleceksiniz, değil mi? Salt size duyduğum saygıyı kanıtlayabilmek için sizinle bir yemek yemeye büyük değer veriyorum.

KIYOKO: Kabul, sizi arayırım...

BAY A: Söz mü?

KIYOKO: Kabul, sizi arayırım. Yüzüm tamamiyle değişirse de benimle buluşmak isteyecek misiniz?

BAY A: Çok hoş, gerçekten çok hoş bir nükte, küçük hanım! İşin püf noktasını pek de anlayamadım ama...

KIYOKO: Akşama varmadan itici yaşlı bir cadıya dönüşürsem gene görüşecek misiniz benimle?

BAY A: Her kadının yüzü değişikliğe uğrar, çeşitlenir. Benim yaşımda bir adama sürpriz yapmak için başka bir şey bulmalısınız. Görüşmek üzere.

(A sallanarak keyifle çıkar, C ile E güvensiz izlerler kendisini.)

ANTİKACI: Bana dehşet salmak istiyorsunuz, öyle mi?

(KİYOKO geriye dönüp, hızla BAY A'nın ardından yürür, ANTİKACI korkuyla geriler.) Hemen kızmayın, canım! Ben de sinirliyim biraz, kafam karmakarışık... Dansöz olduğunuzu söylemişsiniz. (Kendi kendine) Dansöz... Neyse, nasıl bir dansöz olduğunu tahmin ediyorum.

KİYOKO: Size söyleyeceklerimi lütfen iyi dinleyin, sözümü de kesmeyin.

ANTİKACI (Sandalyelerden birine oturur) : Peki, dinliyorum. Sözünüzü kesmeyeceğim. Ama böylesine güzel, sevimli bir yüze sahip sizin gibi güzel bir kızın bu davranışını düşününce...

KİYOKO: Evet işte, ben de tam bunu konuşmak istiyorum sizinle: Güzel, sevimli yüzümü...

ANTİKACI (Kendi kendine) : Şu gençler de günümüzde az küstah olmuyorlar doğrusu!

KİYOKO: Yasuşi benim sevgilimdi.

ANTİKACI: Dolabın içinde öldürülen genç mi?

KİYOKO: Evet. Benim sevgilimdi, ama sonra beni aldatıp, kendinden on yaş büyük bayan Sakurayama'nın âşığı oldu. Evet... Yasuşi, sevmekten çok sevmeye değer veren insanlardandı.

ANTİKACI: Bu da sizin için tatsız bir şey oldu, tabii.

KİYOKO: Sözümü kesmeyeceğinize söz vermişsiniz... Onu benden uzaklaştıran şey belki de ona duyduğum sevgiydi, tam bilemiyorum. Ama sanırım öyleydi. Mutlu, sade, namuslu bir sevgi yerine hoşnutsuzluğu, gizliliği, korkuyu seçti. Çok güzel bir gençti. Beraber ne zaman gezmeye çıksak, bizi görenler, ne güzel bir çift diyerek sevinç duyardı. Çevremizde ne var ne yok, hepsi bize el sallardı sanki: Mavi gök, parktaki ağaçlar, kuşlar. Gündüz mavi, geceleri yıldızlı gök hep bizim-

di. Bütün bunlara karşı bir giysi dolabının karanlığım seçti.

ANTİKACI: Bu giysi dolabı öylesine büyük ki, belki onun içinde de bir gök ve yıldızlar saklıdır. Bir köşesinden doğan ay öbür köşesinde batıyor belki.

KİYOKO: Evet, bu dolabın içinde uyuyor, bu dolabın içinde uyanıyor, zaman oluyor yemeğini bile bu dolabın içinde yiyordu. Bu garip, penceresiz odada, ne rüzgârın estiği, ne de bir ağacın hışırdadığı bu mekânda, tıpkı bir tabutu, bir çukuru andıran bu mekâna diri diri gömülmüş gibiydi. Ölümden önce bile bir tabutun içinde yaşamak istiyordu. Şehvetinin bu ölü odasında, bir kadının dalgalanan parfümü ve kendi vücudundan yayılan yasemin kokularına gömülmüş yaşıyordu.

ANTİKACI (*Kendini KİYOKO'nun anlattıklarına kaptırılmıştır yavaş yavaş*) : Çiçeklerin değil, sayısız giysinin içine gömülmüş olarak...

KİYOKO: Dantelaların çiçekleri, ipekli çiçekleri, ölü, soğuk, ağır kokulu çiçekler...

ANTİKACI (*Kendi kendine*) : Şeytansı bir zekâsı varmış, doğrusu. Böyle ölmeyi ben de isterim.

KİYOKO: Tam istediği gibi bir ölümle öldü. Bundan eminim şimdi. Peki ama neden yaptı bunu? Neden kaçmak istiyordu? Onu, ölümüne susatacak kadar iten şey neydi?

ANTİKACI: Korkarım cevabımın size bir yararı olmaz.

KİYOKO: Evet, eminim artık: benden kaçmak istedi. (*Bir an ikisi de susar.*) Söylesenize, neydi onu buna zorlayan? Böylesine güzel, böylesine sevimli bir yüzden niçin kurtulmak istedi. Belki de tahammül edebileceği güzellik ancak kendi güzelliği idi.

ANTİKACI: Kendinizden yakınmak için bir neden yok. Kadınlar vardır, yüzlerinin çirkinliğinden kuşku duyarlar, kimileri de yitip gitmiş gençliklerine hayıflanırlar. Siz de hem güzellik var, hem de gençlik, yine de yakını-

yorsunuz. Çok şey istiyorsunuz.

KİYOKO: Şimdiye dek benim güzelliğimden, benim gençliğimden kaçan kimse olmadı. Sahip olduğum iki defneyi aşağıladı.

ANTİKACI: Yasuşi'nin dünyanı biricik erkeği olmadığını düşünün. Anlaşılan estetik zevki bakımından pek normal değilmiş. Başka bir erkek seçiniz, örneğin beni, sağlıklı zevke sahip bir erkeği...

(*Elini KİYOKO'ya doğru uzatır.*)

KİYOKO (ANTİKACI'nın eline vurur) : Bırakın bunu! Başka bir erkeğin yüzüne bakınca fenalık geçiriyorum. Kaplumbağa görmüş gibi oluyorum... Şöyle iyi bir baksanıza bana: İhtiyarladım, değil mi?

ANTİKACI: Güldürmeyin beni, Tanrıaşkına. Sizdeki gençlik...

KİYOKO: Ama çirkinim?

ANTİKACI: Siz de çirkinseniz, yeryüzünde güzel kadın kalmadı demektir.

KİYOKO: Benim iki soruma yanlış cevap verdiniz. Yaşlı ve çirkin olduğumu söyleseydiniz, kimbilir, belki de kendimi size armağan ederdim.

ANTİKACI: Kadın psikolojisinden biraz anlarım. Yeniden ısrar etmemi bekliyorsunuz benden, değil mi: "Siz ne söyleseniz de bu uğurda öleceğimi bile bilsem, çirkin ve yaşlısınız diye bir yalanı asla ağzıma alamazdım." Nasıl, haklı mıyım?

KİYOKO: Ne kadar iticisiniz! Yüzümde ne var ki, tahammül edemediğim erkeklere böylesine çekici geliyorum. Yüzümün derisini kendi ellerimle paralamak istiyorum, bana kala kala bu düş kaldı. Kendime sordüğüm da oluyor, acaba diyorum, yüzüm anlatılamayacak kadar çirkin ve itici olsaydı beni daha mı çok se-verdi?

ANTİKACI: Ah ah, güzel genç insanların şu delice düşleri yok mu... Çoktandır bağışıklıyım böylesine mantıksız

düşlere karşı. Yavrucuğum, hoşnutsuzluk var ya, dünyanın bütün mantıklı ilkelerini başaşağı edip kendi mutluluğumuzu bile yakıp yıkan odur işte.

KİYOKO: Hoşnutsuzluk! Benim bütün varlığımı bu küçük sözcüğe sığdırabilirsiniz mi samyorsunuz? Hayır, benim içinde yaşadığım dünya bu değil! Herhangi bir yerde bir eksiklik oldu... makinede küçük bir dişli, birbirimizi ölünceye dek sevmemizi sağlayacak ve aslında pekâlâ iyi çalışan bir dişli, birden çalışmaz oldu. Tutukluk yapan o dişlinin ne olduğunu anladım: Yüzüm çirkinleşmeliydi.

ANTİKACI: Dünyanın her yerinde, eksik kalan bir dişli söz konusu olabilir. Sizin sözünü ettiğiniz makine üzerine tam bilgi sahibi değilim, ama bana öyle geliyor ki, hiç değilse bu dünya açısından, o makine iyi çalışıyorsa hep o dişlinin yetersiz kalmasından ötürü iyi çalışıyor.

KİYOKO: Ama benim düşüm gerçekleşecek olsaydı...

ANTİKACI: Sevgiliniz o zaman da hayatta kalamayacaktı.

KİYOKO: Yanılıyorsunuz. Bana kalırsa pekâlâ kalacaktı.

ANTİKACI: Olmayacak şeyler istiyorsunuz, hem de hep daha fazlasını, daha fazlasını, sonunda da dehşet veren şeyler düşünüyorsunuz. Doğanın yasalarını yadsımayı deniyorsunuz.

KİYOKO: Sizin gibi yaşlı bir pinti bile zaman zaman zekice bir şey söyleyebiliyor. Yerden göğe haklısınız. Benim düşmanım, benim rakibim bayan Sakurayama değildi. Doğanın ta kendisiydi, güzel yüzüm, bizi sarmak isteyen dalların hışırtısı, ağaçların görüntüsü, yağmurdan sonra mavi göğün buharıydı. Evet, doğal olan her güzellik aşkımızın düşmanıydı. Beni bu yüzden bırakıp bu dolaba kapandı, cilâlı boyayla sıvanmış bir dünyaya, penceresiz bir dünyaya, salt bir elektrik ampulünün aydınlattığı bir dünyaya kapattı kendini.

ANTİKACI: Belki de kalbinizin ne yapıp edip bu dolaba sahip olmak isteği bundan doğuyor. Dolapta, ölmüş sev-

gîlinizi bulmak istiyorsunuz.

KİYOKO: Evet. Bunun uğrunda savaşıcağım da! Bu dolabın öyküsünü, onu satın almak isteyen herkese anlatacağım; onları korkutacağım böyle. Bu dolabı almam şart, hem de verdiğim fiyata: Üç bin yine!

(KİYOKO bu cümleyi bitirdiğinde, sol taraftan garip, anlaşılmaz haykırmalar gelir, Nô Oyunları'ndaki davulcuların haykırmalarını andıran sesler, beraberinde de gene Nô Oyunları'ndaki davul ve flüt sesleri. İkisinin dolap üzerine fiyat tartışmasının verildiği bundan sonraki sahnede, diyaloga bu gürültüler eşlik eder; tıpkı Nô ritmiyle ilgili bir efekt söz konusudur burada.)

ANTİKACI: Tanrının cezası! Şu berbat, sinir bozucu haykırmalar ve sesler yine başladı fabrikada. Burada, müşterilerim karşısında delirmeme az kalıyor zaman zaman. Şu fabrikadan kurtulabilmek için işyerimi satışa çıkaracağım herhalde. Üretimin kalp atışları, sanayicilerimiz böyle diyorlar bu cehennem gürültüsü için. Soytarılar... Bir eşya ancak modası geçtikten ve yararsız hale girdikten sonra değer kazanır. Bu gerçeği asla öğrenemeyecekler. Pestenkerani mallarım bir an önce pazara sürer, sonra da, zavallılığın bir hayalet gibi üzerlerine tündüğü bir ömrün ardından ölüp giderler.

KİYOKO: Deminden beri söylüyorum size. Dolabı üç bin yine alırım.

ANTİKACI: Üç milyon yen.

KİYOKO: Hayır, hayır, üç bin yen.

ANTİKACI: İki milyon yen.

KİYOKO (*Nô ritmiyle ayağını yere vurur*) : Hayır, hayır, üç bin yen.

ANTİKACI: Bir milyon yen.

KİYOKO: Hayır, üç bin yen.

ANTİKACI: Beş yüz bin yen.

KİYOKO: Üç bin yen, üç bin yen, üç bin yen.

ANTİKACI: Dört yüz bin yen.

KİYOKO: Üç bin yen dedimse üç bin yen demektir.

ANTİKACI: Üç yüz bin yen.

KİYOKO: Kendinizi biraz zorlayın hele, şöyle gerçekten bir zorlayın. Aşağı inin, benim düzeyime kadar inin bakalım. Üç bin yene kadar bir inin de bakın nasıl rahatlayacaksınız. Hadi, ağzınızdan çıkacak tek bir sözcük yeterli.

ANTİKACI: İki yüz bin yen.

KİYOKO: Hayır, hayır, üç bin yen.

ANTİKACI: Yüz bin yen.

KİYOKO: Hayır, hayır, üç bin yen.

ANTİKACI: Elli bin yen.

KİYOKO: Hayır, üç bin yen, üç bin yen, üç bin yen.

ANTİKACI: Elli bin yen. Artık bir yen bile inemem.

KİYOKO: Üç bin yen.

ANTİKACI: Elli bin yen, elli bin yen, elli bin yen.

KİYOKO (*Artık daha az dayatır*) : Üç bin yen.

ANTİKACI: Elli bin yen en aşağı fiyatımdır. Artık bir yen bile inemem.

KİYOKO: Gerçekten mi?

ANTİKACI: Elli bin yen diyorsam elli bin yendir.

KİYOKO (*Düşünceli*) : O kadar param yok.

ANTİKACI: Dolabı size aldığım fiyata veriyorum. Paranız yoksa suç benim değil.

(*Soldan gelen gürültüler kesilir.*)

KİYOKO: Kararınızı değiştirmeyecek misiniz?

ANTİKACI: Elli bin yen son fiyatımdır. Elli bin yen.

KİYOKO: Bu kadar parayı bulamam, bu dolabı alıp odama yerleştirmeyi kafama koymuştum, içine girip yüzümün nasıl çirkinleştiğini hissedinceye kadar onu düşünenecektim: Kurduğum düş buydu. Ne yapalım, dolabı alamıyorum demek. (*Yavaş yavaş, geri geri yürüyerek dolaba yaklaşır.*) Evet, onu alamıyorum, demek; sağhk olsun. Dolabı odama kadar götürüp, orada kıs-

kançlığım ve düşlerim, acılarım ve üzüntüm yüzümü çirkinleştirsin diye beklemesem de olur. Burada yerimden hiç kıpırdamaksınız...

ANTİKACI: Niyetiniz ne?

KİYOKO: Bir şey yok, her şey yolunda. Beni bir daha görünüşünüzde korkudan yere yığlacaksınız.

(KİYOKO hızla döner, dolabın içine süzülür. Korkunç bir gürültüyle kapı kapanır. ANTİKACI kapıyı açmayı dener boşuna, başaramaz.)

ANTİKACI: Lânet olsun! Dolaba kapattı kendini. *(Kapıyı yumruklar, cevap çıkmaz.)* Utanmaz karı! Beni aldatmak istiyordu, sonunda başardı işte... İşime burnunu sokup beni bir servetten ettiği yetmezmiş gibi... Hayır, dolabı öylesine tahrip edecek ki bir daha satılamaz artık. Benim günahım neydi? Kahrolası karı! İçerde ne yaptığını bir bilebilsem. *(Kulağını dolabın kapısına dayar)* Ne yapıyor içerde? Günüm karardı... Hiçbir şey duymuyorum. Hiç ses yok. Sanki kulağımı bir çanın kenarına dayamışım gibi, o kalın demir duvarlar sessiz mi sessizdir, ama gene de titreşimleriyle insanı sağır edebilirler. Hiç ses yok... Ama kendi yüzünü kendisi çirkinleştirecek değil ya... Hayır, benim zaafımdan yararlanmak için bir tehdit, bir hileydi bu. *(Yeniden dolaba kulak kabartır)* Peki, ne yapıyor içerde? Korkunç bir durum. Aa, ışığı yaktı şimdi de. Çepe çevre dört bir yanındaki aynalar suratım yansıtıyor, hiç ses vermeksizin, tek bir sözcük bile duyulmaksınız... Şeytan işi bir durum! Hayır, sadece bir tehditti. Böyle bir şey yapabileceğini düşünmek için hiçbir neden yok.

(Tam bu sırada, KİYOKO'nun oturduğu apartmanın yöneticisi soldan hızla içeri girer.)

YÖNETİCİ: Kiyoko adında bir dansöz var mıydı burada?

Genç, güzel bir kız? Adı Kiyoko.

ANTİKACI: Kiyoko mu? Kimsiniz siz?

YÖNETİCİ: Onun oturduğu apartmanın yöneticisiyim. Burada bulunmadığından emin misiniz? Şayet geldiyse...

ANTİKACI: Sakin olun, sakin olun! Telâşlanacak bir şey yok. Şayet geldiyse ne olacak?

YÖNETİCİ: Arkadaşının bana söylediğine göre, dükkânından bir şişe kezzap çalmış. Eczacıdır.

ANTİKACI: Kezzap mı?

YÖNETİCİ: Elinde şişeyle dükkândan fırlayıp çıkmış. Deminden beri her yerde onu arıyorum, yolda karşılaştığım bir adam, sizin mağazaya girdiğini söyledi.

ANTİKACI: Kezzap mı dediniz?

YÖNETİCİ: Bir süre önce sevgilisi öldürülmüştü, böylesine duyarlıklı bir kızın neler yapabileceği bilinemez. Çok merak ediyorum. Kötü şeyler geliyor aklıma. Kezzabı birinin suratına fırlatmış olmasın sakın?

ANTİKACI: Böyle bir şey yapmıştır mı demek istiyorsunuz? *(Bir adım geri çekilip ellerini dehşetle yüzüne kapar.)* ...Ama hayır, niyeti bu değil. Kezzabı kendi suratına boşaltmak niyetinde.

YÖNETİCİ: Ne?

ANTİKACI: Evet. Sanırım kendini çirkinleştirmek istiyor. Müthiş bir düşünce! O güzel yüz... kendi yüzünü mahvetmek istiyor.

YÖNETİCİ: Peki ama, neden yapsın bunu?

ANTİKACI: Ne dediğimi anlamıyor musunuz: *(Dolabı gösterir.)* Kiyoko bunun içinde. İçerden kilitledi kapıyı.

YÖNETİCİ: Feci bir şey! Onu çıkarmamız gerek!

ANTİKACI: Kapı kaya gibi sağlamdır.

YÖNETİCİ: Yine de bir şey yapmalıyız. *(Kapıya vurur.)* Kiyoko! Kiyoko!

ANTİKACI: Böyle bir yüz bir cadının suratına dönüşmemeli! Başıma gelenler! *(O da kapıya vurur.)* Çıkınız oradan! Başımıza iş açmayın! Hadi çıkın!

YÖNETİCİ: Kiyoko! Bayan Kiyoko! *(Dolaptan korkunç bir çığlık gelir. İki adam korkuyla gerileyip birbirine bakar-*

lar. Sessizlik. Neden sonra, ANTİKACI ellerini dua eder gibi kavuşturur. Yalvarır.)

ANTİKACI: Yalvarırım, dışarı çıkın! Dolabın bana bir yararı yok artık. Üç bin yine sizin olsun. Sadece üç bin yen! Evet, sizin olsun. Lütfen çıkın artık!

(Dolabın kapısı neden sonra sinirleri paralayan gacırtılı bir gürültüyle açılır. ANTİKACI ile YÖNETİCİ otomatik olarak gerilerler. KİYOKO dışarı çıkar, elinde şişe vardır. Yüzünde hiçbir değişiklik yoktur.)

ANTİKACI: Yüzünüz, hiçbir şey olmamış!

YÖNETİCİ: Tanrıya şükürler olsun.

ANTİKACI: Evet, Tanrıya şükürler olsun. Ama böyle bir iddiaya girmemiştik! Hile yaptınız. Milleti böylesine korkutmak, az kalsın inme inecekti bana. Bunda gülünecek bir şey yok.

KİYOKO (*Sakin*) : Sizi aldatmadım. Kezzabı yüzüme boşaltmayı gerçekten kafama koyduğum.

ANTİKACI: Peki o haykırma neydi?

KİYOKO: Dolaptaki ışığı açtım. Ve birden dört bir yanımdaki aynalarda kendi yüzümü gördüm ve aynadaki yüzümün daha arka aynadaki görüntüsünün görüntüsünü ve sonra yine bu görüntülerin görüntüleri. Aynaları yansıtan aynalar, profilimin aynadaki görüntüsü ve ardında da onun yansıyan görüntüleri. Sonsuza dek sıralanan ve gittikçe daha da yayılan suratlar. Dolabın içi öylesine soğuktu ki! Bekleyip, bütün bu yüzlerin arasında birden onun yüzü de görünecek mi acaba diye sordum kendi kendime.

ANTİKACI (*Dehşete kapılır*) : Peki göründü mü?

KİYOKO: Hayır. Yerkürenin sonuna, denizlerin sonuna, dünyanın sonuna kadar her yerde sadece benim yüzüm. Şişenin kapağını açıp aynadaki suratıma baktım. Düşündüm: "Kezzabın çirkinleştireceği suratım da dünyanın sonuna kadar böyle kendini tekrarlayıp durursa?" Birden, yüzümün çirkinleştikten sonraki hali

gözlerimin önüne geldi: Bir cadının yanıklarla, yaralarla kaplı korkunç surati.

ANTİKACI: O zaman ını haykırdınız?

KİYOKO: Evet.

ANTİKACI: Ve kezzabı yüzünüze boşaltmaya cesaret edemediniz o zaman, değil mi?

KİYOKO: Hayır. Kendime gelip şişenin kapağını tekrar kapadım, sinirlerim bozulduğu için değil, yaşadığım bütün o korkunç acıların bile, kıskançlığın, öfkenin, korkunun ve çekilenlerin bir insan yüzünü değiştiremeyeceğini anladığım için, her ne olursa olsun, benim yüzüm yine benim yüzümdü ve öyle kalmalıydı.

ANTİKACI: Görüyorsunuz ya işte, doğaya karşı çıkan kazanamaz.

KİYOKO: Ah hayır, ben yenilmiş değilim. Doğayla barış anlaşması yaptım.

ANTİKACI: Olaya böyle bakmak rahatlatıcı bir şey.

KİYOKO: Barış yaptım. (*Şişeyi yere, düşmeye bırakır. ANTİKACI tekneyi savurduğu gibi şişeyi kenara fırlatır.*) İlk bahardayız, değil mi? Henüz farkına vardım da ondan. Uzun zamandır mevsimler bana hiçbir şey söylemiyordu o, dolapta kaybolah! (*Derin bir soluk alır.*) Baharın ortasındayız. Şu küflü eski odada bile kokusunu alıyorum. Bahar toprağımın şu kokusu, bitkilerin, çiçeklerin, ağaçların kokusu nereden geliyor? Kiraz ağaçları çiçekler içindedir şimdi. Çiçek bulutları, yalnız çam ağaçları ayırık duruyordur, dallarının o sert yeşili, narin çiçeklerin ortasındadır, üzerlerinden hiçbir düş geçmediği için böylesine canlılar. Kuşlar cıvıldıyordur. (*Bir kuş cıvıltısı duyulur.*) En kalın duvarlardan bile süzülen güneş ışını gibi bir cıvıltı! Ve biz burada dururken, bahar üzerimize yükleniyor, beraberinde kiraz çiçekleriyle, cıvıldayan kuşlarıyla... En ufak bir dal bile yükselebildiği kadar yükseliyor, sonra, ağır yükünün altında gözlerini titreşimle kapatıyor.

Ve rüzgâr... Bu rüzgârda onun canlı vücudunun kokusunu alıyorum. Unutmuştum. İlkbahardı.

ANTİKACI: Artık şu dolabı alıp gider misiniz?

KİYOKO: Onu bana üç bin yene bırakacağınızı söylemişsiniz demin, değil mi?

ANTİKACI: Saçmalamayın! O yalnız yüzünüzün çirkinleşmesi halindeydi. Şimdi fiyatı tekrar beş yüz bin yen. Hayır, altı yüz bin.

KİYOKO: İstemiyorum.

ANTİKACI: İstemiyor musunuz?

KİYOKO: Hayır. Gerçekten istemiyorum onu artık. O dolabı herhangi bir şaşkın ihtiyara satın. Merak da etmeyin artık, sizi rahatsız etmem.

ANTİKACI: Tanrıya şükürler olsun!

YÖNETİCİ: Şimdi benimle eve kadar gelin bakalım. Önce arkadaşınız eczacıdan özür dileyeceksiniz, onu çok korkuttunuz. Sonra da güzel, deliksiz bir uyku çekin. Çok yorgunsunuzdur herhalde.

KİYOKO (*El çantasından çıkardığı bir kartviziti gözden geçirir*) : Hayır, bir randevum var şimdi.

YÖNETİCİ: Nerede?

ANTİKACI (*KİYOKO'nun elinde tuttuğu kartı fark eder*) : Hani şu bayla mı? Şimdi mi?

KİYOKO: Evet, o bayla. Şimdi.

ANTİKACI: Onunla buluşursanız pek keyifli olmaz sizin için.

KİYOKO: Korkmuyorum. Her ne olursa olsun, beni etkileyemez artık. Beni kim yaralayabilir ki artık?

YÖNETİCİ: İlkbahar tehlikeli mevsimdir.

ANTİKACI: Kendinizi mahvedeceksiniz. Kalbiniz kırılacak, ondan sonra da hiçbir şey hissedemezsiniz artık.

KİYOKO: Her ne olursa olsun, hiçbir şey yüzümü değiştiremez bundan böyle.

(KİYOKO çantasından bir ruj çıkarır, dudaklarını boyar. Sonra, hiçbir şey söylemeksizin bakakalan iki ada-

ma sırtını dönüp, bir esinti gibi yürüyerek sağ taraftan çıkar.)

PERDE

Çağdaş Drama Dizisi

Yukio Mişima ALTI ÇAĞDAŞ NÔ OYUNU

Bu kitaptaki birer perdelik altı *Nô* Oyunu, 1950-55 yılları arasında çağdaş oyunlar olarak Tokyo Tiyatrosu'nda sahneye kondu. Doğaldır ki, seyirci bu çağdaşlaştırılmış *Nô* Oyunlarından, geleneksel oyunlara göre çok daha etkilenmektedir. Bu altı oyun, çok yetenekli bir dram yazarının zekâsını ve yaratıcı gücünü ortaya koymaktadır. *Mişima*, özgün oyunlardaki dehşet uyandıran simgesel havayı, çağdaş bir ortam içinde yeniden gündeme getirmeyi başarmıştır. Anlaşılan, geleneksel *Nô* Oyunlarının gerek yapısından, gerekse temalarından çok etkilenmiş olan *Mişima*, özgür bir çalışmayla oyunları çağdaşlaştırırken, bu oyunları günümüz seyircisine sevdirmek amacını da taşımaktadır. Önemli olan, çağdaş *Nô* Oyunlarının, Japon tiyatrosuna yabancı olan seyirciler üzerinde bile kuvvetli ve vazgeçilmez bir etki yaratabilmesidir.

Donald Keene

Kapaktaki resim: CATHELIN

KDV içindedir

ISBN 975.510.248-5